

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Liber Quartus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

LIBER QUARTUS. DE SACRAMÉNTIS IN GÈNERE.

Doctores integros tractatus de Sacramentis, tum in genere, tum in particulari ediderunt, quorum prolixitatem nos vitantes, summatim solum de iis tractaturi sumus, exhibentes Confessario quædam particularia, & magis practicabilia, ut ad manus aliqua quoque de Sacramentis habeat.

CAPUT I.

De Sacramentis in genere.

1. **D**E Sacramentis novæ legis nobis sermo est. Quorum septenarius numerus habetur ex Florent. in decret. Eugenii, & Trident. sess. 7. Can. 1. de Sacramen. in gen. adeo ut hæreticus esset, qui plura, vel pauciora, quàm septem esse affirmaret. Ea sunt, *Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Penitentia, Extrema-unctio, Ordo, & Matrimonium.*
2. Definitionem Sacramenti: est *invisibilis gratia visibile forma, cap. sacrificium de consecrat. dist. 2. sed: invisibilis*

gratia visibile signum, ad nostram Sanctificationem institutum: approbat Trid. sess. 13. cap. 3. de Eucharistia.

Dicitur *institutum*: at non ab homine, non à natura, non casu, sed à Christo Domino, Sacramentorum Authore. Et hinc patet ad essentiam Sacramenti requiri: ut sit signum sensibile gratiæ habitualis, justificantis, & sanctificantis hominem.

3. Sed nota, Sacramenta non solum gratiam significare, sed etiam eam causare, & efficere, in non ponentibus obicem. Propterea à Theologis dicuntur signa gratiæ, non tantum speculativa, sed & practica, & efficacia: & à Trid. Can. 6. gratiam continere.

4. Item pondera, Sacramenta novæ legi

legis ex eod. Trid. *sess. 7. Can. 8.* conferte gratiam ex opere operato, hoc est ex institutione, & promissione Christi, per quæ merita Passionis eius communicantur, & applicantur suscipientibus ipsa, & gratia confertur, dum in eis obicem non inveniunt, juxta Trid. *sess. 6. cap. 3. de iustif.*

5. Queritur, quos sint Sacramentalia?

Resp. Sex numerantur à DD. hoc carmine contenta.

Orans, Tinctus, Edens, Confessus, Dans, Benedicens.

Orans, denotat Orationem Dominicam: quæ præcipuum inter Sacramentalia obtinet locum. Vide D. Thomam in 3. par. q. 87. art. 3. in corpore. Ubi numerat inter ea, etiam Orationem, quæ fit in Ecclesia consecrata.

Tinctus, significat eum, qui attingit aquam benedictam, vel, ea aspersus se signat.

Edens, complectitur commestionem eorum, quæ à Sacerdotibus sunt benedicta, juxta ritus, & Orationes ab Ecclesia Romana præscriptas in Rituali Romano circa commestibilia.

Confessus, significat Confessionem generalem, quæ fit ante Introitum Missæ, & ad Primam, & Completorium.

Dans, insinuat elemosinam, cap. *Quamobrem, cap. Medicina de pœnit. distant. 1.*

Benedicens, indicat benedictionem Episcopalem; & secundum alios comprehendit alias benedictiones, institutas ab Ecclesia, puta, Cinerum, Candelarum, Palmarum, &c.

6. Hæc Sacramentalia valent, ad re-

missionem venialium, quatenus, si quis eis, cum reverentia utatur, & humiliter, ac devotè, recitanda, recitet, ac doleat de venialibus, per ea delentur: facit Trid. *sess. 14. cap. 5. de pœnit. docentis: non esse necessarium venialia confiteri, quia ipsa possunt multis remediis expiari.*

7. Queritur, quanam ex Sacramentis sint Sacramenta mortuorum, & quæ vivorum?

Resp. Mortuorum sunt, illud Baptismi, & Pœnitentiæ; quia primum datur mortuis spiritualiter per peccatum originale, & secundum mortuis per peccatum actuale. De quibus dicitur, quod ea sent primam gratiam, quia non supponunt vitam gratiæ, sed per se causant eam in non ponentibus obicem. Vivorum sunt reliqua, quæ supponunt vitam gratiæ in suscipiente. Nam de necessitate præcepti divini est, ut conscius peccati mortalis, priusquam ullam ex quinque vivorum Sacramentis percipiat, debeat se ponere in statu gratiæ: vel per Confessionem, dum potest: vel per contritionem perfectam cum voto confitendi, dum deest copia Confessoris; & ideo hæc causant secundam gratiam, vel gratiæ augmentum, v. l. 2. cap. 33. nu. 19.

8. Sed queritur, an Sacramenta vivorum aliquando possint primam gratiam causare?

Resp. Per se nunquam possunt, bene verò per accidens; & tunc Sacramentum, quod per se est vivorum, per accidens fit Sacramentum mortuorum. Explico: ignorat quis invincibiliter se esse maculatum peccato mortali, accedit ad Eucharistiam reverenter, & devotè.

votē, putans esse in statu gratiæ habitualis, ex vi Eucharistiæ recipit primam gratiam sanctificantem, & justificatur. Acedit Ordinandus ad Episcopum, recordatur alicujus peccati mortalis, Confessarium non habet, elicit actum attritionis, quem inculpabiliter putat contritionem perfectam: hic, stante bona fide, ex vi Sacramenti Ordinis, quem suscipit, justificatur: ergo Sacramenta vivorum per accidens causant primam gratiam. D. Thom. 2. par. q. 9. art. 3. in corp. Gobat. *Exper. Theol. tr. 1. num. 18. Felix examen. tom. 3. num. 12. Clericatus dec. qu. de ann. 1687. quæst. 2. mens. Januariar. allegans Dianam, & Lauræm, De la Cruz de Sacram. in gen. qu. 2. num. 2.*

9. Quæritur, an Sacramenta præter gratiam habitualement sanctificantem conferant aliam gratiam?

Resp. Affirmativè. Per Sacramenta præter habitualement gratiam conferuntur quædam auxilia gratiæ actualis, quæ Deus decrevit dare recipientibus debite ipsa Sacramenta, tempore opportuno, nisi ipsimet ponant obicem. Sic baptizatis præter gratiam sanctificantem decrevit Deus dare quædam auxilia actualia ad novam vitam institueudam, eique se conformandum, cujus filius per baptismum quis effectus est.

Confirmatis, ultra augmentum gratiæ sanctificantis, decrevit Deus per Confirmationem dare aliqua specialia subsidia actualis gratiæ in ordine ad confirmandam fidem Christi liberè, & fortiter, non obstante persecutione, & tentationibus impellentibus in contrarium.

Per Extremam-unctionem, decrevit

ultra tale augmentum conferre auxilia, quibus infirmus resisteret tentationibus, in extrema infirmitate occurrentibus.

Ordinatis, per Ordinem præter augmentum sanctificantis conferuntur auxilia ad dignè exequenda ministeria Sacra.

Per Matrimonium, præter tale augmentum datur auxilia ad ejus subitenda onera, & prolem educandam.

Per Eucharistiam dantur, ceterum tali augmento auxilia ad perseverandum in gratia, & vincendos concupiscentiæ motus.

Per Pœnitentiæ Sacramentum tandem, ultra gratiam sanctificantem, auxilia conceduntur ad concipiendum horrorem de peccatis, & dolendum de illis.

10. Nota per Baptismum, Ordinem, & Confirmationem imprimi etiam characterem, ex Trident. *cit. sess. 7. Canon. 6. Qui non deletur per mortale. Nec ipsa possunt iterari: cætera vtrò iterari valent.*

11. Nota II. Ex Florentino in Decreto Eugenii Sacramenta novæ legis tribus perfici: *rebus, tanquam materia: verbis, tanquam forma: & persona ministranti, habentis intentionem faciendi, quæ facit Ecclesia?* quorum si aliquod desit, non perficitur Sacramentum. De quibus in particulari suo loco.

12. Quæritur, an liceat aliquid addere, vel tollere de verbis, in quibus consistit forma Sacramentorum?

Resp. Ex D. Thoma *cit. in corp. Duo circa hujusmodi mutationes, quæ possunt in formis Sacramentorum contingere, esse consideranda: unum ex parte ejus, qui profert verba: cujus intentio re-*
qui-

quiritur, ad Sacramentum, & ideo, si intendat per huiusmodi additionem, vel diminutionem alium ritum inducere, qui non sit ab Ecclesia receptus, non videtur perfici Sacramentum, quia non videtur, quod intendat facere, quod facit Ecclesia. Et aliud, ex parte significationis verborum. Cum enim verba operentur in Sacramentis, quantum ad sensum, quem faciunt: oportet considerare, utrum per talem mutationem tollatur debitus sensus verborum; quia, si sic, manifestum est, quod tollitur veritas Sacramenti. Manifestum est autem, quod si diminuitur aliquid eorum, quae sunt de substantia forma Sacramentalis, tollitur debitus sensus verborum, & ideo non perficitur Sacramentum. Quare non verè baptizat, qui hac forma uteretur: ego te baptizo, in Nomine Patris Majoris, & Filii Minoris, &c. quia iste non ponit debitam formam; pariter, si baptizaret in nomine Patris, & Filii, &c. intendens explicare in divinis esse Filiam, non perficitur baptismus, cap. retulerunt dist. 4. de consecrat. vel, si unum ex his nominibus praemitteret: Patris, Filii, & Spiritus Sancti; aut, si addat nomen B. M. V. tanquam essentiale. Bene verò, si diceret: in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ego te baptizo: quia non tollitur sensus verborum.

De natura, & qualitate intentionis diximus, l. b. 3. cap. 3. nu. 87.

13. Quæritur, an, ut Minister conficiat Sacramentum, necesse sit, ut sit in statu gratiae?

Resp. Affirmativè, ad licitè, non verò, ut validè conficiat: habetur ex Trid. cit. Matthæi Cautela Confess.

canon. 12. Si quis dixerit, Ministrum in peccato mortali existentem, modo omnia essentialia, quae ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, servaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum, anathema sit.

14. Quæritur, an liceat petere Sacramenta ab eo, quem quis certò scit esse in mortali?

Resp. De hac re videndus D. Thom. cit. qu. 64. art. 6. & dicta lib. 1. cap. 10. num. 8. & lib. 2. cap. 35. num. 9. & infra cap. 4. Interim dicimus, vel illum ego adeo ex aliqua necessitate: vel is, à quo peto, est proprius Sacerdos, Parochus nimirum, cui ex officio incumbit ministrare, nec habeo in promptu aliquem alium idoneum ministrum, v.g. Confessarium pro absolutione: & tunc ille peccat absolvens in mortali: sed ego utor iure meo; & minister, si est indispositus, sibi imputet; qui potest se ab indignitate liberare per actum contritionis. Extra dictos casus, invalidè absolvit, non quia deficiat in iurisdictione, & in Ministro ad validam administrationem Sacramenti sit necessaria sanctitas, & status gratiae, sed quia ego accedens, pecco mortaliter, & committo sacrilegium, cooperans sacrilegio illius, dum in mortali Sacramentum confert. Vide Clericum cit. qu. 1. in Septembr.

15. Nota, quod si Confessarius existens in peccato absolvat, peccat contra jus divinum, ex quo non administrat rectè Sacramenta; si verò sit etiam excommunicatus, peccat etiam contra præceptum Ecclesiae in eo, quod prohibitus usu licito iurisdictionis ab Ecclesia, ea tamen utitur; & intelligitur etiam de

(Q999)

excom-

excommunicato tolerato, quia iste non privatur valido jurisdictionis usu, sed licito, dum non toleratus, utroque privatur, v. c. 35. cit. nu. 16.

16. Quæritur, an graviter peccet Parochus, qui protestatur se paratum esse ad ministranda suis ovibus, semel in mense, & non sapius, Sacramenta Confessionis, & Communionis?

Resp. Aliqui distinguunt de Parocho, qui sit in Civitate, in qua sunt plures Confessarii Sæculares, & Regulares, & expositi ad excipiendas Confessiones fidelium, & iisdem exhibent Sacram Communionem; & de Parocho in loco campestris, vel Oppido, in quibus alii Confessarii non sunt, qui satisfaciant necessitati, seu devotioni suorum Parochianorum, petentium Sacramenta; & propter hanc ipsam rationem affirmant istum peccare; quæ cum in primo non militet, a peccato eum excusant.

Verum neuter excusandus est à gravi culpa; ratio est, quia Parochus tenetur ex officio, & ex iustitia administrare Sacramenta, non solum in casu necessitatis, & in Paschate, sed etiam quoties sui Parochiani ea rationabiliter petunt; sed, qui vult confiteri, & Communionem sumere omnibus Dominicis laudabiliter facit, juxta monitum Augustini relati in cap. quotidie de consecrat. dist. 11. Maxime, quia, ut notavit Layman lib. 5. tract. 6. cap. 13. num. 2. tenetur Parochus ex officio consulere spirituali profectui suarum ovium, qui præcipue pendet ex frequentia Confessionis, & Communionis. Ergo Parochus, de quodubium, mortaliter peccat: cum juxta Trident. sess. 23. cap. 1. de ref. Præcepto di-

vino mandatum est omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre: verbique divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere. Gobat. cit. num. 105.

17. Attendant Parochi ad verba Layman. loc. cit. nu. 1. Sacerdoti Curato, curæ plebis ad pascendum sibi commissa, major, seu ætior obligatio inest: qui proinde operam dare debet. I. Ut scientiam sibi compareat, quæ suo muneri ritè obeundo necessaria est, lectioque Sacra Scriptura, & DD. ad prædicationes, & suarum ovium consolationem, & instructionem.

II. Vitam suam instituat, orationis frequentia, cibi, ac potus temperantia, corporis castitate, locutionis modestia, in pauperes misericordia, erga omnes humanitate, & charitate; ut, quod verbis in Ecclesia populum docet, ipse opere confirmet.

III. Per vicus, & oppida non discurret, sed domi suæ se contineat, ut statim, ubi necesse fuerit, ad visitandos infirmos accedere, eosque opportunis remediis juvare possit.

Magna itaque in Pastoribus obligatio reperitur: quia, si eorum imperitia, aut negligentia oves eis commissa perierint, ipsi rationem reddituri sunt, & sciant luituri. Quare, ne judicium in alia vita reformident, hic impleant, ut oportet, officium.

18. Quæritur, an Parochus tempore pestis possit absque laicali culpa suam residentiam relinquere ad effectum, ut securitati vitæ suæ consulat?

Resp.

Resp. Negative, juxta decret. Sac. Cong. Conc. apud Fagnan. in 3. ad cap. Clericos de Cleric. non resid. num. 38. Ad dubium: an Parochi tempore pestis teneantur residere in suis Parochialibus, & Sacramenta per se ipsos ministrare Parochianis suis, eo morbo infectis: die 11. Octob. 1576. Sac. Cong. censuit. Parochianos tempore pestis tenere in Parochialibus residere, & tenevi eodem tempore Parochianis suis, peste laborantibus, ministrare Sacramenta ad salutem necessariam Baptismi, & Penitentia; posse tamen ministrare, vel per se, vel per alium. Quae sententia Cong. fuit approbata à Summo Pontifice, etiam in eo, ut possit per alium: dummodò idoneum; ea præcisè ratione, ut Parochus posset audire Confessiones sanorum, quia aliàs eum reformidarent, si viderent ipsum accedere ad pestilentem; & nolent ei confiteri, verentes contagionem; atque etiam ipse Parochus officio hortandi, prædicandi, consolandi omnes suos Parochianos, ulterius, & plenius fungi possit. Hæc apud illum.

CAPUT II.

Baptismus.

1. BAPTISMUS esse primam novæ legis Sacramentum, patet ex Teid. sess. 7. can. 1. de Sac. in gen. Dicitur janua Sacramentorum; quia sine ipso in re suscepto, neque validus, neque licitus est accessus ad alia Sacramenta. *Textus in capit. veniens de presbyt. non baptiz.*

2. Quæritur, quid sit Sacramentum baptisus?

Resp. Est exterior ablutio corporis per aquam naturalem, cum certa verborum forma, à Christo Domino instituta, cum intentione in ministro, saltem faciendi, quod facit Ecclesia. De materia, & forma baptismi, diximus lib. 3. cap. 3. ad prop. 27. n. 74. de Ministro etiam, vide ibi num. 80.

Nota, quod pro tota Ecclesia ordinarius Minister est Papa: pro Diœcesi Episcopus: pro Parochia Parochus.

3. Quæritur, quoruplex sit baptisus?

Resp. Triplex, Fluminis, seu aquæ: Flaminis, seu desiderii: & Sanguinis, seu martyrii. Baptisus Fluminis; jam num. superiori fuit descriptus. Baptisus flaminis est actus perfectæ contritionis, seu dilectionis Dei, cum voto, seu proposito, aut desiderio suscipiendi baptismum aquæ. Baptisus Sanguinis est ablutio animæ, facta proprio Sanguine ob Confessionem fidei Catholica, cum perpessione mortis, à Persecutore illata in odium ipsius fidei. Quæ potest dici definitio Martyrii.

4. Differt baptismus aquæ ab aliis duobus, quia ille est absolutè, & propriè baptismus: est Sacramentum novæ legis: nam constat materia, & forma (in quibus stat essentia Sacramentorum) à Christo institutis; ipse solùm imprimet characterem. Alii duo solùm sunt in supplementum, & defectum baptismi fluminis, cum iste non potest haberi: in cuius virtute remittunt peccatum.

5. Nota, quod adultus non baptizatus, dum rapitur ad martyrium, debet prius baptizari baptismò fluminis, si potest.

(999) 2

6. Bapti-

6. Baptismus Fluminis, alius est Privatus, alius solemnus. Differentia inter solemnem, & Privatum apud Doctores hæc est. I. Quia Solemnis administratur cum caeremoniis, & Ritibus Sacris, de quibus in Rituali Romano: etiam si ministratur in domibus privatis: ut contingit in baptizandis filiis Regum, & Principum juxta *Clemen. unic. de baptismo*; non sic Privatus, sed propter necessitatem, in eo illi omittuntur. II. Quia Sacerdos, qui est in peccato mortali, & solemniter baptizat, peccat mortaliter, nisi, vel Confessione, vel contritione perfecta se purgaverit, secus, si baptizet private in casu necessitatis S. Thom. 3. par. quest. 63. art. 6. ad 3.

III. In solemnibus necessarius est Patrinus, non sic in privato: quia non reperitur præceptum Ecclesiæ, quod in casu necessitatis, si baptizetur infans, sit adhibendus Patrinus. Verum, si reperitur præsens, & velit, tamquam Patrinus in illo actu baptismi privati infantem tenere, erit verus Patrinus, & contrahet spiritualem cognationem, dirimentem matrimonium contrahendum, ex dicendis de Matrimonio.

7. Nota ex Trid. sess. 24. cap. 2. de ref. matrimonii: quod unus tantum, sive vir, sive mulier, juxta Sacrorum Canonum instituta, vel ad summum unus, & una, baptizatum de baptismo suscipiant; inter quos, ac baptizatum ipsum, & illius Patrem, & Matrem: nec non inter baptizantem, & baptizatum, baptizatique Patrem, & Matrem tantum, Spiritualem cognatio contrahatur.

8. Queritur, Petrus, tamquam Patrinus, tenet puerum, jam domi ob periculum mortis baptizatum, dum in Ecclesia suppletur caeremonia; petitur, an contrahat cognationem spiritualem.

Resp. Negative, loquendo de cognatione spirituali dirimente matrimonium, sed afficitur illa, quæ impedit, sed non dirimit. Unde observa, quod duplex est cognatio spiritualis: una dirimens matrimonium, postea contrahendum, qua afficitur, qui, ut Patrinus, tenet infantem ad fontem; & alia impediens matrimonium contrahendum, sed non dirimens cap. *contracto de cognat. spirituali*, & cap. *per Catechismum de cognat. spirituali in 6.* qua afficitur, qui tenet puerum jam domi baptizatum, dum caeremonia suppletur in Ecclesia, & loco ipsius ad interrogationes respondet; quæ dicitur cognatio contracta per Catechismum. Et hinc potest contrahere matrimonium cum matre pueri, vel cum ipsa filia, quam tenuit: sed eget dispensatione Episcopi Clericat. cit. in Jun. 2. quest. citans Bonac. de matrim. impedim. qu. 3. punct. 14. num. 6. & Layman. Sed plures sentent hujusmodi impedimentum esse à Trid. revocatum: de quo cap. ult.

9. Sed queritur, Petrus Patrinus mittit Paulum, ut suum Privatum tenet, ad tenendum infantem in baptismo, petitur, an Petrus mittens, vel Paulus Procurator, contrahat cognationem spiritualem?

Resp. A Petro mittente, contrahitur, constat ex resolutis à Sac. Cong. Conc. Quæ teste Eagnan. in 4. ad cap. *Veneris cognat. spiritual. num. 19.* censuit eam, qui

qui nomine alterius levat infantem de Sacro Fonte non contrahere sibi cognationem spirituales, sed mandanti; maxime quia ad contrahendum cognationem spirituales necesse est, ut Patrinus sit designatus ex Trid. ibid. vel à Parentibus pueri, vel à Parocho, ut in puncto scribunt DD. vide dicta lib. 2. 1. cap. 7. num. 8.

10. Quæritur, Turca ad fidem conversus, adhuc catechumenus, suscipit alienum puerum è baptismali fonte, petitur, an contrahat spirituales cognationem?

Resp. Negativè, Fagn. ubi supra nu. 14. ratio est, quia impedimentum spiritualis cognationis est de jure Ecclesiastico, cui non subiacet ille, qui nondam est baptizatus, cum non sit Ecclesie incorporatus; & hinc sequitur, quod Turca post baptismum possit ducere in uxorem Matrem illius pueri ex cap. Gaudemus de divitiis, Clericat. cit. quæst. 2. cas. 2. in Adajo.

Verùm Parochus illum admittens peccat quia in re gravi operatur contra Sacros Canones, prohibentes non baptizatos, non posse esse Patrinos, cap. in baptismo de consecrat. dist. 4.

11. Quare nota juxta disposita in Sacris Canonibus, Patrinos esse non posse. I. Non baptizatos, ex cap. cit. II. Religiosos cap. non licet, & cap. Monachi de consecrat. 4. dist. III. Mutos, cap. parvuli de consecrat. 4. dist. IV. Maritum, & Uxorem in suscipiendo uno, & eodem baptizando cap. quod autem 30. quæst. 4. ob reverentiam Sacramenti. Quamvis inter hos conjuges, quando admittuntur, non contrahatur spiritualis co-

gnatio, quia per DD. juxta Trid. cit. inter ipsos susceptores nulla cognatio contrahitur.

12. Quæritur, Pater, vel Mater suscipiunt propriam prolem in baptismo, petitur, an contrahant cognationem spirituales ad invicem, & preventur jure petendi debitum?

Resp. Negativè; si necessitate faciant cap. ad limina 3. qu. 1. nam, ut ait Textus: est inculpabile judicandum, quod necessitas intulit. Et cap. si vir. de cognat. spiritual: ubi textus concludit: si ex ignorantia id factum est, eos ignorantia excusare videtur; si ex malitia, eos sua fraus non debet patrocinari. Vide lib. 2. cap. 7. num. 9.

13. Quæritur, Diaconus absente Parocho, infantem ad Ecclesiam delatum baptizat, petitur, an licitè?

Resp. Mortaliter peccat, si extra casum necessitatis, vel sine licentia Episcopi, aut Parochi eum baptizet; ratio est, quia, cum baptizare spectet ad Parochum cap. constat de consec. d. 4. qui sibi usurpat hoc munus, eo invito, violat jus alterius, & operatur contra dispositionem juris; in casu vero necessitatis bene agit.

14. Sed quæritur, an, cum solemniter baptizat, efficiatur irregularis?

Resp. Affirmativè per Text. in cap. si quis de Cleric. non ord. ministr. tenet Gobat. cit. num. 104. & Clericatus; de licentia autem Parochi potest solemniter baptizare.

15. Quæritur, Parochus suspensus à divinis Petrum, extra casum necessitatis, solemniter baptizat, petitur, an incurrat irregularitatem?

Resp. Affirmativè, cap. cum aternus de sent. (999) 3 de sent.

de sent. & re judic. in 6. & cap. cum medicinalis de senten. excom. ibidem ubi: quoniam, si coningeret eos, sic suspensos, divina officia exequi, sicut prius irregularitatem non effugient. Vide Fagn. in 5. Decretal. ad cap. una litera de Cleric. per salt. promot. nu. 23. Ratio est quia per suspensionem eis sunt prohibita, quae ex officio ad illum spectant. Idem dicas, si suspensus ab officio absolvat.

16. Quæritur, an Parochus in baptismo omissis, aut mutans caeremonias, & ritus ab Ecclesia institutos, mortaliter peccet?

Resp. Affirmativè, nisi in casu gravis necessitatis; nam omittere ritus Sacros ab Ecclesia prescriptos, in administratione Sacramentorum, vel Sacrificio, est peccatum contra virtutem Religionis, ex genere suo mortale, nisi parvitas materiae excuset; ratio est, quia multum interest ad Ecclesiam Catholicam unitatem servandam, ritus Ecclesiae in Sacramentorum administratione ubique servari. In baptismo itaque solemniter, nec aqua benedicta, nec alii ritus sunt omitterendi; & qui asserit posse sine peccato mortali omitteri, & à quovis mutari, damnatur à Trid. sess. 7. can. 13. de Sacramen. in genere, & absolvi non potest. Vide Piafec. prax. p. 2. cap. 3. art. 3. num. 33.

17. Quæritur, Catechumenus, bene instructus de fide, & proximè baptizandus, nocte gravi cordis dolore corripitur, solus existit, timens mori, se ipsum baptizat, petitur, an valide?

Resp. Negativè, habetur cap. debitum de baptismo. Ratio est, quia distinctio personalis est necessaria inter ministrum, &

baptizatum; prout exprimitur in baptisimi forma, per hæc pronomina: ego, & te, ac verbis Christi: ite, docete omnes gentes, baptizantes eos, &c. In Verbo ite, intelligitur vos: quæ est una persona; & in ly eos, designatur persona distincta à præcedenti.

18. Quæritur, Parochus senex, Chiragra impeditus, non potest aquam infundere super caput pueri; unde ipso proficiente formam, Cappellano commisit, ut puerum abluat, petitur, an baptismus sit validus?

Resp. Negativè, D. Thomas 3. part. quest. 67. art. 6. art. 3. Ratio est, quia talis baptismus est contra institutionem Christi: qui præcepit, ut unus, & idem sit, qui abluat, & formam proferat, ad hoc, ut verificetur actus ille baptizandi, ego te baptizo, qui verificari non potest, quando Parochus dicit: ego te baptizo, & Cappellanus abluat, quia ipse non baptizat, eum aquam non infundat; ex prolatione formæ, & aquæ infusione pendet verificatio propositionis.

Sed quæritur, sint duo Curati in eadem Ecclesia, uterque conetur puerum baptizare, & ambo Stola, & Cilia induiti simul, & eodem tempore formam proferrant, & aquam infundant: petitur, an valide?

Resp. Quòd valide baptizent, non est dubium. Pro solutione considera Cebra, D. Thomæ cit. in corp. Si verò uterque diceret, ego te baptizo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, uterque exprimeret suam attentionem, quasi ipse singulariter baptismum conferret; & tunc manifestum est, quòd ille, qui prius verba proferreret, daret baptismum.

risimi Sacramentum. Alius vero, quantumcunque jus baptizandi haberet, nil faceret; & si verba pronunciare praesumeret, esset puniendus, tanquam rebaptizator. Si autem simul ambo verba proferrent, aut hominem immergerent, aut aspergerent, essent puniendi de inordinato modo baptizandi, & non de iteratione baptismi: quia uterque intendere, non baptizatum baptizare, & uterque quantum in se est, baptizaret: nec traderent aliud Sacramentum, sed Christus, qui est unus interius baptizans, unum Sacramentum per utrumque conferret. Hæc S. Doctor. Vide Layman. cit. tract. 2. cap. 7. num. 5. & Poncium Theol. disp. quæst. 542.

19. Nota pariter ex eodem S. Doctore ibid. quod si plures eundem simul baptizarent, & dicerent, nos te baptizamus, baptismus foret nullus, quia, ut S. D. ait, extalis forma, nos, &c. exprimitur talis intentio. quæd plures conveniant ad unum baptismum conferendum, quod quidem videtur esse contra rationem ministerii: homo enim non baptizatur, nisi, ut minister Christi, & vicem ejus gerens: unde, sicut unus est Christus, ita oportet esse unum ministrum, qui Christum representet: propter quod signantes Apostolus dicit Ephes. 4. Unus Dominus, Una Fides, Unum Baptisma.

20. Queritur, eodem tempore tres infantes deferuntur ad Ecclesiam baptizandi, Parochus, ut citius se expediat, eos simul plurali locutione baptizat dicendo: ego vos baptizo, &c. petitur, an licitè, & validè.

Resp. Distinguas, vel illis tribus infantibus imminet periculum vitæ, vel non:

si imminet, Parochus plurali locutione vos in eorum baptismo utens, validè, & licitè baptizat: si verò absque tali periculo, vel alia urgentissima causa id fecerit, validè baptizavit, sed non licitè; validè, quia non habetur ex institutione Christi, quod Minister baptismi teneatur ad unum tantum singulis vicibus baptizandum; immò est commune ab Apostolis fuisse unica vice plures baptizatos, Actorum 2. Tum quia, Sacerdos simul potest plures hostias consecrare, ergo, & plures baptizare. Illicitè verò, quia non licet mutare ritum Sacrae Romanae Ecclesiae, quæ prohibet extra periculum mortis infantium, vel absque urgentissima causa, baptizare plures unica vice, ut expressè Rituale Romanum in fine baptismi parvulorum in rubric. rubr.

21. Queritur, Parochus, invito Patre, & Matre baptizavit infantem Judæum, petitur, an validè, & licitè?

Resp. Quod validè, non est dubium, quia puer ille secundum se est capax baptismi, ergo, cum ei conferretur Sacramentum cum debita materia, & forma, & intentione, validè baptizatur; quia ad validum baptismum nil aliud requiritur, quam subjectum capax, applicati materiam, & formam cum debita intentione; & si baptizandus sit adultus, requiritur etiam consensus, seu intentio positiva, & quod velit baptizari, cap. Majores de baptismo. §. Sed adhuc.

Quare difficultas restringitur, an licitè baptizaverit. Pendet solutio ab articulo, an filii Infidelium, invitis parentibus, possint licitè baptizari. Negant Thomistæ; affirmant Scotistæ. Veram

rùm credo posse per sequentia concordari. Vel filii infidelium sunt adulti, & pervenerunt ad usum rationis, & volunt baptismum: & tunc licetè baptizantur, etiam in vitis parentibus, quia in iis, quæ sunt juris naturalis, & Divini, jam sunt sui juris: sed in casu debent divelli à parentibus, ut vitetur periculum subversionis.

Vel, sunt infantes sine usu rationis: & tunc, eorum parentibus repugnantibus, baptizari non possunt, quia cum sint in patria potestate, non decet eos ab ipsis divellere: nam jugum Christi suave est, & Ecclesia semper abstinuit à tali violentia. Nec decet, ut post baptismum apud parentes remaneant, quia tunc educarentur in infidelitate cum injuria Sacramenti collati, & se componentes ad voluntatem Parentum, postea ejurarent Christianam Religionem.

Verùm, si alter parentum sit fidelis, puer ex hujus consensu baptizari potest, quia id est in favorem filii, & fit consensu illius, qui habet jus in filium. Maximè, si nullum timeatur periculum subversionis: quod esset timendum, si deberet educari sub parente Infideli.

22. Item, si filius sit desperatæ salutis, & morti proximus, baptizari potest; quia ratione mortis tollitur periculum irreverentiæ, & injuriæ fidei susceptæ, quæ timeretur ex educatione sub parentibus Infidelibus. Quod, si puer in eo statu baptizatus, sanitati restitueretur, esset à parentibus separandus, & Christiano modo educandus; quia, cum per baptismum sit factus Ecclesiæ subditus, ad Ecclesiam spectat ejus saluti consulere. Quemadmodum, si quis bona fide

putans id sibi licere, puerum infidelem surripiat, & baptizet, tenetur eum christianè educare.

23. Item, baptizari potest puer Infidelis, cujus parentes aliquando fuerant Catholici, & postea in hæresim lapsi sunt; ratio est, quia quamvis lapsi in hæresim, propter Characterem indelebilem baptismi, adhuc si non facti, jure tamen, sunt subditi Ecclesiæ; quæ de ipsorum infidelibus, tamquam filiis subditorum, disponere potest.

24. Item, baptizari potest infans Judæus, in cujus baptismum consentit, avus paternus, quamvis ipsius Patet contradixerit, ut tenet Catena *Offic. Inquisit. part. 2. tit. 1 §. 20. num. 45.* Vide Du-hamel *Theol. Cleric. tom. 3. cap. 2. de baptis.* De la Cruz *de baptis. quest. 3. num. 7.* & tandem D. Thomam 3. *part. quest. 68. artic. 10.*

25. Quæritur, *petit* adultus baptizandus, *quanam* dispositionibus requiratur, *ut baptizetur: quid* Parochus dixerit?

Resp. Dicat, quod aliæ sunt dispositiones ad validè tantum recipiendum baptismum cum caractere illius: & aliæ ad validè, & licetè ipsum recipiendum cum fructu, seu gratia sanctificante, & mundante ab Originali, & ab actualibus, si sint. Ad validè tantum recipiendum, requiritur consensus, seu *positiva* intentio, & voluntas recipiendi baptismum. Ad validè autem, & licetè cum fructu gratiæ recipiendum baptismum, est necessaria adducta, item, & quod credat in Christum: & credat mysteria necessitate modii juxta dicta *lib. 2. cap. 14. §. cap. 39.* ac quod doceat, saltem do-

lore attritionis supernaturalis, fide divina regulato, de peccatis actualibus commissis ante baptismum, juxta illud Act. 2. *penitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in Nomine Jesu Christi.* Vide Text. in cap. *Majores de baptismo.*

26. Quæritur, *Puella Turca, capta in bello, donatur nobili famina: nondum baptizata infirmatur, in infirmitate incidit in phrenesim, à qua nullo remedio per Medicos, & Domine diligentia potest liberari, Medicus pronunciat, statim morituram; petitur, an possit baptizari?*

Resp. Vel puella adhuc non pervenit ad usum rationis, & tunc baptizanda est, ut consequatur vitam æternam, quemadmodum alii parvuli baptizantur: vel ad usum rationis pervenit, & tunc est observandum, an antea petierit baptismum; & tunc est baptizanda ex d. cap. *Majores §. item quæritur.* Quod, si ante phrenesim ostendisset aliquam inclinationem ad fidem Christi, libenter ejus explicationem audiens, & signa non levia voluntatis suæ dedisset ad illam amplectendam, & baptismum suscipiendum, esset baptizanda sub conditione, *si es capax hujus Sacramenti.*

27. Quemadmodum etiam sub conditione, *si non es baptizatus,* sunt baptizandi illi expositi, de quibus dubitatur, an sint baptizati: & quoties quis prudenter dubitat, an aliquid essentiale in baptizando omiserit, debet cum ea conditione repetere.

28. Quæritur, *qua ratione baptismus sit necessarius ad salutem?*

Resp. Est ita necessarius ex Trid. sess. 6. *Matthæi Catech. Confess.*

cap. 4. ut post promulgatum Evangelium sine eo, aut ejus voto, non contingat justificatio; nec quis salvari possit, juxta illud, *nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum Dei:* & propterea dicitur necessarius necessitate medii omnibus hominibus, vel in re, vel in voto susceptus. Unde Theologi, & Casuiste distinguunt duplicem necessitatem medii, & præcepti; necessitate medii necessarium, dicitur illud medium, quod, seu ex ignorantia, seu impotentia, prætermisso nonquit salus obtineri: & id ex vi medii sic instituti; necessarium autem necessitate solius præcepti est, quod, etsi adhiberi per se loquendo debeat, ejus tamen prætermissio, orta ex inculpabili oblivione, ignorantia, vel impotentia, non impedit consecutionem salutis: Exemplifico in necessario necessitate præcepti; si quis verè impotens ad restituendum, non restituat, modò habeat voluntatem restituendi, dum poterit, adhuc, si cætera concurrant, salvabitur: in necessario autem necessitate medii, non sic contingit per dicta *lib. 2. cap. 14. num. 6.*

CAPUT III.

Confirmatio.

I SACRAMENTUM Confirmationis est secundum in ordine, statuto per Trid. ubi supra, & Florentinum in decreto Eugenii. Describi solet, est Sacramentum, quo homo viator baptizatus inungitur in fronte ab Episcopo cum chrismate, sub præscripta verbo-
(Rrrr) rur

rum forma, ad fidei robur consequendum. Est verum, & proprium Sacramentum. Ordinarius minister est solus Episcopus ibidem *canon. 3.* sed ex commissione papæ potest esse, etiam simplex Sacerdos.

2. In eo duplex est materia, proxima, & remota: remota est, Chrisma confectum ex oleo, & balsamo ab Episcopo benedictum, *cap. cum venisset de Sac. Unct.* & ex allegat. *decret. Eugenii.* unde excluditur oleum Nucum, Piscium, Amygdalarum, Lini, Rosarum, & similia; nam appellatione olei isti communi usu hominum venit dumtaxat oleum olivarum.

Materia proxima est unctio, quæ cum Chrismate fit ab Episcopo in fronte homini baptizato in forma Crucis.

3. Forma hujus Sacramenti est hæc: *signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

Dispositiones in confirmando sunt I. Ut sit baptizatus. II. Ut habeat intentionem recipiendi Sacramentum, & confirmari velit. III. Ut sit in statu gratiæ sanctificantis. Unde si quis sit conscius peccati mortalis, debet se purgare vel per Confessionem, vel per Contritionem cum voto confitendi: aliàs recipiet characterem, sed non gratiam sanctificantem, vel hujus augmentum: nisi ablato obice peccati, per Sacramentum penitentia, vel per contritionem cum voto confitendi, cum primùm potest.

4. Hoc Sacramentum præter augmentum gratiæ sanctificantis causat, etiam aliàs, gratias actuales, quibus confortatur baptizatus ad pugnandum fortiter pro fide ex dictis *cap. 1. num. 9.*

5 Est necessariam necessitate præcepti Sacramentum Confirmationis suscipere. I. Vel, cum instat fidei persecutio. II. Vel, cum graves tentationes contra fidem nos premunt. III. Vel, cum imminet mortis periculum. IV. Vel, cum quis commodè potest; nam si in præactis casibus nollet quis ipsum suscipere, videretur ipsum contempnere, non curando habere gratiam, quæ per ipsam confertur, Damel ubi supra de confirmat.

6 Quæritur, an in Sacramento Confirmationis debeant admitti Patriti.

Resp. Affirmativè, sed unus tantum, vel una, *cap. non plures de consecrat. dist. 4. & cap. quamvis in 6. de cognat. spiri.* Habetur ex Trid. *sess. 24. cap. 2. de ref. matrim.* in fine, ubi hæc habet: *ea quoque cognatio, quæ ex confirmatione contrahitur, confirmatum, & confirmantem, illiusque Patrem, & Matrem, ac tenentem non egredietur; ubi nota per ly tenentem in singulari expressum, excludere pluralitatem Patrinorum, respectu ejusdem confirmati.*

7 Sed quæritur, Duo Patriti simul tenuerunt eundem puerum in confirmatione, petitur; an ambo, vel eorum unus tantum, aut quis eorum cognationem spiritualem contraxit?

Resp. Vis difficultatis ex eo pendet, quod in alleg. *cap. de cognatione spiritali*, dicitur: quod, si plures accesserint ad suscipiendum de baptismo infantem, spiritalis cognatio inde contrahitur, matrimonia contrahenda impediens, & contracta (post cognationem) dissolvens. In Trid. verò, postquam dictum fuit: ut ad summum unus, vel una baptizatum de Baptismo suscipiant, disponitur:

tur: quod, si alii ultra designatos baptizatum teneant, cognationem spirituales nullo pacto contrahant: constitutionibus, in contrarium facientibus, non obstantibus; per quod videtur abrogatum jus antiquum, & statutum, quod in baptismo duo, in confirmatione unus solum contrahat, qui fuerit, vel fuerint, ab iis, ad quos spectat, designati.

Considera Sac. Cong. Conc. decretum apud Eagnan. in 4. ad cap. ex literis de cognat. spiritali nu. 5. ubi hæc sunt. Cum negligentia Parochi factum esset, ut tres designarentur, & in libro scriberentur, de Sacro baptismi fonte feminam suscipiuri, nempe Titia, Titia, & Sempronius, qui omnes levarunt baptizatum, & tetigerunt, fuit dubitatum, an omnes cognationem spirituales contraxissent cum baptizata: an vero ii tantum duo, qui priores sunt designati. S. Cong. censuit omnes contrahere, si non appareat qui primi sint designati, per cap. fin. de cognat. spir. licet enim Concilium prohibeat plures, tamen non annullat actum.

Et licet præacta respiciam patrilos, adhibitos in baptismo, tamen etiam ad solutionem dubii trahi possunt.

Unde, si uterque fuerit designatus, ambo contraxerunt: si vero unus tantum, & alter, Parocho non advertente, se intrulit in illa susceptione, hic nullam contraxit cognationem spirituales, sed alius, qui erat designatus, juxta receptam Trid. dispositionem loc. cit. ubi: quod si alii, ultra designatos, baptizatum tetigerint, cognationem spirituales nullo pacto contrahant.

8 Pondera, quod quamvis plures, quam duo, contrahant cognationem

spirituales, si fuerint plures designati, ad tenendum puerum in baptismo, adhuc verificatur, quod Trid. correxerit jus antiquum, quia cap. 1. de cognat. spir. in 6. cit. cognatio spiritualis contrahatur, inter baptizatum, & suscipientis filios, ac uxorem, antea carnaliter cogitam, ut ibi textus: quando per Concilium in baptismo contrahitur inter Patrilos, ac baptizatum ipsum, & illius Patrem, & Matrem: nec non baptizantem, & baptizatum, baptizatique Patrem, & Matrem tantum: & in confirmatione inter confirmantem, & confirmatum, illiusque Patrem, & Matrem, ac tenentem, ut ibi, v. l. 2. c. 7. nu. 8.

Patrilus debet esse confirmatus: nec contraheret affinitatem, nisi confirmatus foret, cap. in baptismo 4. dist. de consecr. Et alius esse debet, quam ille, qui fuit in baptismo, nisi necessitas cogat, cap. in Catechismo dist. cit. Est mortale peccatum in confirmatione plures admittere; quemadmodum in baptismo plures præter unum, & unam. Barbosa in Trid. loc. cit. & Clericus ubi supra qu. 3. casu 3.

CAPUT IV.

Eucharistia.

1. Eucharistia considerari potest, & ut est Sacramentum, & ut est Sacrificium. De ipsa sub prima consideratione agemus sequenti §. Acturi de ea sub alia in posteriori.

(Rrrr) 2

§. 1.

§. I.

Eucharistia ut est Sacramentum.

Tertium Sacramentum est Eucharistia, seu Sacramentum Corporis, & Sanguinis D. N. Jesu Christi, sub speciebus panis, & vini, realiter contenti, ad spirituales animæ refectionem institutum. Quas species, dum dignè sumimus, Divina Gratia pacimur, & nutrimur.

2. Queritur, quid doceat fides circa hoc Sacramentum?

Resp. Maximè infrascripta. I. Quòd post verba consecrationis, à Sacerdote cum debita intentione prolata, substantia panis convertitur in Corpus Christi, & substantia vini in ejus Sanguinem: ita ut post consecrationem nil substantiæ panis, & vini remaneat, sed sola accidentia: quæ vocantur species Sacramentales. Vide Trid. sess. 13. cap. 4. de Eucharist. ubi: *conversio totius substantiæ panis in Corpus Christi, & totius substantiæ vini in Sanguinem ejus, Transubstantiatio appellatur.*

3. II. Quòd, ut ibid. Trid. cap. 3. statim post consecrationem verum Dòmini nostri Corpus, verumque ejus Sanguinem, sub panis, & vini specie, una cum ipsius Anima, & Divinitate existere: sed Corpus quidem sub specie panis, & Sanguinem sub vini specie, ex vi verborum; ipsum autem Corpus sub specie vini, & Sanguinem sub specie panis, animamque sub utraque, vi naturalis illius connectionis, & concomitantia, qua partes Christi Domini, &c. inter se copulantur: Divinitatem porrò propter admira-

bilem illam ejus cum corpore, & animæ hypostaticam unionem.

4. III. Quòd tantum sub alterutra specie, quantum sub utraque continetur: totus enim, & integer Christus sub panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte, etiam dum una pars ab alia est separata: totus item sub vini specie, & sub ejus partibus, existit, ibid. Conc. & Florent. in decr. Eugenii.

5. IV. Quòd accidentia in hoc Sacramento sunt sine subiecto.

V. Quòd Sacramentum Eucharistiæ est adorandum adoratione Latriæ. Definitur in Trid. sess. 13. cap. 15. & Canon. de Eucharist. Nam in eo est verè, & realiter præfens Christus Dominus: ex cuius reali præsentia ea adoratio infallibiliter infertur.

6. Queritur, quam sit materia Sacramenti Eucharistiæ.

Resp. Materia proxima sunt species consecrate: materia autem remota, seu pro valida consecratione Corporis, est solus panis triticeus. Florent. in decr. Eugenii: nam iste panis, simpliciter panis nominatur, & est per se utilis, in quo Christus consecravit.

Materia verò consecrationis Sanguinis est vinum de vite, ibid. Florentinum. Cui ex præcepto Ecclesiæ modicissima aqua miscetur Trid. sess. 22. cap. 7. de Sacris. Miss. Quam si Sacerdos licenter non misceret, sacrilegium committeret: sed validè consecraret, si cætera necessaria non omitteret. Sed vide num. 74.

7. Queritur, an panis debeat esse azymus, vel fermentatus?

Resp. Uterque sufficit ad validam consecrationem: definitur in Florent. in decr.

decret. ubi : item, *Diffinitus in azymo, sive fermentato, pane triticeo, Corpus Christi veraciter confici: Sacerdotesque in alterutro, ipsum Domini Corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta sua Ecclesia, sive Occidentalis, sive Orientalis consuetudinem.* Unde peccat gravissimè Latinus, etiam secluso scandalo, consecrans in fermentato, & Græcus in azymo; nam in re gravissima faciunt contra Concilium; nec licet cuilibet privata autoritate discedere à rationabili consuetudine sua Ecclesia. Vide D. Thom. 3. p. cit. qu. 14. art. 4. Et id puto verum esse, sive Latinus sit in Ecclesia Latina, sive apud Græcos existat, quia verba Concilii sunt absoluta, & per se debere, obligationem exprimunt.

Solus itaque panis triticeus, aqua naturali mixtus, igne coctus, non frixus, est materia consecrationis Corporis; quia Christus panem triticeum consecravit: hujus autem Sacramenti materia illa censenda est, qua Christus, Sacramenti institutor, usus est. Addo, quòd panis triticeus apud homines, panis simpliciter, & usualis dicitur; nec alii, nisi in hujus defectum introducti sunt, & in usum veniunt.

8. Unde materia inepta est panis confectus, ex fecale, ex hordeo, spelta, farre, millo, oriza, aliisque: ex quibus, non nisi in defectum tritici, panis conficitur. Idem dicitur de o, confecto ex amydo, quia conficitur ex tritico corrupto, nec censetur panis usualis. Pariter, dum panis ex tritico factus, est variis alterius speciei granis permixtus, ita ut permixtio speciem solvat, & mutet, materia inepta est; si verò modica per-

mixtio foret, ut non impediret, quin simpliciter panis triticeus foret, esset materia idonea, Vide D. Thom. 3. par. 4. 14. art. 3.

9. Item, solum vinum de vite, ex uvis expressum est materia consecrationis Sanguinis; unde inepta materia est, succus ex malis granatis, pomis, piris, vel moris expressus; quia hujusmodi succus non est, nisi similitudinariè, & improprie vinum. Item, materia inepta est agresta, quæ nondum habet speciem vini, sed est in via ad generationem vini. Item acetum, quia est vinum corruptum, & se habet ad verum vinum, sicut cadaver ad animal; unde cautè est legenda Gloss. ad cap. sic in sanctificando distinct. 2. de consecrat. ubi dicit: *de aceto conficitur, si ex vino factum fuit: nullum verò, quia habet speciem vini, in casu necessitatis adhiberi potest: sed non statim expressum de uva in calice offeratur.* D. Thomas cit. art. 5. ad 3. Vinum autem congelatum est materia apta: quia est vinum absolute potabile.

10. Queritur, *an materia consecranda debeat esse præsens Sacerdoti consecranti?*

Resp. Affirmativè; & præsens esse debet tum physicè, tum moraliter: quod colligitur, tum ex facto Christi Domini, qui panem, & vinum sibi præsens, & in mensa apposita consecravit; tum ex perpetua Ecclesie praxi, quæ nec panem, nec vinum, nisi præsens consecrat; tum ex ipsa formæ consecrationis significatione, quæ pronomine demonstrativo, *Hoc, vel Hic*, materiam consecrandam coram Sacerdote, ac proinde physicè, & moraliter, hoc est, se-

(Rr 11) 3 cun-

cundum prudentem hominum existimationem, præsentem, & non nimis distantem, ostendit.

II. *Queritur, an hostia sub aliis in Altari latitans, vel subtrius palla, vel in pyxide clausa contenta, vel vinum in calice cooperto existens, conseantur esse præsentia moraliter, quoad effectum consecrationis?*

Resp. Affirmativè; quia, ita recipitur communiter, & in communi hominum usu, ac prudentum iudicio censentur præsentia, sic, ut pronomine, *Hoc, vel Hic* rationabiliter, ut præsentia moraliter, & non distantia demonstrantur.

12. *Queritur, an requiratur, ut Sacerdos ex materia præsentis designet, quam velit consecrare?*

Resp. Affirmativè; quare, si coram se habeat sex formulas, ex quibus quinque velit consecrare, quas tamen non designat, nullam prorsus consecrat; quia non esset major ratio de una, quàm de aliâ; nec posset cognoscere, quamnam ex quinque consecrasset. Quare consultius est, Sacerdotem eas formulas velle consecrare, quæ sibi moraliter sunt præsentis, & ad Altare ad consecrandum sunt asportatæ.

13. *Queritur, Sacerdoti N. displicet vinum acerbum, quod à Sacrista datur pro Missa, eo quia est suo stomacho dolorificum, propterea decernit in corde suo, nolle amplius consecrare cum dicto vino, & sibi providet vinum Albanum maturum: cum celebrare intendit, Sacrista clam, & furtivè ex urceolo aufert vinum Albanum preparatum, & in eodem ponit solutum vinum acerbum: quod*

Sacerdos mutationis ignarus, in Missa consecrat, petitur, an validè?

Resp. Negativè, si Sacerdos ita excludit à sua intentione vinum acerbum in Missa consecrandum, & ita determinavit consecrare vinum Albanum, ut omnino noluerit amplius habere pro materia ipsum vinum acerbum, jam à se exclusum, etiam si illud sibi proponeretur consecrandum; nam in casu deficit intentio Sacerdotis, & actio illa dicitur involuntaria; quoniam acerbum, non intentum, ita se habet, ac si non foret materia apta, quantum est ex parte Ministris, qui non vult illud consecrare.

Si verò, cum intentione particulari consecrandi vinum Albanum à se preparatum, retinuit intentionem generalem consecrandi omne aliud vinum appositum in Calice, aptum consecrandi, & actu consecrans habuit intentionem consecrandi vinum, quod est in Calice (sicut quis prudens Sacerdos intendere debet) validè consecrat: quia ea actio est ei voluntaria, & habet intentionem requisitam ad validitatem Consecrationis.

14. *Queritur, an vino in Calice sit admiscenda aqua?*

Resp. Affirmativè, & Florent. in Decret. Eugenii. Ubi: *vino ante consecrationem modicissima aqua admisceri debet: ad significandum huius Sacramenti effectum, quæ est unio populi Christiani ad Christum, &c.*

Dices, ergo non admiscere, non erit mortale: quia modicissima aqua est materia levis.

Resp. Negando consequentiam. Modicissima aqua secundum se est materia levis,

levis, sed impedire totam significacionem, intentam per eam admisionem, res gravissima est; at ea impeditur, dum aqua non admiscetur, Ergo, dum non admiscetur, graviter delinquitur. Nec quis potest excusationem allegare ex parvitate materiæ, quia in casu non datur.

15 Quæritur, *quanam sit forma Sacramenti Eucharistia.*

Resp. Forma consecrationis corporis est hæc; *Hoc est enim corpus meum:* illa consecrationis Calicis: hæc: *Hic est enim Calix Sanguinis mei, novi, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

16 Sed quæritur, *an omnia verba sint de essentia formæ?*

Resp. Negative; nam *ly enim*, non pertinet ad essentiam formæ consecrationis, cum sine eo vocabulo plenè significetur, & efficiatur Corpus Christi sub speciebus panis, his scilicet verbis: *Hoc est Corpus meum:* Ratio est, quia ea tantum ad formæ essentiam pertinent, quæ à Christo in ipsa institutione fuerunt adhibita, ut id efficiant, quod significant, sed hæc sola verba: *Hoc est corpus meum,* efficiunt consecrationem panis in Corpus Christi, quam significant, ut D.D. tenent, conversionem nimirum panis in Corpus, & vini in Sanguinem Christi, quamvis non addatur enim, ergo.

17 Verum illud enim scienter omittere esset gravissimum peccatum, quia quamvis non sit de essentia, est tamen de integritate formæ, D. Thomas cit. q. 78. art. 2. ad 5.

18 At difficultas est, *an de essentia consecrationis vini sint non solum, hæc verba:* Hic est sanguis meus, vel quod idem est, hic est Calix Sanguinis mei; verum etiam, quæ adduntur: novi, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum?

Resp. Negative, quia sola priora verba significant, & efficiunt consecrationem vini in Sanguinem Christi. Sunt tamen & integritate formæ: vel, ut ait D. Thomas cit. art. 3. in corp. sunt de substantia. Regas ipsum ibid. ubi: *dicendum est ergo, quod omnia prædicta verba sunt de substantia formæ: sed per prima verba, cum dicitur: hic est Calix Sanguinis mei, significatur ipsa conversio vini in Sanguinem, eo modo, quo dictum est in forma consecrationis panis: per verba autem sequentia designatur virtus Sanguinis effusi in passione, qua operatur in hoc Sacramento.* Vide S. Doctorem, & Layman. lib. 5. tr. 4. c. 3. a num. 3. de Eucharist. aliosque in hoc tractatu.

Et nota ex eodem S. Thoma ad primum, quod, cum dicitur: *hic est Calix Sanguinis mei: est locutio figurativa, & ponitur continens pro contento, ut sensus sit: hic est Sanguis meus contentus in Calice, de quo fit hic mentio: quia Sanguis Christi in hoc Sacramento consecratur, in quantum est potus fidelium, quod non importatur in ratione Sanguinis; & ideo oportuit hos designari per vas huic usui accommodatum.* S. Doctor. Verum, quamvis non sint de essentia, non possunt sine gravissimo peccato omitti; videas cap. Cum Martha de celebr. Missar.

19 Quæritur, quanto tempore conservetur Corpus, & Sanguis Christi sub speciebus panis, & vini?

Resp. Usque dum species panis, & vini manent in eo statu, ut connaturaliter deberet manere sub ipsis substantia panis, & vini, quando in ipsis foret. Quando itaque in tali statu sunt, ut si panis, & vinum foret sub illis, desinerent esse sub eis, tunc etiam definit sub eis esse Corpus, & Sanguis Christi; ratio est, quia, dum manent in eo statu, in quo connaturaliter deberet manere substantia panis, & vini, tandiù sunt species, seu accidentia panis, & vini, sub quibus tantum, ex institutione Sacramenti debet conservari Corpus, & Sanguis Christi. Poncius *disp. 44. qu. 4. nu. 89.*

20 Quæritur, an Sacerdos communicans sub utraque specie plus gratia recipiat, quam Laicus communicans sub una tantum?

Resp. Nota, quæ Trid. habet, *sess. 21. cap. 3. de com. sub utraque specie*; ubi hæc sunt; *etiam sub altera tantum specie totum; atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi; ac propterea, quoad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui unam speciem solum accipiunt.*

21 Quæritur, quomodo sumptio Eucharistia sit necessaria ad salutem?

Resp. Quod Eucharistia in re, & actu suscepta non sit necessaria necessitate mediæ ad salutem, est communis sententia Doctorum. Et patet; nam parvuli baptizati, si statim post baptismum decesserint, salutem æternam absque aduali Eucharistia perceptione obtinent. Et

plures adulti sæpè in ea rerum serie constituantur, in qua Cælestem hunc Cibum sumere nequeunt: ut, qui tempestate jactati, in aquis sepeliuntur: vel, qui repentina morte, in gratia aliquo constituti, aggrediuntur: vel, qui sunt perpetuo amentes, & phrænetici: aut, qui in ultima infirmitate propter vomitum cibum retinere non possunt.

Sed ipsa in voto suscepta tali necessitate necessaria, asseritur à D. Thoma, *par. qu. 73. art. 3. in corp.* ibi videndum ubi optimo diâkursu id probat.

Quod votum in adultis in actus formales prorumpere, & executioni aliquando mandari debet, juxta verba Christi: *nisi manducaveritis carnem Filii Hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

Propterea DD. Communiter asserunt dari præceptum divinum per se obligatum ad sumendam Eucharistiam. I. In articulo mortis, per modum Viatici: nisi, paulò ante eodem die fuisset sumpta. II. Saltem seicel in anno; idque etiam ex præcepto Ecclesiæ ex *cap. Omnis de penit. & remiss.* & nos diximus *lib. 2. cap. 23. num. 2.*

Dices ex adductis verbis: *nisi manducaveritis, &c.* non probatur præceptum sumendi Eucharistiam; alius et iisdem concluderetur mandato divino fuisse omnibus Præcepta Communionis sub utraque specie.

Resp. Negando sequelam. Licet Jure divino sit imperata Communio, non est tamen præcepta sub utraque specie: habetur ex Trid. *sess. 21. cap. 1. de com. sub utraque spec.* Nec id Textus adductus probat: in quo particula *Et* sumitur pro

pro vel, & particula nisi pro non: adeo ut sensus sit: si neque manducaveritis carnem Filii Hominis: vel, neque biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis. In Scriptura, sæpè particula, &, pro disjunctiva, vel, usurpatur; ut Exodi 21. qui percusserit Patrem, & Matrem (hoc est Patrem, vel Matrem) moriatur. Tum quia, qui dixit: nisi manducaveritis, &c. dixit etiam: si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum. Joan. 6. Maxime etiam, quia Corpus Christi non est sub speciebus panis exanime, & mortuum, sed unà cum sanguine; nam licet ex vi verborum, Hoc est, &c. directè, & per se ponatur sub illis solum Corpus Christi, tamen propter connexionem, & concomitantiam est sub illis etiam Sanguis ex dictis num. 3. ergo Fideles, qui accipiunt Corpus Christi, etiam ipsius Sanguinem sumunt.

Per accidens posset quis obligari ad sumendam Eucharistiam in multis occasionibus, in quibus per se non obligaretur ex Christi præcepto de sumptione ejus, ut, dum quis cognosceret sumptionem ipsius esse necessariam, ut præservaretur à tentatione aliqua gravi, & peccato mortali. Poncius.

22. Queritur, in quo differant recipere Sacramentaliter, & spiritaliter Sacramentum Eucharistia?

Resp. In hoc, quod recipiens solum secundo modo, spiritali dumtaxat affectu recipit, ut habetur ex Trid. sess. 22. cap. 6. de Sacrific. Miss. Communicans verò primo modo, physice, & realiter species manducat, & in stomachum

Matthæi Cautela Confesi.

transmittit. Vide D. Thom. in 4. qu. 1. dist. 9. art. 1.

§. II.

Eucharistia ut est Sacrificium.

NE inutiliter alibi dicta repetantur, te remitto ad 1. lib. cap. 6. ubi egimus de stipendio Missæ, & cap. 28. de dispositione sacrificantis, & lib. 2. cap. 32. de præcepto audiendi Missam.

23. Ideò hic nota: quod licet interdum nomen Sacrificii in latiori significatione accipiatur pro opere bono, quod ad Dei cultum refertur, tamen non omne tale bonum opus est propriè Sacrificium, quia in Sacrificio propriè dicto aliquid sensibile debet offerri Deo: idque, ad ipsius honorem, & in signum supremi ejusdem dominii in creaturas, ac, quòd sit vitæ, & mortis Author, debet destrui, aut saltem immutari. Sic in Veteri Lege, quidquid Deo in Sacrificium offerebatur, destruebatur, vel immutabatur. Cujus destructione, aut immutatione summum ipsius dominium in res omnes declarabatur.

In ea lege sacrificia inter se distincta erant, materia, forma, & fine. Ex parte materiæ, sic erant distincta, ut, si res oblatæ essent animatæ, ut oves, Capræ, Hædi, Boves, Vituli, Columbæ, Passeres, Turtures, *victima* vocarentur, aut *hostia*; Si inanimatæ, & solidæ, non liquidæ, ut sal, Thus, Triticum, panis, &c. *immolationes*. Si liquidæ, ut Vinum, Oleum, Aqua, Sanguis *libamina* dicerentur.

Ex parte formæ, & finis dividebantur:

(Ssss)

ubi

ubi *hostia* igne tota absumebatur, *holocaustum* erat; quod quidem omnia Dei esse, & supremum ipsius dominium in res omnes protestabatur. In *hostia pro peccato* pars una igni tradebatur, pars altera à Sacerdotibus comedebatur. In *hostia denique pacifica*, seu in *gratiarum actionem*, aut ad *impetrandum beneficium*, partem unam ignis absumebat, alia à Sacerdotibus, & tertia ab offerentibus edebatur.

24. Unde Sacrificium propriè dictum solet à Theologis definiri: *oblatio Rei sensibilis ritu aliquo externo? soli Deo facta à legitimo Ministro: cuius rei destructione, vel immutatione recognoscitur Deus, ut supremus omnium Dominus, & vite, & mortis Author.*

25. Ex quibus sequitur, Sacrificium esse actum externum præstantissimum virtutis Religionis; cum consistat formaliter in eo, quod, dum sacrificamus, intendamus immediatè per alicujus rei destructionem, seu immutationem protestari Deum esse supremum rerum Dominum, eique idcirco immensam gloriam, cultum, & subjectionem deberi. Ex quo fit, ut erga nullum, nisi cum gravissimo peccato, sed solùm erga Deum exerceri debeat. Vide dicta *lib. 3. cap. 3. nu. 72.*

26. Queritur, an in *Missa* offeratur Deo verum, & proprium Sacrificium?

Resp. Affirmativè, sic communiter Catholici omnes. Definitur in *Trid. sess. 22. can. 1. & cap. 2.* habetur. Et quoniam in divino hoc Sacrificio, quod in *Missa* peragitur, idem ille Christus continetur, & incruente immolatur, qui in *Ara Crucis* semel se ipsum cruentè obrulit.

Quòd habes ex alleg. descriptione Sacrificii, ad quod requiritur, quòd res, quæ immolatur, & sacrificatur, destruitur, vel immutetur in recognitionem supremi domini Dei in res creatas; in sacrificio autem *Missæ*, res, quæ offertur, & sacrificatur, immutatur, non quoad substantiam, sed quoad modum existendi, quatenus Christus per consecrationem ponitur sub speciebus panis, & vini, existens sub illis modo non naturali, sed sacramentali, & definitivo, sicut fit totus sub tota specie, & totus sub qualibet parte speciei, cum antea non esset talis.

27. Unde posset Sacrificium Eucharisticum describi. Est *oblatio Corporis, & Sanguinis Christi, cuius, quoad modum existendi sub speciebus panis, & vini, à Sacerdote facta, immutatione, recognoscitur Deus, ut Supremus Dominus, vitæque, ac mortis Author.* Illius *Theol. tract. 6. disput. 5. art. 2. §. 1. num. 44.*

28. Cùm itaque per consecrationem Christus sub illis speciebus tali modo ponatur, sequitur, actionem sacrificandi consistere essentialiter, non in oblatione panis, & vini, quæ fit ante consecrationem: nec in oblatione Corporis, & Sanguinis Christi post consecrationem: nec in fractione, & commixtione Sacramenti; nec in sumptione Sacramenti à Sacerdote consecrante facta: nec in sumptione; & distributione fidelibus, sed in consecratione. Quòd patet. Nam in ea actione consistit actio sacrificandi, quæ fit à Sacerdote in persona Christi; sed sola consecratio fit à Sacerdote in persona Christi, ut bene Becanus *op. cit. de tripl. sacrif. lib. 3. cap. 8. num. 4. discutit.* Et

Et ex isto id fit evidens. Quia, cum in consecratione dicit: *Hic est Corpus meum: Hic est Calix sanguinis mei*, non loquitur in persona propria, sed in persona Christi: non enim est Corpus, & Sanguis Sacerdotis, sed solius Christi: unde dixit Florent. in decret. Eugenii: *Sacerdos enim in persona Christi loquens, hoc conficit Sacramentum.*

29. Unde cum D. Thom. 3. p. q. 82. art.

4. ad 1. dicimus, sacrificium Missæ, sumptum pro actione sacrificandi (nam pro se sacrificata acceptum, dicit Corpus, & Sanguinem Christi Domini) essentialiter consistere in consecratione utriusque speciei. Verum consumptio spectat ad integritatem, vel usum Sacrificii: quatenus Celebrantes debent ipsum Numere, ut participent de oblato Sacrificio, & ipsi opere ostendant, se Sacrificio consentire: ut optimè ibi D. Thomas in corpore.

30. *Dixi utriusque speciei*: quia licet una species sine alia validè consecratur, dum verba Consecrationis à Sacerdote proferuntur circa materiam, idoneam cum debita intentione; tamen illicitè una sine alia consecratur. Nam nunquam licet alio modo Eucharistiam consecrare, quam eam Christus consecravit præcepit; sed Christus utramque speciem indivisivè, consecrandam præcepit, ut loquitur Trident. *sess. 2. cap. 1.* Et ratio est. I. Quia Eucharistia est Sacramentum institutum per modum convivii spiritualis, sed ad rationem convivii potus æquè, ac cibus desideratur. II. Quia Sacrificium incrementum Altaris est commemoratio Sacrificii Crucis, ex Trid. *ibid.* ergo, sicut Sacrificium Crucis

non fuit sine Sanguinis à Corpore separati effusione, ita, nec talis separatio, potest sine Consecratione Panis, & Vini representari.

31. Per hoc enim, quòd una species in eadem Missa consecratur separatim ab alia, explicitè representatur mors Christi. Nam, cum *Sanguis, & non Corpus*, ex vi verborum, *hic est Calix, &c.* ponatur sub speciebus Vini: & *Corpus, & non Sanguis*, sub illis, panis ex vi istorum, *hoc est Corpus, &c.* ex Trid. *cit. num. 3.* sequitur, quòd illa consecratio sit quasi mystica mactatio Christi, quatenus scilicet expressè representat mortem, ejusque passionem, per separationem ex vi verborum Sanguinis à Corpore, Becanus, ubi supra *num. 10.* & Gobat. *tract. 3. Alphabet. sacrifician. num. 8.*

32. Dices, Eucharistia est Sacramentum, ergo non est Sacrificium.

Resp. Negando consequentiam; diversà ratione est utrumque. Quatenus est Sacrificium consistit in consecratione, destruente substantias panis, & vini, & substituente loco ipsarum Corpus, & Sanguinem Christi sub illarum speciebus. Quatenus verò Sacramentum, non est actio, sed effectus illius actionis; & sub ista ratione importat ipsas species, ut realiter continentes Corpus, & Sanguinem Christi. Deinde, ut Sacramentum, ex opere operato prodest tantum sumentis, si sit in gratia; ut Sacrificium verò prodest ex opere operato, & offerenti, & pro quibus applicatur, si sint sine obice peccati. Tum quia essentia Sacrificii Missæ respicit essentialiter consecrationem utriusque speciei: essentia

(Sss) e autem

autem Sacramenti servatur in unica specie.

33. Hoc Sacramentum variis aliis nominibus insignitur: dicitur, *Primo, Eucharistia*, hoc est, bona gratia, quia gratiarum omnium fontem, Christum continet. *Secundo, Synaxis, & Communio*, quia communicatione Corporis, & Sanguinis Christi Salvatori copulamur, & cum aliis Christi fidelibus in unum Ecclesie Corpus unimur. *Tertio, Viaticum*, quia Christianis in periculo mortis constitutis ministratur, ut viam, qua ducit ad vitam, in extremis momentis, infinitis periculis septam, inoffenso pede pereurrant.

34. Quæritur, *an Sacrificium Missæ ex opere operato remittat penas existentibus in Purgatorio pro illis oblatum?*

Resp. Affirmative, hoc est de fide tenendum ex Trid. sess. 22. cit. can. 3. ubi: *si quis dixerit, Missæ Sacrificium tantum esse laudis, &c. vel solum prodesse sumentis: neque pro vivis, & defunctis, pro peccatis, penis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus offerri debere, &c. & cap. 2. quare non solum pro fidelium vivorum peccatis, penis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus: sed, & pro defunctis in Christo, nondum ad plenum purgatis, ritè juxta Apostolorum traditionem offerretur. Vid. lib. & cap. cit.*

Ubi num. 14. habes distinctionem triplicis fructus ex opere operato in Sacrificio. *Generalissimi* pro tota Ecclesia. Qui dici potest infinitus Syncategorematicè, quatenus cum debeat Fideli- bus omnibus, non minuitur ex ipsorum numero, adeo ut minus de eo singuli percipiant, quando numerus Fidelium

est major, & plus, quando est minor. Nam, ut notat Bord. *op. posth. cap. 9. n. 1.* unicuique fideli capaci applicatur certa portio, soli Deo nota, sic, ut in concursu hujus sanctæ participationis unus alteri non præjudicet.

II. *Specialissimi*, seu *personalis* pro ipso Sacerdote, qui, utpote personalis, est personæ affixus; & propterea alteri inapplicabilis contra Bordonum *cap. 8. num. 40.* asserentem adversus Pasqualigo postea Sacerdote alteri applicari, gratis tamen, & sine ulla mercede privando se illo. Quod meo videri non videtur stare cum hoc, quod sit personalis, & personæ celebrantis ex Christi institutione affixus, & determinatus.

III. *Specialis*, seu *mediæ*, qui debetur ei, pro quo, vel quibus Missa applicatur: iste diminuitur in singulis, ita quod Missa minus prodest singulis, cum pro pluribus applicatur, ac prodest uni, cum solum pro ipso uno sacrificium offerretur: unde, quo participantes sunt plures, eo minores fiunt portiones ex eodem fructu, in eas distributo, & ita necesse est, ut singuli quid minus participent. Hinc est. Quod pro unica Missa Sacerdos non potest plura stipendia recipere, & eodem omnibus satisfacere juxta dicta *loc. cit.*

35. Quæritur, *quid sit applicare sacrificium alteri?*

Resp. Est sicut à Sacerdote offerri Deo pro eo, pro quo, vel ex charitate (ut cum nullum accepit stipendium) vel justitia, ut, dum stipendium accepit, Missam celebrat.

36. Quæritur, *an Missa mali Sacerdotis tantum valeat, quantum innocentis?*

Resp.

Resp. Affirmativè, ex opere operato, ut ibi n. 5. improbitas enim Sacerdotis non potest inficere sacrificium à Christo institutum, quin efficaciter operetur, & applicet meritum passionis ejus eis, pro quibus applicatur, si obicem non invenerit. Nam in eo Christus, Deo infinite gratus, est principalis offerens, & res oblata, lege Trid. sess. cit. cap. 2. ubi: *in d. vino hoc Sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & intervenit immolatur, qui in Ara Crucis semel se ipsum cruciente obtulit: & infra: una enim eademque est hostia: idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa. Et facit, quod habet sess. 7. can. 12. de Sacram. in gen.*

37. Quæritur, post consecrationem moritur Paulus Sacerdos, alius ei substituitur, petitur, an iste possit Missam applicare pro suo arbitrio?

Resp. Negativè, quia præsumitur, Paulum Sacrificium applicasse; communiter enim applicatio fit ante consecrationem in memento vivorum. Tum quia Sacerdoti substituto à Rubric. Miss. tit. 10. de defect. in minister. aliud non conceditur, quàm, ut Missam, expleat ab illo loco, ubi ille desit.

38. Quæritur, an Crematio Thuris, Cera, Olei, Aspersio aquæ benedictæ in honorem Dei facta, sint Sacrificia?

Resp. Negativè, licet enim propter eorum immutationem, & destructionem videantur aptæ ad protestandum Deum esse Authorem vitæ, & mortis, tamen, quia ad hoc non sunt instituta ex potestate Christi, Ecclesiæ collata, sa-

cificia non sunt. Verum itaque, & unicum Sacrificium in lege nova est illud Altaris, omnium Sacrificiorum consummatio, & perfectio. Trid. cit. cap. 1. Illæ sunt solum Religiosus ritus, & caremoniz Sacræ, sed non sacrificia.

39. Quæritur, an celebrans sine notitia rubricarum peccet mortaliter.

Resp. Affirmativè, quia exponit se periculo errandi in materia gravissima, ut est Sacrosanctum Missæ Sacrificium, vide dicta lib. 1. c. 28. in fini, ac Bullam B. Pii V. appositam in fronte Missalis, & Trid. sess. 22. de Sacrif. Miss. can. 7.

40. Quæritur, an Sacerdos existens in mortali, & administrans Eucharistiam fidelibus, mortaliter peccet, nisi prius vel confiteatur, vel actum perfecte, contritionis eliciat?

Resp. Affirmativè, habetur ex D. Th. in 4. dist. 24. qu. 1. art. 2. §. ad 5. quest. ad 4. ubi hæc sunt: *dicendum, quod quando cumque exhibet se in aliquo actu, ut Ministrum Ecclesiæ, mortaliter peccat: & toties mortaliter peccat, quoties hujusmodi actum facit. Sacerdos autem in ministranda Eucharistia, se habet, ut minister Ecclesiæ, & actum suo Ordini deputatum exerceat. Habetur ex Rituali Romano tit. de Sacrament. administrat. Ideo debet saltem per contritionem perfectam se ad statum gratiæ reducere, ex libi dictis.*

41. At quæritur, an peccent, qui scientes Sacerdotes esse in mortali, ab eodem Eucharistiam accipiunt?

Resp. Est procedendum cum distinctione, quàm exhibet sequens D. Th. doctrina loc. cit. ad 3. ubi: *dicendum, quod quamdiu minister Ecclesiæ, qui est mortali,*

(S s s s) 3 li,

li, ab Ecclesia sustinetur, ab eo Sacramentum recipere, ejus subditus debet, quia ad hoc est ei obligatus: sed tamen propter necessitatis articulum non est tutum: quia cum induceret ad aliquid sui Ordinis exequendum, durante tali conscientia, quod ille in peccato mortali esset; lege dicta lib. 1. cap. 10. num. 8. & sup. cap. 1. num. 14.

42. Queritur, an Subdiaconus, vel Diaconus in servientes in Missa Sacerdoti, si sint peccato mortali gravati, & ab eo, vel per Confessionem, aut contritionem perfectam non se emendant, mortaliter peccent?

Resp. Affirmative ex eodem. S. Doctore ibid. ad 5. qu. ubi: quod lex praecipit, ut homo iuste ea, qua sunt iusta, exequatur: & ideo quicumque homo, quod sibi competit ex ordine, facit indignè, quod iustum est, injustè exequitur, & contra preceptum legis facit, ac per hoc mortaliter peccat. Quicumque autem cum peccato mortali aliquid sacrum Officium pertractat, non est dubium, quin indignè illud faciat: unde patet, quod mortaliter peccat: & ex his ad dubium.

43. Sed petitur, An applicatio Sacrificii fieri debeat ante consecrationem in primo memento, vel ante; an verò applicari possit etiam in secundo memento?

Resp. Res est sub lite: utrinque sunt Doctores: resolutio pendet ab eo, an Sacrificium essentialiter consistat in sola consecratione utriusque speciei; an verò etiam communio, & consumptio hostiae, quae fit à Sacerdote pertineat ad illius essentiam: qui hoc secundum tenent apud Dianam Coord. 10. 2. resol. 53.

tradunt posse Sacrificium applicari, etiam in secundo memento; pro qua sententia Fagnan. in 3. ad cap. Cum creatura de celebrat. Missar. nu. 19. hac habet. Juber enim Canon in singulis Missis vari pro Defunctis ut in cap. penult. de consecrat. dist. 1. Cui precepto ab universa Ecclesia satis fit per preces in secundo memento, in quo dicitur, ipsis, Domine, & omnibus in Christo quiescentibus. Et ita S. Congr. Concilii intellexit decretum cap. 4. ses. 25. in illis verbis Commemoratio fiat: censuit enim posse satisfieri per intentionem applicationis Missarum per preces in secundo memento, & per collectas in illis Missis, in quibus collecta fieri possunt. Nos verò quia supra nu. 29. cum D. Thoma diximus Sacrificium essentialiter consistere in consecratione utriusque speciei, dicimus applicationem Sacrificii debere fieri ante ipsam consecrationem; ratio est, ut ait, Turrinus directior. Sacrificant. p. 1. sect. 3. cap. 5. ad fin. quia applicare Sacrificium nil aliud est, quam offerre actionem Sacrificandi in obsequium Dei; Sed in hac opinione actio sacrificandi transit, quia in consecratione consistit, & fructus Sacrificii non potest stare in suspensio. Ideo Sacerdos, qui, vel ex iustitia, vel charitate Sacrificium pro vivente, vel pro defuncto offert, & optat meliori modo, quo potest, prodele, tutiorem amplectatur partem; quam si ex iustitia celebrat, tenetur sequi, quia agitur de damno tertii; nec debet applicationem incertam reddere pro certo stipendio. Sed, si ex charitate celebret tutiorem partem etiam sequatur, ut prudenter agat, & profit; ut etiam loc.

cit. tenet Diana, & Quarti ad Rubric. Missalis appendix de Sacrific. q. 2. punct. 11. dixit consulendum esse, ut applicatio fiat semper ante consecrationem.

44. At petitur. *An intentio applicativa Sacrificii debeat esse necessario actualis, vel virtualis, an vero sufficiat habitualis?*

Resp. cum Quarti cit. punct. & Diana ibid. resolut. 51. & 52. Felice examen ordinand. to. 3. p. 1. cap. 2. nu. 237. Quod sufficit habitualis, licet enim juxta dicta lib. 3. cap. 3. n. 87. intentio habitualis non sit satis ad efficiendum Sacramentum, vel Sacrificium, quia ad hoc requiritur intentio passiva, & voluntas imperans potentis externis operari (quod non potest convenire intentioni non perseveranti actualiter in se, vel virtualiter in aliquo effectu sui) sufficit tamen ad applicandum valorem, seu fructum sacrificii faciendi prout, vel pluribus juxta conventionem cum Benefactore factum, tum ex alia intentione actuali, vel virtuali; etenim ad applicandum fructum Sacrificii non est necessaria intentio factiva Sacrificii ex alia faciendi, movens ad sacrificandum, & respiciens fructum, ut effectum; sed sufficit, ut respiciat illum, ut objectum, ad quod sufficit voluntas non factiva, sed volitiva, qua donem, vel transferam ipsum fructum; quod anticipatè potest fieri; ita possum hodie applicare Sacrificium, quod cras, vel infra aliquos dies celebrabo, manebitque ei applicatum, licet de eo nihil amplius cogitem, modò non habeam voluntatem contrariam ante celebrationem, quia voluntas in tali casu non debet movere me ad aliquid ulterius

operandum; sed satis est, ut ego cum intentione actuali, vel virtuali sacrificem.

Concordat Gobat *Theol. experiment. de Sacrament. tr. 3. cas. 5. sect. 3. nu. 162.* Abellii tamen *Medull. Theol. p. 2. cap. 1. de Sacrament. sect. 11. §. 5. num. 5.* requirit actualem, si non adsit virtualis; propterea actualis est consulenda, vel virtualis habenda. Videri possunt Rubricæ Missalis *tit. de can. Mis. usque ad consecrat. & §. sequent.* Memento tamen, quod *Memento*, prout in Canone, non est momento peragendum.

45. Sed quid, si Missa ex oblivione nulli applicaretur quoad fructum merendum ex opere operato, cumam censendus ille fructus?

Resp. In casu, sicut, dumis, pro quo Sacrificium applicatur, fructu non eget, vel est incapax, remanet in thesauro Ecclesie. Gavant. p. 2. tit. 8. nu. 3. & Felix num. 241.

46. Si autem quæras, an fructus ille merendus, qui debetur ei, pro quo Missa applicatur, sit infinitus. Videas dicta *Offic. Cur. Ecclesiast. cap. 10. nu. 54. & 55.* Ubi diximus esse infinitum ex parte Christi, seu in actu primo; aut in radice, ut ait Gavantus; vel quoad sufficientiam, ut alii loquuntur; finitum verò in actu secundo, & ex parte applicationis, actualis influxus, & effectus producendi: ad effectum enim finitum applicatur. Quod oritur ex mera voluntate Christi, cujus interpretes est Sancta Mater Ecclesia, qua pro eadem re plures Missas offerre consuevit. Id autem Christus voluit, ut per iteratas oblationes frequentius recoleremus memoriam mortis, quam pro nobis in Cruce sustulit.

ruit. Ulterior ratio est, quia Sacrificium ex opere operato, seu ex vi institutionis à Christo factæ habet vim applicandi nobis merita, & satisfactiones Christi: eaque alicui applicat, cum à Sacerdote pro eo celebratur. Congruum autem fuit, ut nobis applicaret modo finito, ut sapius à Fidelibus frequentaretur. Aliàs nec Legata relinquerentur, nec Capellaniz erigerentur, nec frequens esset augustissimi Sacrificii oblatio. Felix cit. num. 134.

Et hic notandum cum Mauro Theol. tom. 3. lib. 12. qu. 207. num. 9. distinguente in Sacrificio effectum generalem, & specialem ex opere operato, quod effectus generalis non minuitur in singulis, ex eo, quod Sacrificium applicetur pro pluribus; specialis verò in singulis minuitur, ut dixi à nu. 34. Ideo cum obligamur applicare Missam uni tantum, obligamur ad illi applicandum totum hunc effectum specialem, licet effectus generalis juxta formam Canonis (in *psimis, &c.*) omnibus æquè applicetur. Et statim subdit. Hinc patet: quare, qui accipit elemosynam pro Missa uni applicanda, non potest illam quoad fructum specialem applicare alteri; sed accepta elemosyna, vel pacto inuito, tenetur ex justitia illi quoad eum fructum totum applicare, aliàs non satisfacit suæ obligationi; quoniam fructus ille minuitur pro eo, si sacrificium applicetur, etiam alteri. Hæc ex allegato, & cum eo Scotista Poncius, & Herinc.

47. Quaritur. Sacerdos N. exponit Confessario, sum indoctus, nec intelligo particulam illam in Missis Defunctorum: libera, &c. de panis inferni, &

de profundo lacu: de ore leonis, ne absorbeat eas Tartarus, ne cadant in obscurum, &c. prout cum cerebro, vi possum cogitationem de damnatis depellere, suggerentem eos quoque sacrificiis juvari. Quid Confessarius est futurus?

Resp. I. Quod pro damnatis sacrificium offerri non potest, sive cum peccato mortali actuali, sive cum originali decesserint, ut expressè docuit Augustinus lib. 3. de anima, & ejus orig. capit. 12. Noli credere, ait, nec dicere, nec docere Sacrificium Christianorum pro iis, qui non baptizati de corpore exierint offerendum, si vis esse Catholicus. Ibi S. Doctor voluit revocare ab errore eos, qui utique catholicè tenebant parvulos nasci peccato originali infectos, sed hæreticè postea asseriebant eos potuisse salutem consequi, licet decessissent sine baptismo, modò pro eis sacrificia applicarentur, in quo omninò errabant.

48. Quod dictum est de parvulis sine baptismo defunctis, ut eis non proficiat sacrificium, valet, & de adultis mortuis in peccato mortali; omnes enim sunt irreconciliabiles hostes Dei, & in termino panis æternis ab irrevocabili Dei judicio addicti.

II. Quod Infernus idem est ac locus subterraneus circa centrum terre, ubi, & damna torquentur, sinus erat Abrahæ, & est Purgatorium, ac Limbus peccatorum in originali peccato defunctorum, ut notavit Tirinus comment. in Scriptur. to. 2. contr. 4. nu. 16. quæ loca sunt distincta, & diversa; Hinc verba illa, Libera eas de panis Inferni significat, ut Deus virtute Sacrificii liberet

de Purgatorio animas justorum, qui in eo subeunt pœnas pro peccatis remissis, vel venialibus, pro quibus hic viventes plenè non satisfecerunt.

III. Quòd *Lacus* aliquando sumitur pro carcere. *Danielis 6. Miserunt eum in lacum leonum. Genes. 40. Hic innocens in lacum missus sum.* Unde Purgatorium metaphorice carcer dicitur, & ab isto carcere oratur Deus, ut animas Fidelium in eo existentium liberet.

IV. Quòd *Leo* in Scriptura sepè sumitur pro Diabolo; *Prima Petri 5. Anima enim purgantes igne infernali torquentur, & à Demonibus tantò acrius, quantò citius exire debent de loco tormentorum.* Hinc verba illa *de ore Leonis*, idem significant, ut eas Deus liberet de viribus Diaboli. *Turrin. cit. par. 3. sect. 3. cap. 3.*

V. Quòd *Tartarus* est profundissimus inferorum locus, *Laurentii Amal. onomast.* & licet aliquando accipiatur pro inferno damnatorum, *2. Petri cap. 2.* Hic tamen ejus nomine venit Purgatorium per *Gobat cit. num. 173.* Quare, *ne absorbeat eas Tartarus*, sensus est, fac, Domine, ne Purgatorium eas amplius detineat; quem sensum habent alia, *ne cadant in obscurum*: hoc est, ne, per actò hoc Sacrificio, permittas adhuc eas in obscuris terræ carceribus cremari. *Sed significat Sanctus Michael representet eas in lucem sanctam*: hoc est, fac, ut per hoc sacrificium pœnas debitas exsolvant in totum, ut hinc plenè mundatas eas S. Michael ducat in lucem celestis gloriæ.

Quocirca utiliter, & fructuosè pro animabus existentibus in Purgatorio *Sacramenti Mattheucci Cuncta Confess.*

sacrificium applicatur; præcipuè ut est satisfactorium, ut à peccatis, hoc est, peccatorum pœnis solvantur. *Trident. sess. 22. cap. 2. & dixi supr. num. 34.*

49. Quaritur, *an Sacrificium possit applicari Infidelibus, & hereticis viventibus?*

Resp. Eis directè non licet illud applicare, quia cum non sint membra corporis Ecclesiæ, de ejus suffragiis participare nequeunt; Sicut enim quoad fructum generalissimum, & intentione generali est Sacrificium offerendum *pro omnibus orthodoxis, atque catholica, & Apostolica fidei cultoribus*; & etiam *pro omnibus in Christo quiescentibus*, ut ex *Canone*; ita intentione speciali quoad fructum medium applicandum est pro unitis, & non præcis ab Ecclesia, ac fidelibus defunctis. Unde dixit Augustinus *cit. lib. de anima, cap. 9. Quis enim offerat Corpus Christi, nisi pro eis, qui membra sunt Christi?*

50. Indirectè tamen pro illis, & excommunicatis non toleratis licitè Sacrificium offerri potest; quatenus scilicet offertur pro incremento, & exaltatione Sanctæ Matris Ecclesiæ, qua per conversionem Infidelium, & hereticorum, ac resipiscenciam censuratorum maxime fiunt, ut dixit *Abellii cit. §. 4.*

51. Potest tamen Sacerdos in Missa privatim pro Paganis, Judæis, & Hæreticis orare. *Gavantus cit. & Durandus de Ritib. Eccles. lib. 2. cap. 33. num. 20.* Et habetur ex Augustino in *psal. 65. num. 5.* ubi ait: *quicumque in Ecclesia estis, nolite insultare eis, qui non sunt intus; sed orare potius, ut intus sint.* Et *Epist. 217. cap. 7. ad Vitalem.* Ubi

(T t t) *audic-*

audieris Sacerdotem Dei ad ejus Altare populum hortantem ad Deum orandum, vel ipsum clara voce orantem, ut incredulas gentes ad fidem suam venire compellat, non respondebis, Amen? Licet enim isti de communibus Ecclesie suffragiis participare non possint, quia cum societate non communicant, non est tamen vetitum, ut quis pro illis, precibus privatis orare valeat.

Eadem ratio probat de excommunicatis non toleratis, ut sunt publici Clericorum percussores, & nominatim excommunicati denunciati, juxta constitutionem ad evitanda Martini V. quam refert lib. 2. cap. 35. num. 16. vel ita notorie excommunicati, ut nulla possit tergiversatione celari, aut juris suffragio excusari, ex const. Leonis X. *Primitiva sub la 20. §. 24. Bullar. 10. 1.*

§ 3. *Quæritur, an Sacrificium applicari possit quoad fructum medium pro existente in mortali?*

Resp. Affirmative, quia ei prodest, ut est impetratorum auxiliorum ad conversionem; ad quem fructum dumtaxat præsumitur habere consensum implicitum, Felix num. 239. Dicitur, ut est *impetratorum*, quia ei pro tunc non prodest, ut est satisfactorium pro pena; ut enim pena peccati relaxetur, debet quis esse in gratia sanctificante constitutus, alias ponit obicem quoad istum effectum; nam ut ista remittatur, debet antea culpa esse remissa. Abellii

54. *Quæritur, an Sacerdos scienter celebrans in Ecclesia polluta sit suspensus, vel irregularis?*

Resp. Non est ipso jure suspensus, sed est suspendendus, cap. *Is, qui de sent.*

excom. in 6. Nec est irregularis, ut dicit Off. Cur. Ecclesiast. cap. 7. n. 8. quia pollutio Ecclesie non est censura: peccat tamen mortaliter.

Ecclesia autem polluitur, I. Per homicidium voluntarium, & injuriosum, vel saltem contra reverentiam loco sacro debitam commissum; per mortem nimirum Judicis sententia in Ecclesia illatam, licet sit absque sanguinis effusione.

II. Per humani Sanguinis voluntariam, & injuriosam effusionem, non quidem ex naribus fluentem, sed ob percussorem injuriosam in ea factam, etiam si periculum mortis non subsit.

III. Per illicitam copulam, aut humani seminis effusionem, ac publice notam, cap. *significasti de adulter.* adeo ut in prioribus etiam casibus ad violationem requiratur notorietas actuum talium, quibus violata fuit Ecclesia; & ab eo tempore censeri debet polluta, quo per rei evidentiam, aut rei confessionem innotuerunt delicta, quibus Ecclesia polluitur.

An autem per copulam conjugalem polluetur Ecclesia? Utrique sunt DD. Sed omnes excipiunt casum necessitatis, quo scilicet conjuges diu in Ecclesia conlasi morari debent, ut ibid. Notavius. 10. Pinhing. compend. lib. 3. tit. 40. §. 3. De la Crux direct. consi. de Sacrif. Missa 93. num. 3.

IV. Per sepulturam hominis excommunicati non tolerati, & vitandi: & per sepulturam hominis infidelis & non baptizati; quibus casibus exhumationem debet talis sepulchri cadaver, ac feras proici, cap. *Consuluit de consecrat. Eccles.* In istis casibus violatur Ecclesia per

per eorum sepulturam, licet culpa nulla fiat, quando in prioribus culpa requiritur. Vide *loc. cit.*

55. Missa celebrari debet in Altari lapideo ab Episcopo consecrato, *capit. Nullus Presbyter 1. dist. cap. Altaria si non ibid.* Vel ad minus debet esse tabella lapidea ab Episcopo consecrata tantæ magnitudinis, ut pedem Calicis cum Patena capere possit, ut *praxis docet, & habetur ibi num. 21.*

56. Missas celebrare non licet in Ecclesia etiam consecrata, si violata, aut polluta fuerit, nisi prius reconcilietur ab Episcopo. *Abellii cit. §. 8. num. 4.* Nec in noviter erecta potest, nisi saltem præcedat simplex benedictio ipsius ab Episcopo, vel de ejus licentia à simplici Sacerdote facta, vel saltem ejus permisso. *Piasc. prax. p. 1. cap. 2. art. 4. nu. 4.* Ex privilegio verò, aut dispensatione Papæ potest celebrari in Oratorio privato non benedicto. *Felix nu. 318.* Cujus generis sunt illa, quæ à Sancta Sede conceduntur nobilibus in propriis domibus; sed priusquam pro executione Brevis Episcopus concedat licentiam celebrandi Missam, debet visitare locum, an sit aptus, & decens, ut dixi *Offic. Cur. cap. 10. §. 3. nu. 77. ubi num. 87.* notavi, quibus diebus non possit in eis celebrari, & *num. 75.* quinam audientes in eis Missam satisfaciunt præcepto de Missa audienda; & de oratoriis DD. Cardinalium, & Episcoporum.

57. Cum extra Ecclesiam tempore necessitatis, ut terramotus, in castris, &c. Missa celebranda est, est obtinenda licentia ab Episcopo, si facile adiri potest. *Abellii citat. num. 3.*

58. Extra diem Nativitatis Domini plures unica non possunt Missa celebrari, *cap. Consulisti de celebrat. Missar. contra Ameno de panis. tit. 8. §. 3. num. 29.*

59. Celebrandum est cum vestibus, benedictis ab habente potestatem, ad eò ut sit ex Toletò mortale cum ipsis non benedictis, aut notabiliter immundis; & laceratis celebrare.

60. Vestes benedictionem perdit, cum notabiliter franguntur, ut non sint aptæ ad decentem usum, ad quem benedictione destinantur.

61. Calices verò, & Patenæ consecrationem amittunt cum notabiliter sunt exaurata ea parte, qua contingunt Corpus, & Sanguinem Christi; egentque nova consecratione, cum de novo ea parte deaurantur, ut idem *Abellii*; & ego cit *cap. 7. Off. Cur. num. 22.* Contra Felicem *num. 332.* Ubi contra praxim Ecclesiæ scripsit, Calicem deauratum non esse iterum consecrandum, si sit materiæ aptæ. Nec ejus ratio concludit, quæ dicit per deurationem novam non amittere consecrationem: quoniam aurum totum, in quo fuit prior consecratio facta, remotum est, & novum in totum appositum.

62. Sacerdoti non licet sacrificare, si nullus sit, qui ministret urceolos, & respondeat, *cap. Hoc quoque dist. 1. de consecrat.* Minister debet esse vir, non femina. Unde *Suarez, & Sotus* apud *Abellii §. 8. nu. 9.* Satius esse judicant, si urgeat necessitas Missam absque ministro celebrare, quam feminam ad Altare respondentem, & ministrantem adhiberi. Dicitur *ad Altare*, quia nihil

(Ttt) 2 vide-

videtur ob stare, ut notavit idem Suarez apud cit. & Felix num. 343. Quod in Monasteriis Monialium, Sanctimonialis, aliqua ex loco remoto respondeat celebranti; hoc ex ipsis refero; sed ab eis peterem, quis ministrabit urceolos? ergo adhibendus est vir.

63. Queritur, Sacerdos celebravit centum Missas sibi à Petro commissas, fide prestata de stipendio persolvendo, quod postea solvere detrectat; Inmerca alia Missa ab eodem ipsi commendatus, stipendio anticipatè soluto; petitur, an Sacerdos possit pecunias receptas sibi retinere in compensationem antiqui sui crediti?

Resp. Negativè, quia pecuniæ illæ, ut subsunt novo contractui, & ex mutua conventionione partium sunt data, & accepta; non nisi cum novo onere, & ad effectum alium diversum ab extinctione debiti antiqui; & ex tunc alterius conditionis esse incipiunt; & idcò à nullo privata auctoritate nequeunt ab onere suscepto occultè separari. Ut optimè De la Fuente Hurtado *Theol. re. dissert. 23. cap. 6. nu. 56.* Ubi nu. 55. tradit, quod regula generalis fit, ut nulla opinio speculative probabilis licitè ad praxim deducitur, cum usus eius vetatur lege certa charitatis obedientiæ, vel justitiæ, aut cuiusque alterius virtutis, ut est ex terminis notum, & agendo de usu ipso compensationis occultæ est inter DD. receptum. In casu autem lex satis certa justitiæ compensationem vetat.

64. Sed quid, si Sacerdos pecunias sibi datas titulo novi stipendii, ostenderet exterius se illas acceptare, & obligationem suscipere dicendi Missas, pro

quibus confertur, interius autem contrarium animum haberet, & potius ea veller accipere per modum compensati-
nis debiti Antiqui?

Resp. Modus iste contrahendi est omninò injustus, idcò reprobandus, ut potè à priori debito omninò independens; & licet debitor injustè agat non solvendo antiquum debitum; non idcò creditori licet aliam injustitiam facere, ut creditum suum compenset. Petrus enim privaretur valore, ac fructu, quem iure optimo sperabat sibi, aut suis ex effectiva oblatione sacrificiorum, quæ titulo oneroso commendavit, non commendaturus huic, sed alteri, à quo non deciperetur. Idcò hic ex allegato notandum, quod in contractibus onerosis, qui alium decipit, & decipiendos est causa vel gravis damni emergentis, vel magni lucri cessantis, sua fictione adversus justitiam peccat, & utrumque tenetur restituere.

Ceterum ipse Petrus tenetur ad solutionem antiquioris debiti, & reparandas expensas, quas Sacerdos fecisset in recuperando stipendio illo promisso; nec posset Sacerdos damnum sibi compensare minuendo numerum Missarum, pro quibus jam pecunias accepisset, contra Felicem num. 258. propter rationes superius ponderatas.

65. Ponitur. An si capitale in totum pereat, vel ea deteriores, ut fructus non sufficiant ad justum stipendium, habens onus celebrandi in primo casu possit missas omittere; & in secundo possit eas reducere ad ratam justi stipendii?

Affirmat Felix num. 259. appellans Bordonum, Averlam, & alios, Negat Tam-

Tamburinus, quem sequor ob decreta S. Congr. Concilii in const. Nuper Innoc. XII. De celebrat. Missarum ad primum, & tertium, ib. videnda. Nec degit, quod ex allegatis ipse refert, nimirum ea decreta loqui de stipendio tenui scienter acceptato, & pariter de stipendio incongruo scienter recepto post congruam taxam ab Ordinario factam; Nam sensus decretorum videtur prorsus absolutus. Tum quia in Constitutione prohibetur omnibus privatis personis declaratio, & interpretatio Decretorum; sed in casibus particularibus recurritur ad Sacram Congregationem Concilii pro resolutione, & ita praxis servat, & cum lex loquatur, speculationes debent filere. Cetera videantur in d. Constitutione, & cap. 6. lib. 1. & loc. cit. Offic. Cur.

§. III.

Constitutio Innocentii XII. super celebratione Missarum.

Nuper à Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum prodierunt Decreta tenoris infrascripti, videlicet.

„ Alias super celebratione Missarum,
 „ ac prohibitionem illas moderandi, seu
 „ reducendi absque Sedis Apostolica li-
 „ centia, nec non super eadem oneribus
 „ perpetuis suscipiendis, & Religi-
 „ osorum numero ultra redditus,
 „ & consuetas elemosynas locorum
 „ Regularium non habendo, emana-
 „ runt ab hac Sac. Congregatione S. R.
 „ E. Cardinalium Concilii Tridentini

„ Interpretum, auctoritate per fel. rec.
 „ Urbanum Papam VIII. illi specialiter
 „ attributa, quam plura Decreta teno-
 „ ris sequentis.

„ §. I. Cum sæpè contingat in quibus-
 „ dam Ecclesiis, tam magnum Missarum
 „ celebrandarum numerum, ex variis
 „ Defunctorum relictis, aut piorum ele-
 „ mosynis impositum esse, ut illis pro
 „ singulis diebus præscriptis nequeat
 „ satisfieri, & tamen nova onera Missa-
 „ rum in dies suscipiantur: indeque
 „ fiat, ut depereant piæ Testamentum
 „ voluntates, obstricta Benefactoribus
 „ fides violetur, Defunctorum animæ
 „ suffragiis priventur, Ecclesiis debitus
 „ subtrahatur cultus, ac Christi fideles
 „ gravi scandalo affecti, plerumque à si-
 „ milibus charitatis operibus retrahan-
 „ tur: Cumque his malis maximum inter
 „ cetera fomentum præbeat, aut quod
 „ ii, qui Missas supra vires celebrandas
 „ suscipiunt, sperent illas brevi ad pau-
 „ ciores numerum à Superioribus re-
 „ ductum iri: aut quod Ecclesiis, forte
 „ pecuniarum absumpta, plerumque na-
 „ da remaneant onera Missarum absque
 „ ullo emolumento: aut quod elemosy-
 „ na præ illis celebrandis sit adeo tenuis,
 „ ut non facile inveniantur, qui velint
 „ huic se muneri subicere, & redditus
 „ Ecclesiæ, aut Monasterii adeo exi-
 „ gui, ut Sacerdos pro necessaria sua
 „ sustentatione novis se oneribus ob-
 „ stringere compellatur. Sacra Con-
 „ gregatio Cardinalium Concilii Tri-
 „ dentini Interpretum animadvertens
 „ facturam se rem Deo gratissimam,
 „ charitativè, ac iustitiæ maximè con-
 „ sentaneam, si pro vitiis satagat,
 „ hunc

(Ttt) 3

hunc

„ hunc teterrimum abusum è Christiana
 „ Republica convellere, atque eradica-
 „ re : Sanctissimi D. N. Urbani Divina
 „ providentia Papæ VIII. auctoritate si-
 „ bi specialiter attributa infrascripta
 „ Decreta edidit.

„ §. 2. Ac primò districtè prohibet,
 „ atque interdicit, ne Episcopi in Dia-
 „ cesana Synodo, aut Generales in Ca-
 „ pitulis generalibus, vel aliàs quoquo-
 „ modo reducant onera ulla Missarum
 „ celebrandarum, aut post idem Con-
 „ cilium imposita, aut in limine funda-
 „ tionis: sed pro his omnibus reducen-
 „ dis, aut moderandis, vel commutan-
 „ dis ad Apostolicam Sedem recurra-
 „ tur. Quæ, re diligenter perspecta,
 „ id statuet, quod magis in Domino ex-
 „ pedire arbitrabitur: alioquin redu-
 „ ctiones, moderaciones, & commuta-
 „ tiones hujusmodi, si quas contra hu-
 „ jus prohibitionis formam fieri conti-
 „ gerit, omninò nullas, atque inanes
 „ decernit.

„ §. 3. Deinde, ubi pro pluribus
 „ Missis, etiam ejusdem qualitatis ce-
 „ lebrandis, stipendia, quantumcum-
 „ que incongrua, & exigua, sive ab
 „ una, sive a pluribus personis collata
 „ fuerunt, aut conferentur in futurum
 „ Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis,
 „ Collegiis, Hospitalibus, Societatibus,
 „ Monasteriis, Conventibus, Congre-
 „ gationibus, Domibus, ac Locis Piiis
 „ quibuscumque, tam Sæcularibus,
 „ quàm Regularibus; Sacra Congrega-
 „ tio sub obtestatione Divini Judicii
 „ mandat, ac præcipit, ut absolutè tot
 „ Missæ celebrentur, quot ad rationem
 „ attributæ elemosynæ præscriptæ fue-

„ rint, ita ut alioquin iis, ad quos perti-
 „ net, suæ obligationi non satisfaci-
 „ unt, quinimò graviter peccent, & ad re-
 „ stitutionem teneantur.

„ §. 4. Id verò, ut deinceps observe-
 „ tur exactius, Sac. Congr. eadem Au-
 „ thoritate, revocat Privilegia, & In-
 „ dulta omnia quibusvis personis, Ec-
 „ clesiis, ac Locis Piiis, tam Sæcularibus,
 „ quàm Regularibus, cujuscumque Or-
 „ dinis, Congregationis, & Instituti,
 „ quæcumque ob causam concessa,
 „ quibus indulgetur, ut certarum Mis-
 „ sarum, vel Anniversariorum celebra-
 „ tione, aut aliquibus Collectis, seu Ora-
 „ tionibus plurium Missarum oneribus
 „ in futurum suscipiendis satisfiat.

„ §. 5. Ac similiter omne damnable
 „ lucrum ab Ecclesia remove volens,
 „ prohibet Sacerdoti, qui Missam susce-
 „ pit celebrandam cum certa elemosy-
 „ na, ne eandem Missam alteri, parte
 „ ejusdem elemosynæ sibi retenta, ce-
 „ lebrandam committat.

„ §. 6. Præterea, ne in Ecclesiis, in
 „ quibus onera Missarum in perpetuum
 „ imposita sunt, Sacerdotes in eis, ut par-
 „ est, adimplendis eo tepidiores, ac se-
 „ gniores reddantur, quod onera hu-
 „ jusmodi cum nulla, aut parva sint uti-
 „ litate conjuncta: statuit, atque decer-
 „ nit, ut pecuniæ, ac bona mobilia Ec-
 „ clesiis, Capitulis, Collegiis, Hospita-
 „ libus, Societatibus, Congregationi-
 „ bus, Monasteriis, Conventibus, ac
 „ Locis omnibus, tam Sæcularibus,
 „ quàm Regularibus, atque illorum per-
 „ sonis in futurum simpliciter acquiren-
 „ da cum onere perpetuo Missarum ce-
 „ lebrandarum ab iis, ad quos pertinet,
 „ sub

sub pena interdicti ab ingressu Ecclesie ipso facto incurrendi à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes eandem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quam primum investiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expressa, & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur.

§. 7. Ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium, sub eadem pena, ut supra, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis cum ejusdem oneris repetitione, atque annexione converti debeat.

§. 8. Ad hæc S. Congregatio quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac Piorum Locorum, tam Sæcularium, quam Regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne impostero onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum: Sæculares, quidem sine Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, Regulares vero sine Generalis, vel Provincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda: alioquin Sæcularis, qui hujus prohibitionis transgressor extiterit, ab ingressu Ecclesie interdictus sit eo ipso: Regularis vero poenam privationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque activæ, ac passivæ, absque alia declaratione incurrat.

§. 9. Eleemosynas vero manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iudem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant: alioquin omnino abstineant ab hujusmodi eleemosynis, etiam spontè oblati, in futurum recipiendis, & capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa: *Eleemosyna pro Missis*, vel alia simili, sub iisdem penis ipso facto incurrendis, ne Fideles hac ratione frustrentur.

§. 10. Episcopus vero, seu ejus Vicarius, aut Generalis, vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus diligenter inquirent, de singulis Missarum celebrandarum obligationibus, cuique Ecclesie, Monasterio, aut Loco Pio incumbentibus: nec antea assensum hujusmodi, aut licentiam præbeant, quam eis legitime constituerit, illius Sacerdotes, tam novo oneri suscipiendo, quam antiquis jam susceptis satisfacere posse, præcipuamque rationem habeant, ut redditus, qui Ecclesiis, & Locis Pii relinquantur, omnino respondeant oneribus adjunctis secundum morem ejusque Civitatis, vel Provinciae: intelligantque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in novissimo die se hujus prætermissi muneris rationem esse reddituros.

§. 11. Postremo Illustrissimi Patres non sine gravi animi dolore intelligentes mala ferè omnia, quæ Regularem disciplinam evertunt, ac præcipuè nimiam hanc facilitatem fovem,

„ in oneribus Missarum supra vires sus-
 „ scipiendis; veluti ex infecta radice,
 „ pullulare ex majori Regularium nu-
 „ mero, quam ferant redditus, & elec-
 „ mosynæ cuiusque Monasterii: inha-
 „ rentes Summorum Pontificum, ac Sa-
 „ cri Tridentini Decretis, hac de re edi-
 „ tis, Sanctissimi Domini Nostri aucto-
 „ ritate præcipiunt, ac mandant omni-
 „ bus, & singulis Generalibus, Provin-
 „ cialibus, Commissariis, Ministris, Præ-
 „ sidentibus, Abbatibus, Prioribus,
 „ Præpositis, Guardianis, Vicariis, &
 „ quibuscumque aliis Superioribus Mo-
 „ nasteriorum, Conventuum, ac Domo-
 „ rum Regularium, bona immobilia
 „ possidentium, vel non possidentium,
 „ cujuscumque Ordinis, Congregatio-
 „ nis, & Instituti, existentium intra fines
 „ Italiæ, & Insularum adjacentium, ut
 „ singuli, ad quos pertinet in qualibet
 „ Provincia, adhibitis duobus, aut tri-
 „ bus Regularibus sui Ordinis, vel Con-
 „ gregationis probatoribus, & rectam
 „ usum peritioribus, bona immobilia,
 „ census, redditus, & proventus omnes,
 „ confectas item elemosynas, & ob-
 „ ventiones, tam communes Monaste-
 „ riorum, Conventuum, & Domorum
 „ ejusdem Provinciæ, quam etiam sin-
 „ gularibus personis Religiosis assigna-
 „ tas, seu permissas, in communem
 „ usum deinceps conferendas, decem
 „ annorum immediatè præcedentium
 „ habita ratione, diligenter, & matu-
 „ re recognoscant, iis omnibus detra-
 „ ctis, quæ reparationes, præstationes,
 „ grandines, sterilitates, aliave cujus-
 „ libet generis onera consueverunt ab-
 „ sorbere.

„ §. 12. Eaque omnia scripto fideliter
 „ exarata, idem Superior, cujus inter-
 „ esse in proximo Capitulo, seu Congrega-
 „ tione gesserit, vel Provinciali coram
 „ tribus Judicibus ab ipsomet Capitulo,
 „ seu Congregatione deligendis propo-
 „ nat, qui, computatis hujusmodi red-
 „ ditibus, elemosynis, & obventio-
 „ nibus univrsis, & oneribus, ut supra de-
 „ tractis, sedulo examinent, quot Reli-
 „ giosi homines, connumeratis etiam
 „ Laicis, aliisque necessariis Servienti-
 „ bus, in unoquoque Monasterio, Con-
 „ ventu, & Domo Regulari juxta regio-
 „ nis, & proprii Instituti morem, ve-
 „ stium, & vestitum, & medicinalia in
 „ communi habentes, competenter va-
 „ leant sustentari. Tum eorundem bo-
 „ norum, reddituum, elemosynarum, &
 „ onerum præcisam notam ipsimet Ca-
 „ pitulo, seu Congregationi exhibeam,
 „ ut in illo diligenter omnibus discussis,
 „ cujusque Familiæ Monasterii, Con-
 „ ventus, ac Domus Regularis in singu-
 „ la quaque Provincia certus earum
 „ tantum Personarum numerus, Patrum
 „ Capitularium voto præfigatur, quæ
 „ redditibus, elemosynis, & obventio-
 „ nibus, ut superius, sufficienter ali-
 „ ñ possint.

„ §. 13. Ne verò Superiores, qui id
 „ præstare debent, serius, aut remissius,
 „ quam par est, suo muneri satis faciant:
 „ mandat Sacra Congregatio, ut intra
 „ annum, post proximum Capitulum
 „ Generale, vel Provinciale computan-
 „ dum, omnia hoc de genere Capitula-
 „ riter gesta, in authenticam formam
 „ redacta, ad Sacram ipsam Congrega-
 „ tionem Concilii singuli mittant.

§. 14. No-

§. 14. Numerumque familie, singulorumque Conventuum, Monasteriorum, & Domorum hujusmodi Regularium, Capituli, seu Congregationis generalis, vel Provincialis sententia, & auctoritate prefinitum, iidem Superiores, tam Generales, & Provinciales omnes, quam Locales perpetuo servare omnino teneantur, nec possint illum quoquomodo augere, etiam pretertextu augmenti reddituum absque Sacrae ipsius Congregationis licentia: Superiores autem hujusmodi, qui predicta omnia in prefixo termino non praestiterint, vel numerum, ut supra prescriptum, quovis modo augere presumpserint, privationis omnium Officiorum, quae tunc temporis obtinebant, vocisque activae, ac passivae, & ad omnia suae Religionis Officia, & gradus, inhabilitatis perpetuam poenam eo ipso incurere, atque aliis, etiam gravioribus, a Sede Apostolica infligendis poenis, Sacra Congregatio subjungere voluit, & declaravit.

§. 15. Deinceps verò Monasterium, Conventus, Domus, Congregatio, vel Societas Religiosorum, seu Regularium nullibi recipiatur, nisi praeter alia ad id requisita, in singulis hujusmodi locis duodecim saltem Fratres, aut Monachi, seu Religiosi degerent, & ex redditibus, & conductis elemosynis, detractis omnibus, ut supra detrahendis, competenter sustentari valeant, ad prescriptum Decreti felicitis memorati Gregorii XV. hac de re editi: alioquin Monasteria, & loca hujusmodi posthac recipienda, in quibus duodecim Reli-

Matthaeucci Cautela Confess.

giosi, ut supra sustentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitaverint, Ordinarii loci visitationi, correctioni, atque omnimoda Jurisdictioni subiecta esse intelligantur.

§. 16. Porro, ne ullo unquam tempore haec in oblivionem, seu deluetudinem abeant, Superiores locales cujusque Monasterii, Conventus, ac Domus Regularis, curare, atque efficere teneantur, sub poena privationis Officii, vocisque activae, & passivae ipso facto incurrenda, ut in perpetuum, sexto quoque mense, id est feria secunda post primam Dominicam Adventus, & Feria sexta post Octavam Corporis Christi, praesentes ordinationes in publica Mensa perlegantur.

§. 17. Omnibus, tam Ecclesiasticis personis cujuscumque sint Ordinis, conditionis, & gradus, quam Laicis quocumque honore, & potestate praeditis, praesentia Decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitus interdicta.

§. 18. Non obstantibus, quoad prescripta omnia, & singula in praesentibus Decretis contenta, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in favorem quavisque personarum, atque Ordinum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuslibet alterius Instituti, etiam necessarii, & in individuo exprimendi, Ecclesiarum, Monasteriorum, Conventuum, Collegiorum, Capitulorum, Hospitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumque;

(Uuuu) tam

„ tam Sæcularium, quàm Regularium
 „ Locorum, nec non illorum, etiam jura-
 „ mento, confirmatione Apostolica, vel
 „ quavis firmitate alia roboratis, Statu-
 „ tis, & Consuetudinibus, etiam imme-
 „ morabilibus, Privilegiis quoque, In-
 „ dultis, & litteris Apostolicis, etiam
 „ Mari magno, scilicet Bulla aurea, aut aliàs
 „ nuncupatis, sub quibuscumque tenori-
 „ bus, & formis, ac cum quibusvis, etiam
 „ derogatoriarum derogatoriis, aliisque
 „ efficacioribus, & insolitis clausulis, nec
 „ non irritantibus decretis, etiam motu
 „ proprio, & ex certa scientia, ac de A-
 „ postolica potestatis plenitudine, aut
 „ aliàs quomodolibet, etiam per viam
 „ communicationis, seu extensionis con-
 „ cessis, & iteratis vicibus approbatis, &
 „ innovatis, etiam si pro illorum suffi-
 „ cienti derogatione de illis, eorumque
 „ totis tenoribus, & formis, specialis, &
 „ individua, ac de verbo ad verbum, non
 „ autem per clausulas generales, mentio,
 „ seu quavis alia expressio habenda, aut
 „ aliqua alia exquisita forma servanda
 „ esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo
 „ ad verbum, nihil penitus omisso, & for-
 „ ma in illis tradita observata, inferti fo-
 „ rent, presentibus pro expressis habens,
 „ quibus quoad ea, quæ presentibus ad-
 „ versantur, illis aliàs in suo robore per-
 „ mansuris, Sacra Congregatio Sancti-
 „ tatis Sux auctoritate specialiter, & ex-
 „ pressè derogat, cæterisque contrariis
 „ quibuscumque.

„ §. 19. Et ne præmissorum ignorantia
 „ à quoquam prætendi possit, voluit
 „ eadem Sacra Congregatio, ut præsen-
 „ tes ordinationes in Valvis Basilicarum
 „ S. Joannis Lateranensis, & principis

„ Apostolorum de Urbe, ac in Aede
 „ Campi Floræ, ut moris est, affixa,
 „ omnes, ad quos pertinet, ita arctè
 „ & afficiant, ac si unicuique personalitè
 „ ter intimatæ fuissent.

„ §. 20. Utque earumdem præsentium
 „ transumptis, etiam impressis, immo
 „ alicujus Notarii publici subscriptis, &
 „ sigillo personæ in Dignitate Ecclesi-
 „ stica constitutæ munitis, eadem pro-
 „ priè fides adhibeatur, quæ præsentibus
 „ adhibetur, si forent exhibitæ, velo-
 „ stensa. Dat. Romæ die 21. Junii 1625.

Cosinus Card. de Torres.

Prosper Fagnanus S. Cong. Secr.

„ §. 21. Excitatis, autem super præ-
 „ missorum decretorum intelligentia,
 „ seu interpretatione infra scriptis de-
 „ cretibus, prodierunt à memorata Con-
 „ gregatione, simili auctoritate illi
 „ præfato Urbano Papa Octavo speci-
 „ aliter attributa, responsiones, seu de-
 „ clarationes inferius apponendæ.

*Super primo Sacra Congregationis
 Decreto de celebratione Missarum, quæ
 prohibetur, ne Episcopi in Diocesana
 Synodo, aut Generalis in Capitulis Ge-
 neralibus, vel aliàs quoquomodo, red-
 cant onera ulla Missarum celebranda-
 rum, aut post idem Concilium in
 aut in limine foundationis.*

*Quæritur, quid, si legatum sit in
 nne, ut non sit, qui velit onus illi in-
 junctum subire, & si recurrendum sit
 ad Sedem Apostolicam pro moderatio-
 oneris, totum, aut fere totum instrumen-
 tum sit pro expensis ad id necessariis?*

Et quid, si permittatur Episcopo in fundatione, ut possit huiusmodi onera moderari?

Secundo, super secundo ejusdem Congregationis Decreto, quo cavetur, ut celebrentur tot Missae, quot ad rationem tributa eleemosyna praescripta fuerint.

Quartum, an verba illa (praescripta fuerint) intelligenda sint de praescriptione facta ab Offerente, vel ab Ordinario?

Tertio, an, cum Ordinarius praescripserit eleemosynam congruam juxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes accipientes stipendium minus congruo, teneantur Missas illas ab Offerente praescriptas celebrare?

Quarto, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Cappellae, legati, aut salarii, possint, etiam manualementem eleemosynam, pro Missis votivis, aut Defunctorum recipere, & unico Missae Sacrificio utrique oneri satisfacere?

Quinto, posito, quod Testator relinquat, ut celebrentur pro eius Anima centum Missae, absque ulla praescriptione eleemosynae.

Quartum, an liberum sit heredibus, eleemosynam sibi bene visam praescribere, an vero eadem eleemosyna praescribenda sit ab Ordinario?

Sexto, super tertio Congregationis Decreto, in quo eadem Congregatio revocae Privilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu Orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satis fiat.

Quaeritur, an verba (in futurum suscipiendis) intelligenda sint de oneribus suscipiendis post Privilegium?

Septimo super quarto ejusdem Congregationis Decreto quo prohibetur Sacerdoti qui suscepit Missam celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynae sibi retenta, celebrandam committat.

Quaeritur, an permittendum sit Administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynarum portionem, pro expensis manutentionis Ecclesiae, Altrium, Inservientium, paramentorum, Luminum, Vini, Hostiae, & similia?

Octavo, an hoc Decretum habeat locum in beneficiis, quae conferuntur in titulum, id est, an Rector Beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium, ad rationem reddituum Beneficii?

Decimo, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna major solita, pro celebratione Missae, debeant dare eandem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt; An vero satis sit, ut dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Undecimo, super quinto ejusdem Congregationis Decreto, quo inter caetera statuitur in hac verba -- Eleemosynas vero manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis, ita demum iisdem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera obire valeant: Alioquin omnino abstineant ab huiusmodi eleemosynis, etiam sponte oblati in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c.

Quaeritur, an hoc Decretum prohibeat
(Uuum) 2 bene

beat absolute, quominus accipiant novas elemosynas ii, qui acceptis non satisfecerunt; & quid, si congruo tempore possint omnibus satisfacere?

Duodecimo, quid, si offerens elemosynas, audito impedimento, consentiat, ut Sacerdos Missam celebret, cum primum poterit?

Decimotertio, an pena interdicti, & alia apposta in eodem Decreto afficiant, tam eos, qui accipiunt elemosynas contra formam ibi prescriptam, quam eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, ut ibidem precipitur.

Decimoquarto, an in hoc Decreto comprehendantur illa capsula, qua apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Defunctorum, & vulgo dicuntur Casse de Morti?

Decimoquinto, an administratores Ecclesie magna devotionis, & concursus, possint elemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis, non nisi post longum tempus satisfacere valeant, ne alias cultus Ecclesie, & devotio, ac concursus Fidelium, ut ajunt, minuantur?

Decimo sexto, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, congregationibus, necnon omnibus, & singulis Ecclesiarum, Piorum Locorum, tam Secularium, quam Regularium Superioribus, de quibus sit expressamentio, non autem privatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendendi videntur sub clausula generali (& aliis, ad quos pertinet) supplicatur pro opportuna declaratione?

Decimo septimo, super septimo ejusdem

Congregationis Decreto, quo cavetur, ut in singulis Monasteriis Religiosorum praeferatur numerus, qui ex consuetis redditibus, aut elemosynis commode possint sustentari.

Quaeritur, an, ubi haec praefixio facta jam fuit in vim similis Decreti facta memoria Pauli V. absque tamen computatione reddituum ejusque Religiosi, sit denuo facienda, nec ne?

Decimo octavo, an Novitii, ad habitum Regularem admissi, possint admitti ad Professionem in Monasteriis, in quibus habita, ut supra, praefixione numeri, commode ali non possunt?

Decimonono, super ultimo, quo cavetur, ut nullibi recipiantur Conventus Regularium, nisi praeter alia ad id requisita duodecim saltem Fratres in eis degere, & competenter sustentari valeant, ut autem alioquin subsint jurisdictioni Ordinarii.

Quaeritur, an hoc Decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Missarum, comprehendat eas Religiones, quae non consueverunt octavo Missarum recipere, ut sunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis Iesu?

Ultimo, an idem Decretum, ubi disponit, ut nullibi recipiantur Monasteria, nisi, &c. habeat locum, in Italia dumtaxat, ad quam est restrictum Decretum proximè antecedens, an etiam extra Italiam?

Declarationes, aut Responsum ad supradicta Dubia.

§. 22. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctori-

„ auctoritate sibi à Sanctissimo Domino
 „ Nostro attributa, ad singula Dubia
 „ superius proposita, ad hunc modum
 „ respondit, videlicet: ”

Ad primum, etsi legatum sit adeò tenuè, nihilominus pro reductione oneris, ut supra imposti, ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apostolicam esse ad eundem, que absque ulla impensa id statuet, quod magis in Domino è re esse iudicaverit: Verumtamen, si in ipsa Beneficii erectione expresse cautum fuerit, ut liceat Episcopo in iudicium onus reducere, ac moderari, legem hunc foundationis, quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam, & observandam.

Ad secundum, esse intelligenda de prescriptione facta ab eo, qui elemosynam tribuit, non autem ab Ordinario, Quod si tribuens elemosynam numerum Missarum celebrandarum non prescripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot prescripserit Ordinarius secundum morem Civitatis, vel Provinciae.

Ad tertium, teneri.

Ad quartum, Sacerdotes, quibus diebus tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Cappella, legati, aut salarii, si elemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

Ad quintum, censuit, ubi nullam certam elemosynam Testator reliquit, esse ab Episcopo prescribendam elemosynam congruam, qua respondeat dieribus Missarum celebrandarum, secundum morem Civitatis, vel Provinciae.

Ad sextum, ita esse intelligenda.

Ad septimum, respondit, permittendum non esse, ut Ecclesia, ac Loca Pia, seu illorum administratores, ex elemosynis Missarum celebrandarum ullam, utcumque minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cum Ecclesia, & Loca Pia alios non habent redditus, quos in usum earumdem expensarum erogare licite possint: & tunc, quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, qua pro ipsomet tantum Missae Sacrificii necessario sunt subeunda, & nihilominus eo, etiam casu, curandum esse, ut ex pecuniis, qua, supersunt, expensis ut supra deductis, absolute tot Missae celebrentur, quot prescripta fuerint ab offerentibus elemosynas.

Ad octavum, non habere locum, sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti elemosynam congruam, secundum morem Civitatis, vel Provinciae, nisi in fundatione ipsius Beneficii aliud cautum fuerit.

Ad decimum, debere absolute integram elemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

Ad undecimum, respondit, non prohibere absolute: Ac propterea, et si oneribus iam susceptis non satisfecerint, posse tamen nova etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Ad duodecimum, quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens elemosynam

(Uuuu) 3 nam

nam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, ut illa tunc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit. Decretum non prohibere, quo minus eo casu elemosyna accipiat pro iisdem Missis juxta Benefactoris consensum celebrandis.

Ad decimum tertium, has penas non habere locum, nisi in suscepturis onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, aut Generalis, vel Provincialis.

Ad decimum quartum, comprehendit.

Ad decimum quintum. Non posse, nisi de consensu eorum, qui elemosynas tribuunt, ut supra in responsione ad duodecimum.

Ad decimum sextum, comprehendit etiam privatos Sacerdotes.

Ad decimum septimum, numeri professionem esse iterum faciendam, servata forma ultimi Decreti hac de re editi.

Ad decimum octavum, esse admittendos ad professionem, si alias habiles existant, ac deinde in aliquo alio Monasterio ejusdem Religionis esse collocandos, ubi commode alii possint.

Ad decimum nonum, censuit comprehendere.

Ad ultimum, habere locum extra Italiam.

Cosmus Card. de Torres.

Prosper Fagnanus S. Congr. Secr.

§. 23. Cum autem super præmissis diversi irrepsissent abusus, illorumque occasione, quam plures querelæ, & recursus ad Apostolicam Sedem

pervenerint: Cupiens eadem Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum hujusmodi detestabiles abusus à Christiana Republica pro viribus evellere, ac opportunè providere, ut, sublati fraudibus, ac emendata negligentia pia dispositionum, seu Benefactorum voluntati fides illibata servetur, Defunctorum animabus integra, & prompta præstentur suffragia, iidemque Deo major gloria, & Ecclesiis præstantior cultus reddatur, prævia auctoritate per SS. D. N. Innocentium Divina Providentia PP. XII. ei specialiter attributa, infrascripta Decreta, prius in particulari nonnullorum ex præfatis Cardinalibus per Sanctitatem suam deputata, & postea in Generali hujusmodi Cardinalium Congregatione maturè, & accuratè discussa, recognita, & examinata edidit.

§. 24. In primis, præinserta Decreta cum præmissis illorum declarationibus plenissimè, & amplissimè approbat, confirmat, & innovat, omni- que, & singula ibidem contenta, & expressè iterum omni meliori modo decernit, statuit, ac ab omnibus, & singulis, etiàm speciali, & individuali nota, seu expressione dignis, penitus observari, omnimodè executioni demandari decernit, sancit, & præcipit.

§. 25. Insuper, ut in re tantè meriti consultius, ac majori, ut patet, est, circumspectione procedatur: Si qui forsitan fuerint, vel sint, qui suis pravis, & erroneis intentionibus, seu

„ opinionibus blandiri volentes, Missa-
 „ rum celebrationem omittunt sub ma-
 „ liciofa, vel irrationabili spe earum-
 „ dem condonationem, vel reductionem
 „ à Sede Apostolica, vel compositionem
 „ nem à Reverenda Fabrica S. Petri de
 „ Urbe obtinendi: Congregatio præfa-
 „ ta, tum eosdem, tum quoscunque
 „ alios, qui posthac in adco detestabiles
 „ abusus ausi fuerint offendere, certio-
 „ res fieri, & monitos esse voluit,
 „ præfatas condonationes, & reductio-
 „ nes ab eadem Sede, non nisi ex ratio-
 „ nabili causa, seu aqua commiseratio-
 „ ne, compositiones verò à dicta Fabri-
 „ ca, utentè suis facultatibus, & privi-
 „ legiis, non nisi ex causa pariter ratio-
 „ nabili, & cum clausulis opportunis, &
 „ præsertim cum illa: *Dummodo mali-
 „ riosè non omiserint animo habendi
 „ compositionem, alias gratia nullo modo
 „ suffragetur*, admitti consuevisse, &
 „ solere: qua propter, ut locus omnis
 „ imposterum hinc prætextibus præ-
 „ cludatur, memorata Congregatio ta-
 „ les intentiones, opiniones, seu spes,
 „ ac elemosynarum, sive in toto, sive in
 „ parte, versiones in alium, quam præfa-
 „ tarum Missarum usum, seu satisfactio-
 „ nem, & quascumque alias directas
 „ vel indirectas, immediatas, vel media-
 „ tas contraventiones, seu circumven-
 „ tiones declarat prorsus irrationabiles,
 „ injustas, & illicitas, illasque omnino
 „ reprobat, damnat, & interdicat.

„ §. 26. Cumque hujusmodi absurda
 „ ex eo præsumuntur proveniant, quod
 „ onera Missarum supra vires suscipian-
 „ tur: caveant omnes, & singuli Re-
 „ ctiores, Superiores, & Ministri qua-

„ rumcumque, tum Sæcularium, tum
 „ Regularium Ecclesiarum, seu illarum
 „ Capitula, ne onera, seu Missas, tum
 „ perpetuas, tum temporales, tum et-
 „ iam manuales, quarum satisfactioni
 „ impares fuerint, quoquomodo susci-
 „ piant; utque idipsum, quoad fieri
 „ poterit, pateat, teneantur iidem
 „ conficere, semperque in loco magis
 „ patenti, & obvio retinere Tabellam
 „ onerum perpetuorum, & tempora-
 „ lium literis perspicuis, & intelligibi-
 „ libus descriptorum, quorum imple-
 „ mento, si moraliter, & intra præscri-
 „ ptum, seu breve tempus satisfacere
 „ non posse, seu illa duntaxat, & non
 „ ulteriora adimplere posse crediderint,
 „ seu credere debuerint, alias Missas, si-
 „ ve perpetuas, sive temporales, sive
 „ manuales, per se, vel per interposi-
 „ tas personas quoquomodo recipere,
 „ seu acceptare omnino desistant, seu
 „ abstineant, & ulterius tali casu in ea-
 „ dem Tabella similiter expriment sese,
 „ propterea aliis Missis acceptandis, &
 „ celebrandis impares esse.

„ §. 27. Iidemque teneantur pariter
 „ in Sacratio duos Libros retinere, ac
 „ in eorum altero singula onera perpe-
 „ tua, & temporalia: in altero autem
 „ Missas manuales, & tam illorum,
 „ quam illarum adimplementum, & ele-
 „ mosynas distinctè diligenter anno-
 „ tare, & annotandas, seu annotanda
 „ curare: singulisque annis de supradic-
 „ tis adimplementis, elemosynis, &
 „ oneribus pariter exactam rationem
 „ suis Superioribus reddere, ac omnes, &
 „ singulas rationes hujusmodi in præfa-
 „ tis respectivè Libris simili distinctio-

ne, & diligentia, tam præfati, à quibus rationes debent reddi, quam Superiores, quibus reddendæ erunt, describere, seu annotare, sive describendas, vel annotandas respectivè curare.

§. 28. Quibus semper salvis, debeant ulterius Regulares prædicti, omnes, & quascumque elemosynas, tum manualium, tum perpetuarum, & temporalium Missarum reponere in capsâ particulari sub duabus clavibus, quarum una penes Superiorem localem, altera verò penes alium à Capitulo Conventuali deputandum retineatur, ac de iisdem elemosynis, & celebratione Missarum coram Patribus Discretis, seu Consiliariis, vel alio simili modo nuncupatis, singulis mensibus districtam rationem exigere, & respectivè reddere.

§. 29. Quòd si prædicti, ad quos cura Tabellæ, Capsæ, & Librorum præfatorum respectivè pertinet, seu pertinere debet, suam operam præmissis, ut præfertur, minimè navaverint, & Superiores, tum Sæcularium, tum Regularium Ecclesiarum rationem prædictam non exegerint, seu non invigilaverint, quòd præfati, qui in curam Tabellarum, & librorum incumbunt, suo muneri, ut præfertur, satis faciant, in singulis respectivè casibus; Sæculares penam suspensionis incurrant: Regulares verò voce activa, & passiva, ac gradibus, & officiis, quæ obtinent ipso facto, & absque alia declaratione privati sint, & intelligantur, nec non ad hujusmodi gradus, & officia obtinenda similiter in-

habilitentur, & inhabilitati sint, & intelligantur.

§. 30. Porro, ne ullo unquam tempore omnia, & singula decreta prædicta in oblivione sita, seu defunctuinem abeant, Rectores, Superiores, seu Capitula Ecclesiarum Sæcularium illa retineant publicè exposita in eorum Sacrario: Superiores verò locales cujuscumque Monasterii, Conventus, ac Domus Regularis curare, & officere teneantur sub pena privationis officiorum, quæ obtinent, vocisque activæ, & passivæ ipso facto incurrendæ, ut in perpetuum sexto quoque mense, id est, feria secunda post primam Dominicam Adventus, & feria sexta post Octavam Corporis Christi omnes, & singulæ præmissæ, tum intertæ, seu confirmatæ, tum in præfens factæ Ordinationes unà cum dictis declarationibus in publica Mensa perlegantur.

§. 31. Meminerint igitur, & satagant Ordinarii, ut à personis, & in Ecclesiis quoquomodo, etiam in viciis decretorum Concilii Tridentini sibi subjectis, Missæ ea, qua par est, fide, & diligentia celebrentur, & cunctæ, & singula Decreta hujusmodi omnimodæ executioni remanentur, nec dum justitiam recurrentibus, seu instantibus reddentes, sed ex officio, tum in visitationibus, tum in aliis actibus, & modis, quos expedire, & convenire toties, quoties judicaverint, inquirentes, ne aliquid committatur, pervertatur, differatur, vel omittatur, quod his omnibus, & singulis Decretis adversetur.

§. 32. Caveant etiam respectivè omnes Regulares, tum Subditi, tum Superiores quicumque, nedum Locales, sed etiam Provinciales, & Generales, ne Missarum celebratio, & omnium Decretorum præmissorum executio, cum pernicie propriarum animarum, cum præjudicio illarum, quibus Missæ sunt applicandæ, & cum magno Christi fidelium scandalo quoquomodo committantur, differantur, negligantur, seu pervertantur, alioquin ultra propriæ conscientiæ onerationem, pœnam privationis vocis activæ, & passivæ, ac graduum, & officiorum, quæ obtinent, nec non inhabilitationis ad hujusmodi gradus, & officia obtinenda, prorsus incurrant.

§. 33. Curent propterea præfati Superiores Regulares in omnes, & singulos contravenientes debitis pœnis diligenter, & promptè, & etiam per inquisitionem animadvertere: & insuper teneantur omnes, & singuli Superiores Locales, in Provincialibus Capitulis, seu Congregationibus exhibere attestacionem, seu fidem ab omnibus Sacerdotibus, Conventus, Monasterii, seu cujuscumque domus Regularis, subscriptam, & juratam, quod omnibus, & singulis, tum perpetuis, tum manualibus Missarum oneribus, seu obligationibus ad limites, & tenorem præsentium Decretorum tempore eorum regiminis fuerit omnino, & integraliter satisfactum, vel deficiente aliqua modica satisfactio, possit, etiam hujusmodi residuali inplemento Missarum, distinctè referendarum, intra breve tempus moraliter satisfic-

Matthæucci Cautela Confessi.

ri, ea adjecta, & omnino adimplenda conditione, quod ante præfata attestacionis exhibitionem quicumque Superiores Locales prædicti vocem activam, seu passivam in memoratis Capitulis, seu Congregationibus omnino habere non valeant.

§. 34. Præterea Provinciales, Vicarii, & Visitatores Provinciarum, seu Congregationum debebunt in fine eorum regiminis Superioribus Generalibus in forma probante ostendere, quod executioni præsentium Decretorum, sedulo invigilaverint, & ad eorum tenorem in omnibus, & singulis Conventibus, seu Monasteriis, vel Domibus Regularibus Provincia, seu Congregationis, de omnibus, & singulis oneribus, & obligationibus, ac insimul satisfactioibus Missarum exactam, & diligentem rationem exegerint, ac contra delinquentes ad declarationem, & executionem respectivè pœnarum in Decretis contentarum processerint, & de adimplimento circa ea, quæ in præmissis ad ipsos spectant, legitime docuerint, alias ad vocem activam, & passivam in Capitulis Generalibus nullatenus admittantur.

§. 35. Cæterum, quia etiam ad quam plures Archiconfraternitates, Confraternitates, Societates, Congregationes, Hospitalia, Altaria, Cappellas, Oratoria, & Ecclesias, ac alia loca, & opera pia, quomodolibet nuncupata, quæ cuicumque curæ, seu regimini, aut administrationi, vel directioni Laicorum cujuslibet gradus, status, conditionis, & præminentie, etiam speciali,

(Xxxx) &

„ & individuali nota dignorū duntaxat:
 „ vel quorumcumque Ecclesiasticorum,
 „ & Laicorum hujusmodi mixtim com-
 „ mendata, annexa, seu quomodocumq;
 „ commissa, vel attributa sunt, onus, seu
 „ cura celebrationis Missarum, sive ma-
 „ nualium, sive ad tempus, vel in perpe-
 „ tuum pertinent: Hinc, salvis semper iis,
 „ quæ in præinfertis Decretis continen-
 „ tur, omnes, & quicumque hujusmodi
 „ Archiconfraternitatum, Societatum,
 „ Congregationum, Hospitalium, Alce-
 „ rium, Cappellarum, Oratoriorum, &
 „ Ecclesiarum, ac aliorum locorum, &
 „ operum piorum Rectores, seu Admi-
 „ nistratores, vel Directores, & alii hu-
 „ jusmodi Officiales, nec non ii, ad quos
 „ cura Tabellæ, & librorum in præmissis
 „ spectat, Tabellam, Libros, & hæc De-
 „ creta respectivè juxta modos superius
 „ expressos similiter retinere, nec non
 „ de oneribus, ac celebrationibus, &
 „ elemosynis dictarum Missarum sin-
 „ gulis annis rationem exigere, & respec-
 „ tivè iis, ad quos pertinet, reddere
 „ sub penis arbitrio, & in subsidium ex-
 „ communicationis teneantur.
 „ §. 36. Postremò omnibus, & qui-
 „ buscumque, tam Ecclesiasticis perso-
 „ nis cujuscumque Ordinis, Status, Gra-
 „ dus, Regula, Congregationis, So-
 „ cietatis, Conditionis, & Dignitatis
 „ existant, quàm Laicis quocumque ho-
 „ nore, ac potestate præditis omnia, &
 „ singula præmissa Decreta interpretan-
 „ di, nec non Ecclesiasticis prædictis
 „ penas in hujusmodi Decretis relaxan-
 „ di, seu quoquomodo circa præmissa
 „ dispensandi, omnis, & quæcumque fa-
 „ cultas sit penitus interdicta.

„ §. 37. Non obstantibus quoad se-
 „ præscripta omnia, & singula in hujus-
 „ modi Decretis contenta, Constitutio-
 „ nibus, & Ordinationibus Apostolicis
 „ in favorem quascumque personarum,
 „ atque Ordinum, tam Mendican-
 „ tium, quàm non Mendicantium, Milli-
 „ tiarum, etiam S. Joannis Hierosolymita-
 „ ni, Congregationum, Societatum, ac
 „ cujuslibet alterius Instituti, etiam ne-
 „ cessariò, & in individuo exprimentium,
 „ Ecclesiarum, Monasteriorum, Con-
 „ ventuum, Collegiorum, Capitulorum,
 „ Hospitalium, Confraternitatum, &
 „ aliorum quorumcumque, tam Sæcularium,
 „ quàm Regularium locorum, nec
 „ non illorum, etiam juramento, confir-
 „ matione Apostolica, vel quavis firmi-
 „ tate alia roboratis Statutis, & Consue-
 „ tudinibus, etiam Memorabilibus,
 „ privilegiis quoque, indultis, & litteris
 „ Apostolicis, etiam Magni, seu
 „ Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub
 „ quibuscumque tenoribus, & formis, ac
 „ cum quibusvis, etiam derogatoriis
 „ derogatoriis, aliisque efficacioribus, &
 „ insolitis clausulis, nec non irritantibus
 „ Decretis, etiam motu proprio, & ex
 „ certa scientia, ac de Apostolica pote-
 „ statis plenitudine, aut aliàs quomodolibet,
 „ etiam per litterarum communicationis,
 „ seu extensionis concessis, & iteratis
 „ vicibus approbatis, & innovatis, etiam
 „ si pro illorum sufficienti derogatione
 „ de illis, eorumque totis tenoribus,
 „ & formis specialibus, & individualibus,
 „ de verbo ad verbum, non autem per
 „ clausulas generales, merito, seu quavis
 „ alia expressio habenda, aut aliqua alia
 „ exquisita forma servanda esset, tenores
 „ hujus-

hujusmodi, ac si de verbo ad verbum,
 nihil penitus omisso, & forma in illis
 tradita observata, inserti forent, præ-
 sentibus pro expressis habens, quibus
 quoad ea, quæ præsentibus adversan-
 tur, illis alias in suo robore perman-
 suris, Sac. Congregatio Sanctitatis Sux
 auctoritate specialiter, & expressè de-
 rogat, ceterisque contrariis quibus-
 cumque. Datum Romæ die 23. No-
 vembri 1697.

Joseph Card. Sacripantes Præfectus.

Ferdinandus Nupius S. Cong. Sec.

§. 38. Quocirca, cum Dilectus Fi-
 lius noster Joseph Tituli Sanctæ Ma-
 riæ Transpontinæ S. R. E. Presbyter
 Cardinalis Sacripantes, memorata
 Congregationis Præfectus, præfata
 Decreta Nobis retulerit, Nos conside-
 rantes eadem omnia, & singula Decre-
 ta, ea, qua decet maturitate, digesta, &
 examinata, ac in vim Apostolicæ Au-
 thoritatis, eidem Congregationi spe-
 cialiter, ut præfertur, attributa, per-
 acta, perutilia fore censentes, illaque
 propterea perpetuò, & inviolabiliter
 observari, nec non Constitutionis no-
 stræ munimine roborare volentes:
 Motu proprio, non ad cuiusdam No-
 bis super hoc oblatæ petitionis instan-
 tiam, sed ex certa scientia, & matura
 deliberatione, deque Apostolicæ po-
 testatis plenitudine, præinserta Decre-
 ta, omniaque, & singula in eis conten-
 ta, tenore præsentium auctoritate A-
 postolica confirmamus, & approba-
 mus, illisque inviolabilis, & irrefraga-
 bilis Apostolicæ firmitatis robur, &
 efficaciam adjicimus; quinimò mo-

tu, scientia, deliberatione, ac poteste-
 tis plenitudine similibus, omnia, &
 singula in supradictis Decretis con-
 tenta, de novo statuimus, decernimus,
 & ordinamus, ac ab omnibus, & qui-
 buscumque, etiam speciali, & indivi-
 dua nota dignis, omninò exactè, &
 perpetuò servari volumus, sancimus,
 & mandamus.

Decernentes præsentibus litteras, cum
 omnibus, & singulis inibi contentis
 semper firmas, validas, & efficaces exi-
 stere, & fore, suosque plenarios, & in-
 tegros, effectus sortiri, & obtinere de-
 bere: & ab omnibus, ad quos spectat,
 & pro tempore quodcumque, &
 quomodocumque spectabit, in omni-
 bus, & per omnia plenissimè, & in-
 violabiliter observari: sicque, & non
 aliter per quoscumque Judices Ordini-
 narios, & Delegatos, quavis auctori-
 tate, præeminentia, aut potestate fun-
 gentes, & functuros, etiam causarum
 Palatii Apostolici Auditores, ac ejus-
 dem S. R. E. Cardinales, etiam de La-
 tere Legatos, & Sedis Apostolicæ
 Nuncios, sublata eis, & eorum cuili-
 bat quavis aliter judicandi, & inter-
 pretandi facultate, judicari, & defini-
 ri debere: Ac irrium, & inane, si fe-
 cus super his à quoquam, quavis au-
 thoritate scienter, vel ignoranter con-
 tingerit attentari.

Non obstantibus omnibus, & sin-
 gulis, quæ præfata Congregatio, au-
 thoritate per ejusdem recordatio-
 nis Urbanum Papam VIII. & respec-
 tive per Nos illi specialiter attri-
 buta, decrevit non obstare: quæ
 pariter, & iterum Nos teno-

(Xxxx) 2 re

re presentium non obflare decernimus, & mandamus, quibus omnibus quoad ea, quae praesentibus ad- versantur, illis aliis in suo robore permanfuris, etiam harum serie plenissime, specialiter, & expresse derogamus, caeterisque contrariis quibus- cumque.

Volumus autem, ut praesentes litterae in valvis Ecclesiae Lateranensis, ac Basilicae Principis Apostolorum, necnon Cancellariae Apostolicae, Curiaeque generalis in Monte Citorio, ac in Aede Campi Florae de Urbe, ut moris est, publicentur, & affigantur: sicque publicata, & affixa, omnes, & singulos quos, illa concernunt, perinde arctent, & afficiant, ac si unicuique eorum personaliter intimata fuissent.

Pariterque, ut eandem praesentium transumptis impressis, manu alicujus notarii publici subscriptis, & sigillo personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, eadem professus fides adhibeatur, quae praesentibus adhibetur, si forent exhibitae, vel ostensa.

Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc nostrarum Confirmationis, Approbationis, Statuti, Decretorum, Ordinationis, Voluntatis, Sanctionis, Mandatorum, & Derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Do-

minicae millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo. Decimo Kalendas Januarii. Pontificatus Nostri Anno septimo.

CAPUT V.

Sacramentum Penitentiae.

1. Quartum Sacramentum est illud Penitentiae, de quo haec habet Trid. sess. 14. cap. 7. de penit. Est autem hoc Sacramentum penitentiae lapsi post baptismum ad salutem necessarium, ut, nondum regeneratis, ipse baptismus. Et sicut non regeneratis baptismus in re, vel in voto susceptus, est necessarius necessitate medii, ita Sacramentum penitentiae in re, vel in voto ea necessitate est necessarium, lapsi post baptismum in peccatum mortale. Potestque definiti: est Sacramentum reconcilians hominis cum Deo a peccatis commissis post baptismum, virtute clavium, vel absolutionis Sacramentalis, prolata a sacerdote jurisdictionem habente cum debita intentione.

2. De ipso loquens Florent. in Decret. Eugenii: haec habet. Quartum Sacramentum, est Penitentia, cujus, quasi materia, sunt, quae Penitentiae: quae in tres distinguuntur partes, quarum prima, est cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato commissis, cum proposito non peccandi de cetero. Secunda, est oris Confessio, ad quam pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet, suo Sacerdoti confiteatur integraliter. Tertia, est satisfactio pro peccatis secundum arbitrium

vinum Sacerdotis, que quidem precipue fit per orationem, jejunium, & eleemosynam. Forma hujus Sacramenti sunt verba absolutionis, que Sacerdos profert *ego te absolvo, &c.* Minister hujus Sacramenti est Sacerdos habens auctoritatem absolvendi, vel ordinariam, vel ex commissione Superioris.

De contritione, & attritione: & de materia, tum proxima, tum remota egimus *lib. 2. cap. 34.* de forma *ibid. cap. 35.* de satisfactione *lib. 1. cap. 11. & lib. 3. capit. 3. num. 37.* de ministro *lib. 1. cap. 9. & cap. 12.* De facultate, quoad reservata *lib. 1. cap. 8.* de peccatis *cap. 17.* de circumstantiis peccatorum *ibid. cap. 18.* de proposito emendationis *lib. 2. cap. 37.* De Indulgentiis *lib. 1. cap. 27.* Videantur ea omnia locis citatis, ne inutiliter repetantur.

De Sigillo plura diximus *lib. 1. cap. 4. num. 7. cap. 18. num. 58. lib. 2. capit. 7. numer. 23. cap. 27. numer. 14. cap. 33. numer. 11.* ideo hic ea repetere necesse non est. Et observandum, quod Sigillum est obligatio stricta non loquendi de auditis in Confessione Sacramentali. Quæ descendit ex jure naturali: quia hoc jure tenemur non revelare secretum nobis commissum: & ex jure Divino; quia Confessio est juris Divini, ergo secretum Confessionis præcipitur eodem jure, sine quo esset nimis odiosa ista Confessio. Et ex jure Ecclesiastico ex infra dicendis.

3. Præceptum non loquendi de auditis in Confessione est negativum, obligans semper, & pro semper. Confessarius Sigillum frangens peccat. I. Contra fidelitatem; ob tacitam promissionem non

revelandi. II. Contra justitiam; nam hæc exigit, ne proximus infametur. III. Contra Religionem, quia fit injuria Sacramento: cum ex eo avertantur penitentes ab ipso, & Confessio reddatur odiosa: quod est malum majus quocumque alio, sive particulari, sive communi.

4. Præceptum Ecclesiasticum de Sigillo habetur in *cap. Omnis de penit. & remiss.* ubi: *Caveat autem omnino Confessarius, ne verbo, aut signo, aut alio quovis modo aliquatenus prodatur peccatorem, sed, si prudentiori consilio indigerit, illud absque ulla expressione persone cautè requiratur, quoniam qui peccatum in penitentiâ judicio sibi detestans presumpserit revelare, &c.*

Ex quibus habes tria. I. Quod verbis Confessio revelatur. Exempla habes.

1. Si dixeris: *Petrus Confessus est mortalia: vel, se acensavit de Adulterio: aut non potui absolvere Cajum.* Nam significas hunc habere, vel casum reservatum, vel esse indispositum, vel censura reservata ligari.

2. Dum dicis penitentem Confessum esse aliquid veniale, ut mendacium officiosum, furtulum, &c.

Dices, peccatum veniale est materia levis, ergo non peccatur mortaliter revelando veniale.

Resp. Peccatum veniale in se est materia levis, sed revelare Confessionem, sive per mortale, aut veniale contingat, semper est quid grave, propter injuriam, quæ fit Sacramento; nam reddi potest Confessio exosa, & intolerabilis, quod est malum cedens in præjudicium salutis omnium fidelium, & reddens institutionem Sacramenti inutilem: cum Homi-

nes timentes revelationem ad ipsum non accederent.

3. Si ex duobus Sociis, unum extra Confessionem laudes, circa alium taceas, quorum mores tibi ex Confessione innotescunt.

4. Si de aliquo parvo oppido dicas, *in isto sunt plures Meretrices: de parvo Monasterio: in eo vivunt plures proprietarii: & omnes infamas,*

II. Quod signis etiam, & factis Confessio revelatur. I Si neges schedam auditæ Confessionis, vel Communionem penitenti, quem non absolvisti, quia illa denegatio, si publica sit, in directe manifestat peccatum, quo redditur incapax; Si secreta, Confessio redditur odiosa, dum ea actione exprobat eum suum delictum, quo redditur indispositus: sed legas *lib. 2. cap. 33. num. 11.*

2. Si desistas ab itinere, dum ex Confessione scis esse tibi paratas insidias, cum suspicio adesset, vel periculum revelandi Confessionem. Sed teneris te Deo commendare, actum contritionis, & dilectionis Dei elicere, & mortem etiam sustinere: quia Sigillum Sacramentale ob bonum fidelium, & reverentiam Sacramenti fortius obligat, quàm salus totius Mundi: & multo magis, quàm propria vita salvanda. Nam reddere Confessionem odiosam, & difficilem, est malum incomparabiliter majus.

3. Si celebraturo Minister in Confessione dixerit, se venenum miscuisse cum vino consecrando: & a celebratione cesset.

4. Si penitenti, qui gravia peccata Confessus est, ostendas, dum a Confessione egreditur, vultum severiorum.

5. Dum excommunicatum vitas, cuius excommunicatio tibi innotescit ex Confessione.

6. Si ex Confessione scias Ecclesiam esse pollutam; & abstineas à Sacramenti celebrando.

7. Item, sciens ex Confessione aliquos Religiosos solere de nocte à Monasterio exire, Prælatum moncas, ut excubias constituat, ut impediatur.

Similiter notitia perinde se habet, ac si non esset: cum nobis non possit deservire ad dirigendas nostras operationes: per dicta *lib. 2. cap. 27. num. 17.*

5. Dices, cum revelatio secreti naturalis cedit in bonum Reipublice, potest secretum acceptum à particulari revelari, ergo, cum ex revelatione peccati pendet bonum, saltem plurimum, potest revelari.

Resp. Negando consequentiam. Discrimen est: quia obligatio Sigilli naturalis est in commodum proximi: obligatio verò Sigilli Sacramentalis est in honorem, & facilitatem Sacramenti, Primum aliquando ob bonum commune licet frangere. Secundum nunquam, quia nunquam fas est facere injuriam Sacramenti, & reddege ipsum difficile, sicut totus mundus periret.

III. Quod ad petendum consilium de rebus auditis in Confessione potest peccatum revelari: sed *caute*, ut auctorem exequi debeat, hoc est, ita ut in notitiam peccatoris deveniri non possit.

6. Sed petitur, an revelatio peccati in Confessione auditæ sine expressione personæ peccantis cadat sub prohibitione, & obligatione Sigilli, de qua in dicto cap. Omnis?

Resp.

Resp. Affirmativè; ratio est, quia textus permittit Sacerdoti loqui de auditis in Confessione, in uno casu dumtaxat, hoc est, cum indiget prudèntiori consilio: ergo in quovis alio prohibetur. Et tunc etiam cautè agendum est; ut nimirum non sit periculum, ut cognoscatur is, qui peccavit. Tum quia causa finalis, cur prohibita sit revelatio peccati, auditus in Confessione Sacramentali, clavibus subiecti, est, ne prodatur peccator; & ne Confessio reddatur difficilis, & odiosa, ac, ne fideles arceantur ab ea. Sed hoc sequeretur, si foret peccatorum revelatio licita, etiam persona penitentis non expressa. Nam licèt non semper ex revelatione peccati prodatur penitens, periculum tamen semper imminet, quod manifestetur; & propter huiusmodi periculum est ipsa peccatorum revelatio, etiam persona non manifestata, prohibita. Etenim, ubi veritatur periculum animarum, ut in casu novum non est, ut Ecclesia generaliter aliquid statuatur, vel prohibeat, ad cautelam eorum, quæ possunt contingere. Jura sunt clara cap. Dixit Dominus 30. q. 1. cap. Romana §. In universitatem de sent. excom. in 6.

Additur, quod idèd Fideles ad Sacramentum penitentiæ fidènter accedunt, quia securi sunt de Sigillo, & certitudinem habent esse absolute interdictionem Confessariis, loqui de auditis in Confessione, ergo, &c.

7. Propterea cum ad petendum consilium prudentibus, & doctioribus sunt proponenda dubia orta ex Confessione, cautè est procedendum juxta alleg. cap. Omnis; cautela autem in hoc stare po-

test, ut non proponantur sub his terminis: *mihî hoc in Confessione occurrit*; sed hac potius formula: *quid agendum sit: si fortè hic, aut ille casus contingat.*

8. Queritur, an de licentia, & consensu penitentis Confessarius licitè, & sine fractione Sigilli possit uti scientia Confessionis, & loqui extra Confessionem de rebus in Confessione auditis?

Resp. Affirmativè, sic contra Scotum in 4. dist. 21. qu. 2. DD. communite, Pongius Theol. 1. disp. 45. qu. 13. nu. 166. Ilfing. Theol. num. 6. disp. 6. qu. 5. art. 5. §. 1. num. 248. De la Cruz direct. cons. de Sacram. Penit. quæst. 6. dub. 4. Du-hamel. tom. 3. Theol. Cleric. lib. 4. dissert. 3. c. ult. in fine Quilici, Boyvin. aliique. Et aperte D. Thomas in 4. dist. 21. qu. 3. art. 3. in corp. ubi: *dicendum, quod duo sunt, propter quæ Sacerdos tenetur peccatum occultare: primo, & principaliter, quia ipsa occultatio est de essentia Sacramenti, in quantum scit illud ut Deus, cujus vicem gerit ad Confessionem: alio modo propter scandalum vitandum: potest autem penitens facere, ut illud, quod Sacerdos sciebat ut Deus, sciat etiam ut Homo: quod facit, dum eum licentiat ad dicendum; & idèd, si dicat, non frangit Sigillum Confessionis: tamen debet cavere scandalum, dicendo, ne fractor Sigilli prædicti reputetur. Sed multa debent concurrere.*

I. Ut fiat de licentia expressa penitentis: non sufficit præsumpta, aut tacita, quia talis præsumptio est odiosa, & periculosa; nam multa sequerentur absurda.

II. Ut licentia detur à penitente liberè, & non coactè.

III. Ut

III. Ut in evidens notabile penitentis bonum cedat.

IV. Ut Confessarius consensus limites nullo modo excedat.

V. Ut vitetur scandalum. Ad quod vitandum videtur esse aptum manifestare peccatum, non peccatorem, & non dicere se audivisse in Confessione: & quod consensus in scriptis recipiatur, ut possit quis, dum opus erit, probare sibi fuisse confessum.

VI. Ut nec Confessarius utatur ea licentia, nec penitens eam concedat, sine rationabili causa. Per quæ potest explicari Scotus.

9. Unde, si Confessarius in Confessione erret circa penitentem, dum confitetur: vel carens facultate, absolvendo à casu, vel censura reservata: vel bona fide consulendo contractum usurarium: restitutionem non esse faciendam, &c. debet in sequenti Confessione à penitente petere licentiam loquendi de spectantibus ad præteritam Confessionem.

10. Spectantia ad facultatem circa peccata, & crimina reservata videas *tit. lib. I. cap. 8.* Et hic considera decretum Clement. VIII. de cas. reservat. quoad Regulares ut sub const. Sacra Congregatio Urbani VIII. la 28. *Bullarium to. 4. Quo decrevit, ut nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reservet, exceptis iis, qua sequuntur, aut omnibus, eorum aliquot, prout subditorum utilitati expedire prudenter in Domino judicaverit.*

I. Veneficia, incantationes, fortilegia.

II. Apostasia à Religione, sive ha-

bitu dimisso, sive retento, quando eo pervenerit, ut extra septa Monasterii, seu Conventus fiat egressio.

III. Mochurna, ac furtiva è Monasterio, seu Conventu egressio, etiam non animo apostatandi facta.

IV. Proprietas contra votum purpurtatis, quæ sit peccatum mortale.

V. Juramentum Falsum in judicio regulari, seu legitimo.

VI. Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum, post animatum factum, etiam effectu non sequuto.

VII. Falsificatio manus, aut Signi Officialium Monasterii, aut Conventus.

VIII. Furtum de rebus Monasterii, seu Conventus in ea quantitates, quæ sit peccatum mortale.

IX. Lapsus carnis voluntarius, opere consummatus.

X. Occisio, aut vulneratio, seu gravis percussio cujusque personæ.

XI. Malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut aperitio literarum, à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.

Si quod aliud præterea peccatum grave pro Religionis conservatione, aut pro conscientia puritate, reservandum videtur, id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto Ordine, aut Provincialis in Provincia, matura discussione, & consensu.

II. Deinde mandat Superioribus, ut in singulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confessarios, pro subditorum numero majori, vel minori, qui sint docti, prudentes, & charitate præditis, qui

qui eos à non reservatis absolvant. Et quibus, etiam reservatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit.

Tandem præcipit, tam Superioribus pro tempore existentibus, quam Confessariis, qui ad Superioritatis gradum fuerint promoti, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in Confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.

Postea Decretum concludit, „ Sanctas suas deinceps declaravit, & declarat, ut, si hujusmodi Regularium Confessariis, casus alicujus reservati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarii illa vice, penitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, absolvere. Ita ad verbum apud Fagn. in 3. ad c. p. Ne Religiosi de Regularibus à num. 42.

12. Quæritur, accedit Monialis aperiens sua peccata Confessario, & inter ista peccatum contra castitatem, sed, ne cognoscatur à Confessario, interrogata, an sit Monialis, respondet: non sum, sed puella, quæ in Monasterio educor, ex devotione feci votum castitatis: Confessarius videns signa doloris, propositum, &c. eam absolvit; petitur, an remaneat absoluta?

Resp. Negativè, si sit, etiam gravata peccatis contra obedientiam, & paupertatem, nam tunc mendacium est grave, & circa mortalia, quæ sunt de necessitate explicanda.

Sed præcindendo, etiam à peccatis contra obedientiam, & paupertatem. Dico, Confessionem esse sacrilegam; nam in Confessione explicandum est, an fue-

Matthæucci Cantela Confessi.

rit violatum votum solemne, an simplex, quia circumstantia voti solemnioris aggravat peccatum. Immo in violatione primi est duplex peccatum; nam ejusdem violatione injuria irrogatur duobus: Deo, cui promittitur, & Ecclesie, quæ nomine Dei promissionem acceptat; dum in violatione simplicis soli Deo injuria irrogatur. Ergo mendacium Monialis est grave, & circa mortale peccatum, ergo invalidat confessionem. Campion. par. 2. instr. cap. 33. num. 6. & nos lib. 1. cap. 18. nu. 10.

13. Sed quid, si nec peccasset contra votum, sed solum se accusaret de peccato detractionis?

Resp. Vel Confessarius ita restringit suam intentionem ad puellam Sæculares, ut Monialem excludat: & tunc invalida est absolutio, ob defectum intentionis Ministri absolventis; vel intendit absolvere personam penitentem, quæ est præsens: & tunc validè absolvit, quia præter intentionem directam ad puellam, adest etiam intentio directæ ad personam præsentem, quamvis non sit sæcularis; quæ secunda intentio debet à quovis Sacerdote, prudenter operante, dum absolvit, haberi.

14. Hic advertendum, quòd Penitentiarium Ecclesie Cathedralis non possunt sine speciali facultate Episcopi absolvere à casibus eidem reservatis ut respondit S. Congr. Conc. in Derthonen. 6. Julii 1647. quæ interrogata.

I. An Canonicus Penitentiarium Ecclesie Cathedralis possit absolvere à censuris, & à casibus, tam à jure Episcopi reservatis, quam ab illis, quos Episcopus sibi reservavit?

(Yyy) II. An

II. An Penitentiarius dispensare possit tempore Quadragesima super esu ciborum prohibitorum cum infirmis, & cum aliis habentibus attestationem medicorum absque speciali delegatione ab Episcopo concedenda?

III. An Penitentiarius facultatem, quam habet absolvendi penitentes à casibus sibi concessis, possit alteri Confessorio delegare, qui absolvat prout idem Penitentiarius?

IV. An Penitentiarius possit absolvere penitentes à censuris, & casibus reservatis, sibi concessis, non audita integra confessione Sacramentali, sed tantummodo ab ipsis casibus reservatis, & pro aliis penitentes remittere ad alium Confessarium?

Sacr. Congr. &c. ad supradicta dubia respondit negativè in omnibus, ut in lib. 18. decret. pag. 349.

15. Notari etiam debet, quod Confessores eligendi in vim privilegiorum Bullæ Cruciatæ neminem absolvere possunt ab incurfu, & lapsu in hæresim ex const. Greg. XIII. Officii 37. Bullar. 10. 2. Alia ad hæresim spectantia habentur lib. 1. cap. 4.

CAPUT VI.

Extrema- Unctio.

I. Quintum Sacramentum est Extrema- Unctio, cujus materia est oleum olivæ, per Episcopum benedictum. Hoc Sacramentum, nisi infirmo, de cujus morte timetur, dari debet; qui in his locis unguendus est: in oculis propter visum: in auribus propter

auditum; in naribus propter odoratum; in ore propter gustum, vel locutionem; in manibus propter tactum: in pedibus propter gressum: in renibus propter delectationem ibidem vigentem. Forma est hæc, per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam, &c. Minister est Sacerdos. Florent. in Decret. Eugen. & Rituale Romanum.

2. Hujus etiam Sacramenti materia est duplex, remota, & proxima: remota, est oleum ab Episcopo benedictum: proxima verò, est unctio.

3. Capax Extrema- Unctionis est solus homo viator, baptizatus, non sanus, sed infirmus. Audias Trid. sess. 14. cap. 3. de Extrema- Unctione: declarat etiam esse hanc Unctionem infirmis adhibendam, illis verò præferri, qui, iam periculosè decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur. Unde & Sacramentum exeuntium nuncupatur. Quod si infirmi post susceptam hanc unctionem convalescerint, iterum hujus Sacramenti subfructio juvari poterunt, cum in aliud simile vitæ discrimen inciderint.

4. Moriturus, si in phrenesim, vel amentiam inciderint Extrema- Unctio danda est, si ante christianè vixerint, quia tunc censentur hoc Sacramentum, saltem interpretativè delectare, & petere.

5. Non confertur pueris, & usum rationis non habentibus; nec perpetuo amentibus: non navigantibus, etiam si imminet naufragium; nec militibus de proximo conflictum aggressuris; nec damnatis ad mortem; quia solum infirmis est dandum, quod de illis non verificatur; nec confertur parturientibus nisi partu, vel antecedenter ad ipsum

orta

orta sit mortalis infirmitas. Natalis Alex. Theol. dogmat. 10.1. de extr. unct. cap. 5. reg. 17. Senio autem confectis, & in diem morituris administrari potest, ut idem regul. cit. observat ex Concilio 4. Mediolanen. ratio est, quia extrema senectus per se morbus periculosus est.

6. Extremæ-unctionis Sacramentum administrari non debet infirmo, nisi post confessionem peccatorum suorum, & post Viaticum Corporis Christi, si recipere illud possit. Ita Catechismus Conc. Trid. p. 2. de Extrema unctionis Sacramento num. 23. ibi: *Servanda est Catholica Ecclesia perpetua consuetudo: ut ante Extremam-unctionem Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentum administretur.* Ceterum adolescentibus, qui adhuc ob defectum ætatis ad Eucharistiæ non sunt admissi, cum commiserint actualia peccata, quorum reliquias sanare hujus Sacramenti remedio opus sit, ut ibid. Catechif. n. administratur.

7. Extremæ-unctionis Sacramentum cuilibet Sacerdoti non licet administrare, sed solum proprio Pastori, hoc est, Episcopo, vel Parocho, vel cui ipsi commiserint.

8. Nec Regulares infirmis secularibus possunt illud ministrare, nisi recepta ab Episcopo, vel Parocho licentiâ; & quatenus sine ea illud administrant, incurunt excommunicationem reservatam Summo Pontifici. Clement. *Religiosi de privis.* Deficiente tamen Parocho, vel alio Sacerdote ab eo, aut Episcopo potestatem habente potest quilibet Sacerdos Regularis in casu necessitatis illud licite administrare. Sicut enim quilibet

Sacerdos potestatem habet absolvendi à peccatis, & censuris in mortis articulo constitutos, ita videtur, quod quilibet potestatem habeat in eo articulo administrandi illud Sacramentum, nè moribundus hoc beneficio privetur, & adversus extremas tentationes oleo Sacro non confirmetur.

REGULA I.

De Testamentis.

Summariam hic Testamentorum notitiam Confessariis propino, ut de hac etiam re instructum dimittam.

9. Quare sciendum, quod Testamentum est dispositio ultima nostra voluntatis cum directa hæredis institutione. Dicitur dispositio, hoc est, ordinatio expressa verbo, vel alio signo externo, & propriè scriptura. Dicitur ultima voluntatis, quia Testamentum vim non habet, nisi post mortem Testatoris, juxta illud Apostoli ad Hebræos. 9. *Ubi enim Testamentum est, mors necesse est intercedat Testatoris.* Testamentum enim in mortuis confirmatum est: alioquin nondum valet, dum vivit, qui testatus est. Dicitur cum directa hæredis institutione, hoc est, cum nominatione Successoris in universum jus Testatoris. In quo distinguitur à Codicillo, in quo hæres non instituitur, ut observat Ponticus Theol. disp. 54. q. 4. nu. 14. Et describitur à Polman. *Breviar. Theol. p. 2. par. 2. num. 520.* Quod sit ultima voluntatis testificatio sine hæredis institutione. Unde Codicillus non fit ad instituendum hæredem (aliàs foret Testamen-

(Yyyy) 2.

men-

mentum) sed ad aliquid legandum, ad explicandum Testamentum, vel faciendam institutionem fideicommissariam; & proinde dicitur appendix ad Testamentum, in qua aliqua alia dispositio fit de bonis Testatoris distincta ab alia, quæ fuit facta in Testamento.

10. Differt Testamentum etiam à fideicommissio, quia in fideicommissio hæreditas committitur fidei hæredis substituto tradenda, quæ substitutio in Testamento non fit. Ideo fideicommissum describitur ab eodem Polman. *nu. 521. Est dispositio ultima voluntatis, quæ Testator hæredis sui fidei committit hæreditatem, ut eam, vel ejus partem substituto tradat.*

11. Queritur, *an in foro conscientie valeat Testamentum in eo Solemnitatibus juris non servatis?*

Remittendum, quod jus civile C. *Hac consultissima de testament. pro solemnitate tamquam de forma substantiali, in Testamento, tam scripto, & aperto, vel clauso, quam noncupativo (quo Testator verbis nuncupat hæredem, & voluntatem suam declarat) requirit numerum septem Testium, ut DD. observant. Fagnan. in 3. ad cap. Cum esset de Testam. num. 113. Engell. Colleg. jur. canon lib. 3. tit. 26. nu. 2. Et Gonzalez in 5. tit. 26. cap. 11. Quorum præsentia desideratur ob publicam utilitatem, ut ita securiorem exitum voluntates Testantium habeat, & fraudes absint.*

12. Modò ad dubium est certum apud Dianam *coord. 10.6. tr. 8. resol. 2. Fagnan. cit. ad cap. Relatum nu. 11. Petram comment. ad const. X. Innoc. III. sect. 3. nu. 3. valere Testamenta facta ad pias causas*

sine solemnitatibus juris civilis. Ratio est, quia jura Sæcularia non possunt præjudicare rebus spiritualibus, & ad supernaturalem finem, & salutem anime spectantibus, juxta *tex. in cap. Relatum & cap. Cum esset de Testament. Neque etiam necesse est, ut Testamentum sit factum eorum duobus, vel tribus Testibus, requisitis in allegatis capitulis, quia, ut observat Fagnanus ad d. cap. Relatum num. 9. Testes non sunt de solemnitate substantiali, sed probatoria, quæ per æquipollens adimpleri potest. Unde cum de voluntate Testatoris ad pias causas legitime constat, vel per Testes, aut schedulam manu Testatoris scriptam, vel signatam, est ejus dispositio implenda. Quapropter peccat læthaliter, qui non implet voluntatem Testatoris, etsi non observatis juris solemnitatibus, sed nudis verbis eam declaraverit, juxta *tex. in cap. Indicante, ibi. Cognovimus, quod moriens noster Redempti e concham argenteam nudis verbis jussit venditari, & suis dare liberis: & scutellam argenteam nudis verbis Monasterio reliquisset. In quibus voluntatem ejus per omnia volumus adimpleri. Super quo videas etiam Natal. Alex. 10. 1. lib. 2. cap. 6. cap. 13.**

13. Testamentum autem ad pias causas factum censetur per DD. apud Dianam *resol. 1. quoties hæreditas devenire debet ad pias causas, vel hæreditas via substitutionis devenit ad pias causas, ut ad Ecclesiam, Monasterium, Pæpores, dotandas puellas, celebrandas Missas, &c. Diana resol. 37.*

14. Sed, an Testamentum ad pias causas conditum coram Paroco,

Et duobus Testibus ad prescriptum d. cap. Cum eses, valeat: Disputans DD. apud Fagnan. ad d. cap. Cum eses nu. 40. Et sequen. ubi, pro validitate plures allegat, cum quibus tradit, quod etiam Testamentum ad non pias causas factum sine solemnitatibus juris civilis, sed in presentia duorum Testium, & Parochi valet tam in foro civili, quam Ecclesiastico; pro qua opinione stat lex divina, canonica, & Ecclesiastica, ut in littera: ubi autem lex humana adversatur legi divina, servanda est lex divina, etiam in foro Sæculari: de contrarietate autem legis civilis ad legem Divinam in casu patet; quia lex civilis requirit numerum septem Testium in Testamentis: ubi jus divinum habet *Matth. 18. & Joan. 8. In ore dorum, vel trium Testium stat omne verbum*, ut expressè textus dicte Decretalis, & prosequitur Fagnan nu. 113. Proinde impugnari non potest Testamentum ad causas non pias ex non adhibito numero septem Testium.

15. Sed quid, si Testator, instante mortis periculo coram Parocho tantum, vel alio Teste declaravit suam voluntatem; an heres teneatur voluntatem Testatoris implere?

Resp. Affirmative, semper enim est mens Testatoris implenda, quoties quis de illa certitudinem habet, ut per Clavem Regiam lib. 3. cap. 7. Lessium. Mollesium, & Salas allegat. à Gabafut. *prax. jur. canon. lib. 6. cap. 3. num. 4.* asserentes heredem ab intestato, qui certus sit, vel esse debeat de Testatoris voluntate in Testamento, aut Codicillis, solemnitatibus juris carentibus comprehensa, teneri sub mortali ex juris naturæ obli-

gatione restituere hereditatem, & solvere legata secundum mentem Testatoris, & probat D. Antoninus 3. p. tit. 10. cap. 3. §. 14. allegat. à cit. Natal. Scribens nota; quod cum quis sanus, vel infirmus, (qui est sanus mentis) ultimo disponit de bonis suis, de quibus potest disponere, per simplicem scripturam, vel verba solum, non violentatus, vel circumventus sine Notario, & Testibus debitis, standum est ejus tali dispositioni in foro conscientie; & heredes, quibus hoc constat certitudinaliter, tenentur ad observandum. Et Poncius cit. dixit, quod ad Testamentum ex natura rei nulla requiritur solemnitas, sed sufficit significatio voluntatis Testatoris, sive vocè, sive scriptis; vel etiam nutibus, aut ad interrogationem alterius per Petram nu. 40. quæ tamen debet sufficienter innotescere, ut alios obliget ad se confirmandum. Et concordat Engel cir. num. 14. ubi notavit, quod Presentia Parochi, & testium, etiam secundum jus Canonicum non est de substantia, sed tantum de probatione; & se subscribit asserentibus in conscientia esse debitum, quod testator sine omni solemnitate reliquit, dummodò de ejus voluntate constet: ultima enim voluntas rationabilis defuncti modis omnibus conservari debet, cap. ultima 13. q. 2. 4. Ad probandum in testamentis ad pias causas, admittitur etiam testimonium mulieris, licet de jure civili non soleant mulieres admitti Fagnan. cir. cap. Relatum nu. 14. & Petra num. 29. Diana resol. 20. testamenta enim ad pias causas sunt privilegiata.

16. Queritur, an testamentum prin-

(Yyy) 3 cipa-

cipaliter ad pias causas valeat sine solemnitate conditum, etiam quoad legata profana?

Resp. Affirmativè, ita Diana cit. *resolut.* 4. Engel. *cit. nu.* 19. Layman *Theolog. moral. lib.* 3. *to.* 5. *cap.* 2. *nu.* 10. Quia secundum vulgatum juris axioma, *Principale trahit ad se accessorium*; & proinde si testamentum sine solemnitate valet, & fidem facit quoad hæredis institutionem, vel majorem partem bonorum, valebit etiam, & fidem faciet quoad relictâ legatâ: si enim creditur hæres illo testamento institutus, credendum etiam est, ut sit institutus cum onere, & obligatione exequendi dictâ legatâ.

Nota. I. Quòd licet regulariter non sustineatur testamentum sine hæredis institutione, sustinetur tamen quoad relictâ pia. Petra, pluribus cumulatis *num.* 45. & Diana *resolut.* 30. & 33. quia relictâ pia sunt privilegiata.

II. Quòd dispositiones favore causæ piæ commissæ alieno arbitrio, & voluntati valent, concurrentibus probationibus necessariis, quòd relictum sit in causâ piam. Petra *nu.* 56. & Diana *resolut.* 28. & 29.

III. Quòd si Testator in testamento, vel coram testibus voluntatem suam declaravit, quòd velit quædam ad pias causas erogari, sicut Confessario suo mandaverat, Confessarius est audiendus, & secundum suam relationem est executio faciendâ; modò talia indicia afferat, ut, inspectis circumstantiis, verisimile sit defunctum ipsi mandasse. Diana *resolut.* 23. *num.* 4. & Layman: cum aliis.

IV. Quòd, si moribundus cæpit fa-

cere testamentum, vel codicillum, & morte præventus non absolvit, valet quoad relictâ pia, in ipsa ejus imperfecta dispositione expressa; licet enim potuerit Testator suam voluntatem mutare, cum tamen de mutatione non constet, naturali, ac canonico jure, firma esse debet. Diana *resolut.* 24. cum Layman.

17. *Queritur, Lalius sapè adhuc vivens coram nonnullis suam voluntatem aperuit his verbis: Voglio lasciare la mia robba alla Chiesa Parochiale: deinde apophesia pulsatus sine alia animi sui declaratione decessit: dubitatur, an dicta Ecclesia possit pretendere successione in hereditate d. Lalii, exclusis aliis hereditibus venientibus ab intestato?*

Resp. Affirmativè, quia per ea verba inducitur hæredis institutio, maxime ad pias causas, ut ex Claro tradit De Luca ad *Ventrigl. prax.* 10. 2. *amorat.* 28. §. 1. *sub n.* 17. in *append.* & idem significant, ac dixisset, *volo Ecclesiam Parochialem esse hæredem bonorum meorum*; quæ verba important voluntatem perfectam, ut etiam notavit Petra *nu.* 49. & juxta Bar. in l. *cunctos populos, num.* 2. *cap. de sum. Trinit.* Verbum *volo* in actionibus hærentibus dependentiam de futuro inducit voluntatis declarationem. Consideratur enim, quòd causa pia est privilegiata, & iuste dispositio, & testamentum ambiguum semper pro causâ pia est interpretandum. Petra *nu.* 4. 2.

18. Sed quid, si dixisset *Voglio fare hærede la Chiesa. N. e questo lo fareo, quando irtornerò è caso.*

Resp. Per hæc verba non videtur dispositio facta, sed respicere eam, quam declina-

destinaverat facere. & ideo important voluntatem imperfectam connotantem potentiam, seu velleitatem, ut scribit *Petra num. 49.* Crederem esse distinguen- dum; vel *Lalius* antequam rediret do- mum, fuit morte prævencus, adeoque impotens factus ad condendum testa- mentum: vel sanus rediit cum tempore habili ad testamentum faciendum? In secundo casu verba illa velleitatem im- portant, quia potens testamentum fa- cere non fecit. In primo verò perfectam voluntatem concludunt; & solum ad fu- turum tempus dilata fuit stipulatio, vel scriptio testamenti; quod ideo non condidit, quia eum mors prævencit.

19. Quæritur, *Titius in suo testa- mento relinquit legatum pro puellis ma- ritanis; petitur, an possit conferri non nu- bentibus, seu religionem ingredientibus?*

Resp. Affirmativè; cum *Diana resol. 43. num. 2.* præsumitur enim Titium non esse locutum exclusivè: Tum quia Ma- trimonium Spirituale, cum carnali quo- ad hoc pari passu currunt. *S. Congreg. Episc. in Pisaren. 26. Augusti 1616.* apud *Monacell. for. p. 2. for. 1. num. 18. tit. 14.* Aliàs dicendum, si fuisset adjecta conditio, quod solveretur in manibus mariti pro Dote: nec aliis, nec pro alia causa: vel, quod decedentibus sine fi- liis, legatum rediret ad hæredes legan- tis: tunc enim non poterit dari pro Vir- gine *Monachanda*, ut respondit *Sac. Congreg. Concil. in Baren. 15. Septemb. 1668.*

20. Quæritur, *Cajus in suo testa- mento relinquit legatum Sacrificii, vel Ecclesie Fratrum. Min. de Obser. vel Capuc- inorum pro cera, & oleo, ac alia ad*

Divinum cultum: petitur, an sit im- plendum?

Resp. Affirmativè, quia Fratres ad hujusmodi legata incapacitatem non habent juxta dicta *lib. 1. cap. 32. nu. 23.* debetque per Syndicum investiri pro ad- implenda Testatoris voluntate, ut de- crevit *S. Congreg. Episcop. in Foro Sem- pronien. 21. Augusti 1693.* Immo, si gravetur hæres, illud subministrare tenetur, ut dixi *loc. cit. num. 32.* Cæterum præstationes dictorum legatorum in alios usus, quàm à Testatoribus taxatos converti non possunt. Circa quæ legata dixit *Ventrigl. to. 2. prax. annotat. 28. §. 2. num. 17.* Quod non potest *Fabrica S. Pe- tri* prætere legata annui redditus perpetui facta Ecclesie, & Sacrificii il- lorum Fratrum, non ad ipsorum victum, sed ad certum Divini cultus usum; ut, si sit legatum oleum pro lampadibus, ves- tes, & ornamenta Ecclesie, & Altaris, & similia, quia prædicti Fratres sunt ca- paces legatorum prædictorum, quæ non concernunt commoditates Fratrum, sed Divinum cultum, nec adversantur illo- rum paupertati, ut dixi *Offic. Cur. Ec- clesie ast. cap. 30.*

21. Quæritur, *an hæres non confi- scientie ad solvenda de proprio legata pia, & debita ultra vires hæreditatis?*

Resp. Negativè, quia nec Ecclesia, nec pia loca debent secundum conscien- tiam vivere, nec exigere ab hærede, ul- tra vires hæreditatis, quidquid sit in fo- ro fori, ut dixit *Rota coram Coecino, decis. 1462. num. 27.* apud *Monacell. cit. num. 22.* *Fagnan. in 3. ad cap. Si quis de regul. num. 28. & 71.*

22. Quæ-

22. Quaritur, *Cajus instituitur haeres, & rogatur, ac gravatur, ut alteri hereditatem restituat; petitur, an possit sibi retinere quartam partem, qua dicitur Trebellianica?*

Resp. Affirmativè, per text. in cap. *Raynuius de testament.* cum sua Glossa verb. *quartam partem*: & verb. *à tempore litis* notat, quod à tempore litis contestatae fructus computantur in quartam, nisi praesumendum sit, quod Testator voluerit es haeredi applicare. De la Cruz *director. conscient. praecept. 7. q. 1. art. 5. dub. 8. concl. 2.* Trebellianica autem est *quarta pars hereditatis, quam à fideicommissis detrahere potest haeres, nisi est facta substitutio commissaria.* Polman. *Breviar. Theolog. p. 2. part. 2. numer. 535.*

Intelligitur autem, nisi testator prohibuerit deductionem Trebellianicæ, ut, si dixerit, *rogo, mando, vel volo*, ut sine ulla diminutione restituas hereditatem Francisco, ut per Menoch. apud *Dian. resol. 105. numer. 13.*

23. Cæterum, si haeres institutus esset non voluntarius, sed necessarius juxta dicta *lib. 2. cap. 19. numer. 17.* licet Pater prohiberet deductionem Trebellianicæ, adhuc posset Filius oneratus ad restituendam hereditatem detrahere legitimam statim à morte patris, ut ex *Vadino* dixit ibid. Diana *numer. 19.* nam jure naturæ debetur Filio, & gravari in eam non potest ex *d. cap. Raynuius*, quod si Testator deductionem Trebellianicæ non prohibuerit deduci. Tunc haeres necessarius potest statim à morte Testatoris legitimam detrahere, & postea, eveniente conditione restitutionis hære-

ditatis, ipse, vel ejus haeres Trebellianicam detrahere possunt de iis, quæ remanent; Diana cit. & *Glof. ad allegat. Cap. verb. legitimam.* Est autem legitima portio successione jure naturæ debita haeredibus ab intestato Polman. cit. *numer. 527.*

24. Quaritur, *Lelius instituitur haeres, & gravatur à Testatore, ut pluribus legatis conferat; petitur, an possit ex legatis Falcidiam detrahere?*

Resp. Affirmativè: Sed, ut observat De la Cruz *conc. 3. illa* deducitur ex bonis remanentibus, detracta legitima ab haerede necessario, solutis debitis, expensis funeris, testamenti, codicilli, & inventarii, & solutis legatis Ecclesiæ, hospitali, loco religioso, pauperibus, aut alteri loco pio: ex istis enim Falcidia non detrahitur, sed integre solvuntur: sicut non detrahitur, si id Testator prohibuerit. Neque ex illis bonis deducitur, si haeres non fecit inventarium tempore debite, quæ Falcidia deducenda est juxta estimationem bonorum tempore obitus Testatoris: Meliorationes enim, & fructus, sicut & deterioratio sunt haereditatis, & non legatarii, ut ex *Hegone* ibid. De la Cruz.

Falcidia autem ab allegato Polman *nu. 534.* describitur, *hereditatis quarta pars, quam haeres potest detrahere à legatis, & donationibus, mortis causa.*

25. Adversandum. I. Si Testator habet filios, pietas exigit, ut illis ad vivendum, & ad statum suum sustentandum necessaria relinquat, prior quam de piis causis cogitet. Natal. *Alex. regni. 4. & habetur ex D. Augustino sermo. 555. cap. 4. ibi: Quicumque vult ex hereditate*

eo filio, heredem facere Ecclesiam, quarat alterum, qui suscipiat, non Augustinum, immo Deo propitio, neminem inveniet.

26. Dantur causæ legitima, propter quas Titius à Patre exheredari potest, ut si manus violentas in parentes injecerit: si de crimine accusaverit, exceptis criminibus læsæ majestatis, & Hæresis: si mortem Patri, vel Matri molitus fuerit, etiam effectu non secuto: si thorum paternum violaverit; si bona parentum dilapidaverit: si Filia innupta luxuriosè vivat, ibidem Natal.

27. Cæterum partes Parochorum, & conscientia moderatorum esse debent, ut Patres Filiis reconcilient juxta Augustinum loc. cit. *Si quis irascitur in filium suum, & moriens exhereditat eum, si viveret, non eundem placarem? non ei filium suum reconciliare deberem?*

28. II. Quod filii spurii, seu ex adulterio, vel incestu, aliiq; ex illegitimo coitu progenti, hæredes à Parentibus institui non possunt: *Authent. licet in fine C. de Natural. liber. Diana resolut. 112. num. 1.* Jura enim reddunt filium spurium incapacem paternæ hereditatis. Cæterum Parentes jure poli, & ex lege naturali, tenentur eis subministrare alimenta, ut ibid. Diana, & est textus expressus in *cap. cum haberet de eo, qui duxit in Matrem quam posuit.* Unde observant Natal. *Alex. regul. 7.* & Diana *num. 3.* quod nec spurius, aut ex damnato coitu progenitus, cui Pater portionem bonorum suorum testamentò, codicillò, aut fideicommissò reliquit, non potest ipsam tuta conscientia retinere: sed, quod ultra necessaria ad *Marthaucii Cautela Confess.*

victum, & vestitum sibi relictum fuerit, tenetur legitimis hæredibus restituere, ne alienum retineat.

29. An autem hæres, cui donata, vel testamento relicta fuerunt bona habentis filium spurium, teneatur in defectum Patris ejusdem filium alere?

Resp. Affirmativè, si indigeat, neque aliunde habeat, juxta dicta cum Diana *num. 8.* & si femina sit, debet eam dotare: dos enim datur loco alimentorum, ibid. Diana *num. 12.* ubi resolvit teneri Sacerdotem filiam spuriam dotare, quem non omittas recognoscere.

30. III. Quod Filiis, & consanguineis præponi debet restitutio bonorum malè acquisite, dicente Augustino *epistol. 153.* *Si enim res aliena, propter quam peccatum est, cum reddi possit, non redditur, non agitur penitentia, sed fingitur: si autem veraciter agatur, non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.* Atque ita debet Testator ante omnia prius restituere res alienas, quam filiis, vel cognatis providere.

31. Sed quid, si Filii, & parentes facta restitutione redigendi essent ad mendicitatem?

Resp. Etiam in causa tenetur rem alienam restituere. Tam enim non potest bona aliena ad hæredes transmittere, quam ei furari, non licet, ut illis benefaciat, & ipsorum inopiam sublevet. Ita usurarius manifestus testari non potest, nisi prius restitutus usuris, vel præstita cautione pignoratitia, vel fidejussoria de restitutione facienda. Caput *Quamquam de usur. in 6.*

32. Nec hæres potest uti præscriptionis privilegio, si mala fide possedisse
(222) con-

conflet; aut verisimile est mala fide eum possedisse, qui transmisit ad ipsam hereditatem; nam *vitia possessionum à maioribus contracta perdurant, & successionem Authoris sui culpa comitatur. Cap. vitia de acquir. & retinen. penes, &c.*

33. Quæritur, an Testator carens parentibus, & filiis, possit instituere heredem extraneum, relicto nepotibus, & consanguineis?

Resp. Negativè, si adsit scandalum, vel si Nepotes, & consobrini graviter indigeant: ordo enim charitatis exponit, ut quis prius suis subveniat, quam alienis, ita Diana *resolut. 108.* & Natal. *regul. 5.* Propterea secundum hanc practicam debent Parochi, & conscientiarum moderatores dirigere Testatores in confectioe testamentorum, & codicillorum.

34. Quæritur, an Pater, aut Mater possit de propriis bonis plus uni Filio relinquere, quam aliis?

Resp. Affirmativè, dummodò istæ concurrant. I. Quòd reliqui filii non priventur legitima portione eis naturali jure debita. II. Quòd inæqualem distributionem non facient ex odio: Si enim ex odio facerent, & nollent mutare testamentum, non essent absolvendi, Diana *resolut. 108.*

35. Sed quid, si dicerent, se odium deposuisse, & de habito penitere, sed nolle mutare testamentum?

Resp. Diana ibidem tradit esse absolvendos. Verùm censerem resistantiam ad revocandum testamentum esse signum sufficiens, ut Confessarius posset colligere odium non esse depositum, idèò studere debet, ut revocatione testa-

menti motivum sibi præbeat de efficaci odii depositione.

36. Observat tamen Layman *lib. 3. tit. 5. cap. s. n. 13.* Quòd plerumque Parentes peccant, si sine justa causa, & inordinato affectu inter liberos successione inæqualitatem constituunt; ut quia ex diversis matrimoniis nati sunt, quorum unam Matrem magis, quam alteram testator dilexit. Verùm ut Diana *resolut. 509. num. 2.* dixit, postulat esse justæ causæ id faciendi sine peccato, ut si aliqui majoribus obsequiis apud Patrem magis meriti fuerint: si aliqui plus indigeant, quia bonis adventitiis carent; si adhuc pusilli magnis sumptibus in studiis adjuvari debeant; si secundum loci consuetudinem prius geniti aliis, & masculi faminis in successione præferantur. Alia videri possunt *Official. Cur. 1. Eccles. cap. 53.* Testamentum potest à Testatore mutari, & secundum solvit primum, de qua re Layman *cit. cap. & De la Cruz n. 4.*

R. E G U L A II.

Sepultura.

35. **H**ic aliqua etiam sunt de sepultura adnotanda, remittendo Confessarium ad ea, quæ dixi *Offic. Cur. cap. 48.* Sciendum itaque, quòd unicuique adultò Sæculari liberum est sibi eligere sepulturam; nulla autem facta electione, in Parochiali sepelitur, si in alia Ecclesia non adsit sepulchrum majorum, capite. *Nos instituta de sepultur.* Verùm, cum quis in alia Ecclesia sepelitur, est solvenda Parochiali canonica portio, seu quarta

quarta funeralis, si loci consuetudo ferat, ut dixi *loc. cit. cap. 42*. Et constat ex *cap. Certificari de Sepultura*, ac ex constitutionibus Pontificum quibus jus sepulture Ecclesiis Regularibus conceditur, in quibus hæc solet adjici clausula, *Salva justitia Ecclesiarum, à quibus corpora assumuntur: vel salva justitia Ecclesiæ Parochialis*.

38. Uxor potest sibi eligere sepulturam distinctam à Sepultura Mariti, cum electio ista ad eum statum pertineat, in quo mulier solvitur à lege viri, *cap. de uxore de sepult.* Mulier autem, quæ sepulchrum sibi non elegit, & habuit plures viros, cum viro ultimo, cujus domicilium retinet, in honorem tumuletur, *cap. Si qui de sepult. in 6*.

39. Filiosfamilias sibi sepulturam eligere potest, si ad pubertatem pervenerit, si verò sit impubes, potest Pater eligere Sepulturam isti, ubi voluerit, si consuetudo loci id patitur. *Cap. Licet de sepult. in 6.* & Sæpè declaravit Sac. Congreg. ut *loc. cit. Scrips.*

40. Aliquid pro sepulturis pacifici, vel exigere non licet. Laudabiles tamen consuetudines servandæ sunt *cap. Abolenda de sepult.*

41. Petitur. *Accedit Petrus Clericus, vel Regularis, & Confessario exponit se induxisse Cajum ad eligendam sepulturam in suis respectivè Ecclesiis, vel ad non immutandam electam, quid agendum Confessario?*

Resp. Non potest eum absolvere, quia est legatus excommunicatione Papæ reservata ex Clement. *Cupientes §. Sanè de Sepult.* & electio est irrita *cap. Animarum de sepul. in 6.* & quatenus Cor-

pus sepulture electæ tradiderit, est cum omnibus emolumentis intra decem dies restituendum Parochiæ, quibus elapsis, Ecclesia ipsorum, in qua est sepultum, & cæmeterium, ex tunc manent supposito interdicto, donec omnium plenaria restitutio fiat, *ibid. textus*.

42. Ecclesiastica sepultura non gaudent. I. Usurarii manifesti *cap. 2. de usur. in 6.* Sed quia multi contractus possent ab usura excusari, idè Parochus super eo debet consulere Episcopum.

II. Religiosi proprietarii *Cap. Cum ad monasterium de stat. Monachor.*

III. Qui occumbunt in duello, etiam privato sine patris, & sociis cum ordinario tamen periculo vitæ ex condito, statuto tempore, & in loco convento, instituto, ut dixi *lib. 1. cap. 2. num. 13.*

IV. Publicè excommunicati ex *cap. Sacris de sepult. cap. Is cui de senten. ex Om. in 6.* Si enim excommunicatio esset occulta, & forte soli Parocho cognita, non esset sepultura ecclesiastica deneganda, quia privata scientia uti quidem licet, quandoque in privato, non autem ad condemnationem in publico.

43. Dice. Constitutio ad evitanda *Martini V.* & illa Leonis X. *Primitiva* sub la 20. Bullar. 10. 1. disponunt, quòd pullus excommunicatus sit necessariò vitandus, nisi fuerit excommunicatus denunciatus, aut notorius percussor Clerici, vel ita notoriè excommunicatus, ut nulla possit tergiversatione celari, & juris suffragio excusari: ergo non quicunque publicè excommunicatus est privandus ecclesiastica sepultura.

(Zzzz) 2

Resp.

Resp. Quod dicta jura non intendunt in aliquo relevare ipsos excommunicatos, ut ibi textus, sed solum adjuvare fideles innocentes, ne per conversationem cum excommunicatis non denunciatis, nec notoriis aliquam censuram incurrant.

V. Omnes morientes impenitentes in peccato mortali, ut interempti in adulterio, furto, &c. Cap. *Fures* 13. qn. 2.

VI. Mortem sibi ex desperatione, vel iracundia inferentes cap. *Placuit* 23. q. 5. Secus si ex fatuitate, & infania; & in dubio non presumendum, quod quis peccaminose sibi mortem intulerit.

VII. Pueri non baptizati, si de utero matris sunt extracti.

VIII. Qui saltem semel in anno non perceperunt Sacramentum penitentiae, & Eucharistiae. De qua re Engel colleg. jur. canon. lib. 3. tit. 28. §. 5. unic.

Dubia in una Nullius, seu Aquinaten. juris sepeliendi.

1. An PP. Reformati Sancti Francisci Atina teneantur solvere quar- tam Parochiali, & Collegiata Ecclesia ejusdem loci pro illis defunctis, qui in eorum Ecclesia sepulturam elegerunt?

2. An in associatione Cadaveris ad propriam Ecclesiam possint iidem Patres incedere sub propria Cruce, vel potius teneantur incedere sub illa Ecclesia Parochialis Collegiata.

3. An possit Capitulum ejusdem Parochialis, & Collegiata Ecclesia cum Stola, & Cruce ingredi Ecclesiam DD. Patrum, in eaque functiones aliquas facere circa cadaver antequam sepultura tradatur; seu potius debeat tantum dare ultimum

vale? & quatenus affirmative quoad secundam partem.

4. An dictum ultimum valeat in simplici benedictione cadaveris, recto tramite introducendi in Ecclesiam Regularium, vel potius in recitatione alicujus Psalmi, vel alterius orationis?

Sacr. Congr. Episcop. & Regul. die 6. Septembris 1709. auditis partibus, respondit.

Ad primum negativè.

Ad secundum quoad primam partem negativè; & quoad secundam affirmative, in casu, de quo agitur, quando Canonici accedunt capitulariter.

Ad tertium negativè quoad primam partem; & quoad secundam affirmative quoad ingressum, & ultimum vale.

Ad quartum Ultimum Vale consistit in simplici benedictione.

Quare ultimum Vale in hoc consistit, quod, pervento Parocho ad januam Ecclesiae Regularium, se vertit ad populum, adeoque & ad Cadaver, illudque simpliciter benedicat cum aspersorio absque eo, quod deponatur feretrum in terra, vel per aliquod temporis momentum moretur cadaver ante fores Ecclesiae, sed recto tramite in Ecclesiam est introducendum, ut de communi praxi testantur omnes Parochi Urbis, ut in allegata causa,

An autem Parochus occasione funeris possit ingredi cum Stola, & Cruce Ecclesias Regularium.

Resp. Negativè, ut respondit S. R. Cong. in una Vaden. 2. Augusti 1698. ut notavi

notavi *Offic. Cur. Ecclesiast. cap. 20. nu. 3.*
Et S. Cong. Conc. in *Ebrunden. juriurum*
Parochialium 25. Junii 1695. in respon-
sione ad 10. apud Monacell. 10. 1. formu-
lar. Ecclesiast. form. 18. tit. 10. nu. 13. Po-
test tamen Parochus exequiis assistere,
non tamquam talis, sed dumtaxat uti
unus de populo ex S. R. Congr. in *Man-*
tuana Funerum 21. Novemb. 1699.
apud alleg.

Anverò *cadavera in Ecclesiis Regu-*
larium sepelienda, antequam ad eas
deferantur, asportari debeant ad Pa-
rochiales?

Resp. Negative, ut aliàs respondit S.
R. Cong. alleg. *cap. 20. nu. 1. ad tertium,*
& novissimè resolvit S. Congr. Conc. in
Messanen. 17. Aprilis 1706. In qua per-
petuum silentium Parocho imposuit re-
spondendo ad dubium in præjactis termi-
nis propositum, *negativè, & amplius.*

Cùm quis eligit sepulturam in Eccle-
siis Regularium, vel alia, & deinde ma-
lis artibus, & artificiosè ab aliquo in-
ducitur ad electionem mutandam, &
eligendam aliam Ecclesiam ab electa, est
corpus cum emolumentis restituendum
Ecclesie prius electæ, cui per fraudem
fuit præjudicium illatum; Quæ est pra-
xis S. Congr. Episcop. & Regularium, in
evenientibus casibus restitutionem præ-
dictorum demandantis, ut in *una Au-*
ximanz restitutionis cadaveris 31. Au-
gusti 1708. & in Compensa juris sepe-
liendi 18. Febr. 1707. rescriptis esse lo-
sum restitutioni Cadaveris una cum
emolumentis. Quod fuit confirmatum
27. Aprilis 1708. his verbis: *in decisis,*
& *ampli us.*

Quæ omnia procedunt juxta disposi-

tionem juris, ut in *cap. Animarum de*
sepult. in 6. & Clement. Cupientes eod-
tit. in qua excommunicatione Papæ re-
servata ligantur tam Clerici, quàm Re-
ligiosi inducentes Fideles ad eligendam
sepulturam in suis Ecclesiis, vel, ut jam
electam non immutent, ut dixi *loc. cit.*
cap. 48. num. 28.

CAPUT VII.

Ordo.

1. **S**extum Sacramentum est illud Or-
dinis. Est novæ legis Sacramen-
tum à Christo Domino institutum, jux-
ta Florent. in *Decret. Eugenii, & Trid.*
sess. 7. canon. 1. de Sacram. in gen. Defini-
tur, est *Sacramentum, in quo cum*
gratia confertur ordinato potestas
spiritualis ad Sacrosanctum Missæ
Sacrificium, & Eucharistiam perfi-
ciendam, immediatè, vel mediatè, plus,
vel minus juxta cujusque Ordinis
gradus, & officium. Colligitur ex *Trid.*
sess. 23. cap. 2. de ord.

Quæritur, *quos sint Ordines?*

Resp. Communiter enumerantur sep-
tem: *Ostiaratus, Lectoratus, Exor-*
cistatus, Acolytatus, Subdiaconatus,
Diaconatus, & Presbyteratus. Primi
quatuor Minores appellantur; eò quod
Clerici illis ordinati, non assistant im-
mediatè Altari, nec immediatè inser-
viant Sacerdoti solemniter celebranti.
Alii tres dicuntur Majores, quia proxime
ad Altaris Officium concurrunt. Qui
etiam Sacri appellantur, quia cum vo-
to castitatis, quo quis Deo sacatur,
sunt connexi.

(Zzzz) 3

3. Dixi

3. Dixi *Communitè septem*, quia non desunt, esserentes esse novem; nam alii resolvunt Episcopatum esse Ordinem, à cæteris distinctum, ut optimè probat Poncius *Theol. disp. 48. qu. 1. conc. 4. n. 4.* Canonista verò statuunt, etiam Primam Tonsuram inter Ordines, ut probat Fagnan. *in 1. ad cap. cum contingit de a. tar. & qualis. num. 44.* Sed hoc ad nos non spectat in examen vocare. Et præsciendū ab ea difficultate: dicimus Primam Tonsuram esse præparationem, & dispositionem ad Ordines suscipiendos, collig. ex *Trid. cit.*

4. Queritur, *quinam sint effectus Sacramenti Ordinis?*

Resp. Sunt, I. Gratiā habitualem, vel ejus augmentum conferre cum auxiliis, quibus ordinatus præmunitur, ut dignè, & convenienter exequatur munus Ordinis recepti. II. Characterem imprimere: quod est quoddam signum spirituale, indelebile, animæ inherens, per quod homo deputatur ad tale munus exercendum. Nota, quod, si suscipiens Ordinem sit in mortali, tunc gratiæ augmentum non recipit, bene verò characterem, si habeat intentionem, ad minus virtualem, recipiendi Ordinem. Si verò in gratia sit constitutus, recipit per Ordinem, cum characterē gratiæ augmentum.

5. Queritur, *quas obligationes contrahit, qui ad majores Ordines promovetur?*

Resp. I. Obligationem servandi castitatem ex voto solemni, quod in susceptione talium Ordinum implicitè emittitur, ut diximus *lib. 3. cap. 4. nu. 62.* II. Obligationem recitandi divinum officium.

III. Obligationem deferendi habitum, & Tonsuram.

6. Queritur, *quibus privilegiis Ordinatus gaudet?*

Resp. Privilegio fori, & Canonis: etiam si quis sit purè Tonsuratus. Privilegium fori in eo stat, ut Clericus conveniri non possit (etiam ipso consentiente: quia Privilegium fori est latum in favorem totius status Clericalis, cui quis non potest renunciare) pro delicto ad forum sæculare, & coram Judice Laico, sed ad Ecclesiasticum, & coram Ecclesiastico. Privilegium verò Canonis in eo consistit, ut, si quis Clericum, suadente Diabolo, percutiat, sit excommunicatus *cap. si quis suadente 17. qu. 4. juxta dicta lib. 1. cap. 33. num. 18.* Insuper Ordinatus redidit capax Ecclesiastici beneficii.

7. Queritur, *an bona fide ordinatus putans esse baptizatum, cum non sit, characterem recipiat, & valide ordinetur?*

Resp. Negative, quia baptismus fluminis ex jure divino est janua omnium Sacramentorum *cap. veniens de Presbytero non baptizato.* Et c. si quis eodem tit. disponitur: quod, si quis Presbyter ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur, & Sac. Cong. Conc. apud Fagn. in 1. ad c. ne imitari, de const. nu. 187. ad dubium: an constitutus in Minoribus Ordinibus debaptismo dubitans, iterum baptizatus sub hac conditione, si baptizatus es, non te baptizo, in Ordinibus prius susceptis ministrare, aut ab integro ordinare debeat? censuit debere ei iterum ordines conferri ex cap. Veniens de Presbytero non baptizato sed sub conditione, si non erat baptizatus, quando primum eidem illi collati

lari fuerunt. Nec tunc intelligitur Ordo iteratus: quia non intelligitur interarum; quod ambigitur esse factum: nec male de Religione sentitur, cum illud, non Religionis contemptus, sed articulus necessitatis excludat, ut cap. veniens. Quare licet baptizatus baptismo fluminis, & Sanguinis salvari possit, tamen non potest valide ordinari, si non sit baptizatus baptismo fluminis, nec aliud Sacramentum recipere, cum baptisimus sit fundamentum omnium Sacramentorum juxta citata jura.

8. Quæritur, an suscipiens ordinem aliquem, non prius suscepta Confirmatione, sit licite promotus, & possit ad alios ascendere?

Resp. Negative, Quod Confirmatio ad Ordines præsupponatur, habetur ex Trid. sess. 23. cap. 4. de ref. ubi: Prima tonsura non iniungitur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint: refert Fagnan. in 1. ad cap. cum contingat de erat. & qualis. ordinan. nu. 96. Alias Sac. Cong. declarasse Ppima tonsura initiatum, non suscepto Chrismate, ad postea ad minores Ordines, eo suscepto, esse male promotum: beneficia minus legitime acquisivisse; & non posse ad Sacros Ordines ascendere, nisi prævia Sedis Apostolicæ dispensatione. Stylus sacra Penitentiarie est dispensare cum sic promotis.

9. Quæritur, quinam exerceantur Ordines exercere ex officio?

Resp. Omnes, qui eos exercent ex vi ordinis, quem habent; unde cum Acolytus, v. g. in detectum Subdiaconi cantat Epistolam in Missa ex commissione Superioris, non dicitur ministrare Sacerdoti

in officio Subdiaconatus ex officio, nec tunc incurrit irregularitatem, quam incurteret, si scienter ipsi solemniter ministraret, hoc est, cum vestibus tali Ordini deputatis.

10. Unde observa, quod irregularitas in ministerio ordinum tunc incurritur. I. Cum Clericus excommunicatus, suspensus, vel interdictus ministrat in ordine, quem habet *rit. de Cleric. excom. &c.* II. Cum solemniter ministrat in ordine, quem non habet (dicitur solemniter ministrare, quando utitur cæremoniis, & vestibus tali ordini deputatis, & propriis) III. Cum ministrat in pertinentibus ad Ordinem, quem non habet, vel exerceat actum propriè, & specialiter uni Ordini deputatum, ita quod exerceri non possit, nisi ab habente cum Ordinem, cap. si quis de Cleric. non ordinat.

11. Unde irregularis est Diaconus, si sine licentia Parochi solemniter baptizet, ut diximus cap. 2. num. 13. Si Aquam sanctam benedicat, quia Benedictio Aquæ est actus ordini Sacerdotali deputatus, cap. Aquam Sale dist. 3. de consecrat. ubi: Sacerdotibus mandat, ut Aquam benedicant; potest tamen ignorantia, & simplicitas, quæ non sit affectata, excusare. Quaranta sum. ver. Ordo vers. Quibus, &c.

12. Quæritur, an omnes Ordines, tam Minores, quam Majores sint Sacramenta?

Resp. Affirmative; nam singuli sunt signum sensibile, & constant diversa materia, & forma, ut ex dicendis constabit.

Dices, ergo Sacramenta novæ legis sunt plura, quam septem, contra Trid. nam, facta computatione, tredecim forent.

Resp.

Resp. Negando consequentiam; nam distinctio Ordinum est accipienda secundum relationem ad Eucharistiam: quia potestas Ordinis, aut est ad consecrationem Eucharistiae, aut ad aliquod ministerium, ordinatum ad ipsam, ergo quamvis quilibet sit Sacramentum, tamen non sunt plura Sacramenta, sed unum unitate aggregationis, & ordinis ad eundem finem.

13. Queritur, *quam sit materia Sacramenti Ordinis?*

Resp. Remota, est instrumentum, quod ordinatis tangendum traditur, proxima verò est traditio, & acceptatio talis instrumenti. Materia debet physicè tangi, & non sufficit contactus moralis, quo quis, v. gr. manum extendat, & appropinquet instrumento, & non tangat illud.

14. Queritur, *quam sit forma?*

Resp. Sunt verba prolata ab Episcopo in traditione instrumenti: quae prolatio, & traditio debent esse simul, non tantum similitate morali, sed etiam physica, juxta dicta *lib. 2. cap. 1.* Quia in Sacramentis conferendis est sequenda opinio tutior; qualis sine dubio est illa asserens eas simul physicè esse debere.

Descendendo itaque ad assignandam materiam singulorum, dicimus: materia remota Ostiariatus, sunt Claves Ecclesiae. Lectoratus, est liber continens sacras lectiones, hoc est, Epistolas, & Prophetias. Exorcistatus, est liber Exorcismorum. Acolytatus, duplex est, candelabrum cum cereo extincto, & Urceoli vacui. Proxima verò eorum, est traditio, & acceptatio materiae remotae.

Subdiaconatus item duplex: remota, Calix vacuus cum patena vacua super-

posita: Florent. in decret. Eugenii, & liber Epistolarum. Diaconatus, item duplex: remota: Liber Evangeliorum, & impositio manuum super caput Ordinandi. Sacerdotii, aem duplex: remota, Calix cum vino, & Patena cum hostia: altera est impositio manuum, facta per ipsum Episcopum. Proxima tandem ipsorum, est praetorum traditio, & acceptatio.

15. Nota, Sacerdotem in ordinatione recipere duplicem potestatem; primam, consecrandi panem, & vinum in Corpus, & Sanguinem Christi: secundam, absolvendi à peccatis, quae potestates sunt inter se distinctae, & secunda praesupponit primam; potestque contingere, ut ordinatus habeat primam, & non secundam: ut, si, illa recepta Episcopus deficeret, & tunc ordinatus ab alio Episcopo deberet secunda conferri.

16. Item, quòd ordinati extra tempora ab jure statuta sunt suspensi, Trid. sess. 23. cap. 8. de ref. nisi sint privilegiati, quoniam isti, sunt, dixi Offic. Cur. tom. 2. cap. 13. num. 4.

17. Item, quòd sunt servanda interstitia ex eodem cap. 11. Quilibet etiam debet à proprio Episcopo ordinari, ibid. Trident. cap. 8.

18. Regulares debent ordinari ab Episcopo Diocesano, hoc est, ipsius Monasterii, in quo ordinandus fuerit à Superioribus positus de familia: quòd si Diocesanus abfuerit, vel non esset habiturus ordinationes, posset Superior suo subdito dimissorias concedere est quemcumque alium Episcopum. In quibus deberet exprimere, quòd proprius Episcopus vel est absens, vel ordinationes

non habet. Nec debent Superiores ex industria concessionem dimissioarum differre in id temporis, in quo Episcopus Diaconus, vel abfuturus, vel non esset habiturus ordinationes, vel, dum Sedes vacaret. Et in contrarium operantes, incurunt penas privationis vocis activae, & passivae, officii, & dignitatis, ac administrationis, Sum. Pontifici reservatas, prout disposuit Sac. Cong. Conc. *sub die 15. Martij 1596. Et Sac. Congr. Episc. in una Regul. Observanti, ut in ejusd. regist. sub. 11. Junij 1638. Vide cit. cap. Off. Cur.*

19. Aetas praescripta in ordinibus suscipiendis habetur ex Trid. *cit. cap. 12. ubi: nullus in posterum ad Subdiaconatus ordinem ante 22. ad Diaconatum ante 23. ad Presbyteratum ante 25. atatis suae annum promoveatur.* Nota illud ante, significare annum debere esse completum: quare quaevis pars, quae ei deficeret, etiam si foret unica hora, operaretur, ut de eo diceretur promotus ante; nam ante 22. semper quis est, donec compleat. 21. & attingat ipsum 22. Alia vide apud Authores.

CAPUT VIII

Matrimonium.

DE Matrimonio, quod ante peccatum fuit institutum ad humani generis propagationem, & post peccatum ordinatum, etiam in infirmitatis remedium, *cap. quidquid 33. qu. 2. & in statu legis Evangelicae à Christo Domino institutum in ratione Sacramenti, ex Trid. sess. 24. de matrimon. cap. 1. plura distinctis §. dicenda occurrunt.*

Matthaeucci Causela Confess.

§. I.

De natura matrimonii, forma, materia, & Ministro.

1. Septimum Sacramentum est matrimonium, ut ex alleg. Florent. in *decr. Eugenii, & Tridentino sess. 7. can. 1. & sess. cit.* Est indissolubile. Clara sunt testimonia Scripturae, & Conciliorum definitiones. Florent. ibid dixit: *quamvis dicitur ex causa fornicationis liceat thori separationem facere, non tamen aliud matrimonium contrahere fas est, cum matrimonio vinculum legitime contracti perpetuum sit;* & Trid. *can. 5. Si quis dixerit, propter heresim, aut molestanti cohabitationem, aut affectatam absentiam à conjugē, dissolvi posse matrimonii vinculum. Anathema sit.*

2. Potest Matrimonium considerari in ratione contractus civilis, & naturalis, & in ratione Sacramenti. Ut contractus est, definitur: *est contractus, quo vir, & femina ita ligantur indissolubiliter inter se, ut, durante vita, possint absque culpa uti se invicem in ordine ad procreationem prolis, nisi superveniat legitimum impedimentum.* Ut Sacramentum verò: *est contractus viri, & mulieris conferens ex opere operato gratiam sanctificantem, & alias gratias actuales in ordine ad ferenda bene onera matrimonii, & prolem educandam.*

3. Nota, quod matrimonium omne, contractum inter fideles est Sacramentum; hinc, si aliquis ex sua malitia noleret inire ipsum ut Sacramentum, contractus invalidaretur, quia, supposita institutione istius contractus in esse Sa-

(Aaa aa)

era

cramenti, non apparet esse in manu contrahentium separare contractum validum ab illa ratione; quare, si sub ratione Sacramenti nollet contractum celebrare, invalidus esset contractus.

4. Quæritur, *quænam sit materia, & forma matrimonii?*

Resp. Materia remota, sunt ipsa Corpora contrahentium, si sint libera à quocumque impedimento dirimente; nam, si aliquo afficerentur, essent materia inepta: proxima verò est mutua corporum traditio. Forma est mutua eorundem acceptatio, aliquo signo exteriori, & sensibili coram Parocho, & testibus manifestata. Acceptatio dicitur habere rationem formæ, quia determinat illam traditionem corporum, ut contrahentes eis non possint uti, nisi juxta leges contractus matrimonialis.

5. Quæritur, *quinam sit Minister Sacramenti matrimonii?*

Resp. Quamvis aliqui juxta distinctionem matrimonii in ratione contractus, & Sacramenti dixerint, sub prima ratione ipsos contrahentes esse Ministros, & sub secunda esse Parochum: ut Duhamel *Theol. Cleric. to. 3. tr. 6. disert. 2. cap. ult.* statuens pro forma, verba, quæ Sacerdos profert: *ego vos conjungo in Matrimonium, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*: ut in Trid. *sess. cit. cap. 2. de ref. matrim.* Nihilominus non est à communi recedendum: & cum ea asserendum est, Ministros matrimonii absolute esse ipsos contrahentes, dum sibi invicem materiam, & formam ministrant, per traditionem, & mutuam corporum acceptationem. Qui propterea esse debent in gratia, ut Sacramentum digne conficiant, & re-

cipiant. Quod est conforme Florentino loco alleg. dum inquit: *causam efficientem matrimonii esse consensum ipsorum, scilicet, demonstratur mutuo, & reciproco.* Et sequitur, ex quo ipsa matrimonia clandestina in Trid. fuerunt valida, & non fiebant præsentè Parocho, vel Sacerdote, ergo Parochus non est Minister: aliàs semper fuisset necessarius.

6. Quare Parochus ut testis præcisus, publicus, & magnæ autoritatis requiritur; per cujus præsentiam Concilium intendit clandestinitatem impedire. Qui ea verba, non ut minister, profert, nec, ut Sacramentum conficiat. Fagnan. *in 4. ad cap. quod nobis de clandestin. de sponsal. num. 52.* Quod valeret, etiam si canon proferreret, Piafec. *prax. p. 2. cap. 4. art. 4. num. 17.*

7. Quæritur, *an copula carnalis sit essentia matrimonii?*

Resp. Negativè; nam natura matrimonii consistit in mutuo jure, sive in potestate mutua, quam propter mutuam corporis traditionem, uterque conjux habet in corpus alterius, ita ut unus debeat alteri usum sui corporis concedere, & omni alteri negare, juxta *text. Apst. 1. ad Corinth. 7. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter etiam non habet, sed mulier.* Unde, quævis illa mutua potestas videatur ad copulam carnalem ordinari, tamen, nec copula carnalis, nec consensus in eam, ad matrimonii essentiam pertinet. Quod probatur juxta commune axioma juris Canonici, quod *usus ab ipso domino separatur*, ergo potest quis habere domi-

nium in corpus alterius, & eo non uti. Copula solum exigitur ad matrimonium consummatum, non vero ad ratum, ad quod sufficit, ut celebratur coram Parocho, & testibus.

8. Et certum, ut matrimonium sit validum, requiri contrahentium consensum, mutuum, & manifestum; nam nullus contractus sine contrahentium mutuo consensu subsistit, ex cap. unio. 30. qu. 2. & ibi: *ubi non est consensus utriusque, non est conjugium.* Qui, si non manifestetur, ignoratur, an contractus sit celebratus, modo.

9. Queritur, an consensus sub conditione sufficiat ad matrimonium?

Resp. Omnes conveniunt, quod consensus absolutus contrahentium ad valorem matrimonii sufficit: de conditionato variant. Theologi negant. Canonista affirmant. Verum duplici modo potest consensus dari sub conditione. I. per verba de presenti, ut, *accipio te in uxorem, si Pater tuus consentiet.* & per verba de futuro, ut *accipiam te, si Pater tuus consentiet;* matrimonium primo modo contractum valere, purificata conditione, etiam si novus consensus non intercedat, docent DD. & Fagnan. in 4. ad cap. super eo de conditionibus, ap. post. num. 2. Ratio est, quia ceteri contractus conditionales, purificatis conditionibus, perficiuntur, ergo & iste matrimonialis; & num. 4. & 6. refert id in terminis fuisse decisum à S. C. Conc. senel sub B. Pio V. & iterum sub Clemente III. Maxime, quia, ut notat Ilung. Theol. moral. tract. 2. disp. 9. qu. 2. ar. 3. §. 1. num. 46. sensus illius primæ propositionis est: *nunc accipio te in meam*

pro tempore futuro, si Pater tuus consentiet. Consequenter jam vult actuali obligationem, non quidem ponendam pro tempore præsentis, sed ponendam tempore futuro, & conditione impleta. Verum talis contractus sub ea conditione deberet esse celebratus coram Parocho, & duobus testibus: aliàs non servaretur forma, & dispositio Trid. cit. cap. ubi irritos declarat contractus matrimoniales, aliter celebratos.

Illud verò contractum secundo modo, non valet: quia per consensum de futuro, non matrimonium, sed sponsalia constituuntur.

10. Queritur, Petrus contraxit matrimonium coram Parocho per vim adhibito, eoque invito, credens matrimonium esse nullum, aliam duxit, petitur, quid Confessario agendum?

Resp. Non potest eum absolvere, nisi secundam dimittat, & ad primam redeat; nam primum matrimonium est validum, & secundum nullum. Refert Fagnan. in 1. ad cap. Quoniam de consue. num. 25. fuisse à Sac. Cong. Conc. declaratum esse validum matrimonium, contractum coram Parocho, etiam invito, & per vim adhibito; quamquam nihil eorum, quæ agebantur, vidit, & intellexit, si affectavit non intelligere: ut in Parocho, qui sibi aures obtulerat: etiam si ex alia causa vocatus, adhibitus tamen ad illum actum. Item, coram Parocho, tam viri, quam mulieris, etiam in aliena Parochia: immò, etsi Episcopus illi matrimonium interdixerit. Hæc Fagnan. ibid. Et in 4. ad cap. litera, quas de matrim. contract. contr. interd. Eccles. num. 26. tradit S. C. respondiisse valere matri-

matrimonium contractum, etiam coram Parocho denunciato excommunicato; ratio est, quia semper videtur satisfactum verbis Trid. cap. 1. cit. hoc est, quod matrimonium fuerit celebratum in presentia Parochi, & servata forma ab eodem Concilio statuta: modo Parochus non sit privatus Cura.

11. Quæritur, Franciscus contrahit Matrimonium cum Catharina coram Parocho, & testibus, Parocho contradicente, petitur, an validè?

Resp. Affirmativè, ex Fagnan. in 4. ad cit. cap. litera quas: ubi n. 14. refert, quod Sacra Congregatio censuit validum esse Matrimonium contractum, præsentè Parocho, non obstante ejus contradictione, & protestatione, nisi aliud obstitat.

12. Quæritur, Parochus laborans morbo, non admodò gravi, concedit licentiam Cappellano exercendi concernentia Cura officium, petitur, an sit validum matrimonium coram Cappellano celebratum?

Resp. Affirmativè, Idem Fagnan in 4. ad Cap. quod nobis de Clandest. despons. n. 32. tradit, quod Sac. Congregat. die 12. Junii 1581. censuit esse validè contractum, præsupposita licentia, seu commissione generali administrandi omnia Sacramenta. Et licet aliàs declaraverit requiri licentiam specialem, & expressam: tamen id intelligit in quodam Canonico, cui tacitè permilla erat administratio Sacramentorum in Ecclesia Cathedrali, sciente, & patiente Ordinario. Quare licentia, quæ ex tolerantia resultat, non sufficit; sed necessaria est, vel commissio generalis administrandi omnia Sacramenta, vel, si hæc non adsit, specialis, & expressa licentia, ut

ibid. ex eodem. Nec fat est ratihabitio sequens: quia, quæ sunt de forma actus, non possunt per se quipollens impleri. Engel. jur. Can. lib. 4. tit. 3. num. 15.

13. Quæritur, quinam Parochus requiratur, an viri, & mulieris?

Resp. Alteruter sufficit, super quo habetur ejusdem Sacræ Congregationis decisio apud Alog. l. cit. n. 33. quæ ad dubium, an valeret Matrimonium N. celebratum cum Berta (cujus domus erat in alia Parochia) in presentia Parochi viri, & non ipsius Bertæ, censuit Matrimonium valere, & sufficere Parochum viri, etiam in Parochia mulieris. Tum quia, Concilium nil de loco expressit. Tum quia, videtur Concilium voluisse presentiam Parochi, & testium ad tollendam solum clandestinitatem; ad quod sufficit unus Parochus, sive viri, sive mulieris. Quam Congregationis sententiam refert fuisse à Summo Pontifice approbatam; & juxta eam debere in futurum respondere, nulla habita ratione alterius decisionis editæ die 15. Decembr. 1574. in qua fuit dictum, quod, dum Matrimonium contractum in Parochia viri, ejusdem Parochi presentia erat necessaria: dum verò in illa mulieris, hujus Parochiæ debebat assistere, vel de hujus, aut Ordinarii licentia, ille viri.

14. Quæritur, an matrimonium à Filiis familias sine consensu Parentum celebratum sine validum?

Resp. Affirmativè, ex Trid. cap. 1. lxxv. allegato, ubi anathemate damnat eos qui falsò affirmant, matrimonium à Filiis familias sine Parentum consensu celebratum, esse irritum, & Parentes ea rata, vel irrita facere posse.

§. II.

De impedimentis Matrimonii.

15. **I**mpedimenta Matrimonii alia sunt, quae impediunt utique, ne Matrimonium licite contrahatur, at, ubi contractum est, illud non irritant, aut dirimunt; & haec dicuntur impedimenta independentia tantum: Quae sequentibus continentur.

Ecclesia vetitum, tempus feriatum. Atque Catechismus, sponsalia, iungito votum.

Impediunt fieri, permittunt facta teneri.

16. Et alia, quae, non modo Matrimonium contrahendum impediunt, sed etiam, cum illis postea contractum, dirimunt: Quae vocantur impedimenta dirimentia: Hisque soleat exprimi verbis.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen.

Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas.

Si sis affinis, si forte coire nequibus.

Post Trid. cap. 1. de refor. Matrim. est adjectum, illud defectus praesentiae Parochi, & duorum testium; & cap. 6. raptus.

Si Parochi, & duplicis desit praesentia testis.

Raptave si Mulier, nec parci reddatuta.

§. III.

De impedimentis merè impediens.

17. **P**er Ecclesiam vetitum, intelligitur prohibitio, saltem ad tempus,

qua Pontifex, Episcopus, vel etiam Parochus, Matrimonium iustis de causis, sub peccato ad vitandas rixas, scandalum, &c. celebrari vetant.

18. *Tempus feriatum*, significat prohibitionem, qua Ecclesia vetat, ne certis quibusdam temporibus solemnitates Matrimonii celebrentur. Trid. sess. cit. cap. 10. ubi: *Ab Adventu Domini Nostri Jesu Christi usque in diem Epiphaniae: & à feria quarta Cinerum usque ad octavam Paschatis inclusive: Antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ad omnibus observari S. Synodus praecipit.*

19. *Catechismus*, indicat impedimentum, quod contrahitur, ex quo quis loco baptizati respondeat ad interrogationes, quae regulariter fiunt in collatione baptismi solemniter. Verum hoc impedimentum, asseritur à Doctoribus esse à Trident. sublatum, sed vide dicta supra cap. 2. num. 8.

20. *Sponsalia*, sunt mutua, voluntaria, & libera promissio futuri Matrimonii. Ceterum, dum Petrus promittit ducere Bertam, haec non modo debet acceptare, & gratias agere, verum etiam debet Petro repromittere, ut sponsalia inter ipsos sint. Et tunc promissio est onerosa, facio, ut facias. Sponsalia ex jure naturali habent vim obligandi; nam, qui promittit, jus praebet alteri exigendi, quod ille promissit. Nec solum obligant ex fidelitate, qua fit id, quod dicitur, sed ex eis nascitur etiam obligatio ex iustitia, sicut in ceteris contractibus onerosis: quare, qui, celebratis Sponsalibus cum una, aliam ducit, mortaliter peccat, quia non implet promissionem.

(Aaa aa) 3

nena

nem validam, alteri factam, cum gravi ipsius injuria, lædendo jus, quod ipsa habet ad contractum Matrimoniale.

21. Sed quaeritur, *Petrus celebravit Sponsalia non jurata cum Berta, deinde juravit Franciscam se ipsam ducturum, petitur, an Bertam, vel Franciscam debeat ducere?*

Resp. Bertam; nam secunda sponsalia per prima impediuntur, & sunt nulla *cap. unic. de Sponsalibus in 6.* nec juramentum hoc casu obligat, cum cadat supra rem malam, quæ sine peccato, & gravi injuria Bertæ, cui primò sincerè, & liberè Petrus promisit, impleri non potest. Juramentum enim non est vinculum iniquitatis 22. *quest. 4. cap. inter cetera.* Nec est obligatorium contra bonos mores *Regul. § 8. jur. in 6.* & sic jurans mortaliter peccat.

22. Sponsalia cum causa solvi possunt: Cause autem his versibus continentur.

Dissensus, crimen, fuga, tempus, & ordo, secunda.

Morbus, & affinis, vox publica, cumque reclamatur.

I. *Dissensus*, cum uterque sponsalia vult solvere.

II. *Crimen*, & maximè, quod sponsalia subsequitur; immò & quæ præcessit fornicatio; præsertim in femina, quæ ignorata fuit; sicut graviora crimina, quæ notabilium status mutationem afferunt.

III. *Fuga*, aut discessus unius in remotam Regionem sine alterius licentia.

IV. *Tempus*, cum tempus definitum præterit.

V. *Ordo Sacer*, & ingressus in Religio-

nem; immò & votum simplex castitatis; quia vinculum voti est fortius, incompatibile cum illo sponsalium.

VI. *Secunda*, nempe Matrimonium cum altera contractum.

VII. *Morbus*, qui ante latebat; aut supervenit, si grave incommodum habeat adjunctum: ut lepra, morbus Gallicus, &c.

VIII. *Affinitas*, item superveniens, ut si sponsus cognoscat consanguineam desponsatam.

IX. *Vox publica*, si fama sit publica ali-quod intercedere impedimentum dicentis, nec possit fama tolli.

X. *Cumque reclamatur*, si sponsus, aut Sponsa post pubertatem reclamet, dum impuberes sunt desponsati.

23. Votum simplex castitatis, vel ingrediendi Religionem, vel non nubendi, aut suscipiendi ordines, *cap. rursus, qui Cler. vel vov.* Qui, tali voto præmissio, Matrimonium contrahit, illicitè operatur, & peccat mortaliter.

Sed non, quòd, qui cum voto non nubendi, postea nubit, peccat nubendo, sed ad nil ampliùs, postea tenetur. Si quis castitatem vovit, peccat, etiam postea consummando Matrimonium, nec potest petere, & mortua Uxore tenetur castitatem servare. Idem dicitur de eo, qui vovit Religionem ingredi: qui post Matrimonium datum, ante consummationem potest, & debet Religionem ingredi, & reddere Altissimo, quòd promisit; & dum tunc omittit, post Uxoris mortem tenetur ad Religionis ingressum, dum aptus sit. DD. communiter.

§. IV.

Impedimentum Erroris.

24. **E**rror, alius est personæ, alius fortunæ, alius conditionis, alius qualitatis. Error personæ, est, quando hic putatur esse Virgilius, & est Plato. Error fortunæ, quando hic putatur esse dives, & non est. Error conditionis, quando putatur liber, qui est servus: de quo infra. Error qualitatis, quando putatur esse bonus, qui est malus.

Error fortunæ, & qualitatis consensus non excludit. Sic, qui emit vineam, putans esse uberrimam, cum non sit, contractum non potest rescindere, quia absolute in substantiam consentit. Error verò personæ consensus excludit, per mox dicenda.

25. Quæritur, *Petrus contrahit cum Berta, quam putat esse Liam, quam vellet ducere, petitur, an valide?*

Resp. Negative, quia error est circa personam. Nam Petrus non intendit consentire in contractu nisi cum Lia. Ratio est manifesta: quia consensus est voluntatis. Petrus autem non consentit in Bertam, sed in Liam, quam putabat esse. Ideo, cum alia persona supponitur, contractus est nullus. Non aliter, atque emptio auri, nulla, & invalida futura esset, si pro auro substitueretur aurichaleum. Nam emens non consentit in aurichaleum, sed in aurum, quod putabat esse, cap. *Quod dicitur 2. qu. 1.*

26. Sed quæritur, *cur error circa personam Matrimonium annullat, non verò qualitatis?*

Resp. Quia consensus Matrimonii versatur circa personam, non verò circa qualitates illius: objectum enim per se Matrimonii, est substantia corporis, seu personæ, quæ potestatem sui corporis tradit alteri, in cuius corpus & ipsa potestatem recipit. Qualitates autem non sunt objectum per se Matrimonii, sed solum motiva, quibus inducti conjuges libentius consensus suum præbent. Ex quarum defectu consensus absolutus non redditur simpliciter involuntarius, sed solum minuitur affectus, & vehementer desiderium ducendi talem. Verum si apponatur qualitas per modum conditionis, ut: *duco te, si es dives, si es virgo, si es filius regis, &c.* Si virgo, dives, vel Filius regis, non sis, tunc Matrimonium est nullum ex defectu consensus, quia consensus non fuit absolutus, sed conditionatus. Ex Fagnan. in 4. cap. *Si conditiones de condit. appof.*

27. Quæritur, *Petrus videns duas sorores, primam veste alba, & secundam rubra indutam, intendit ducere eam veste alba vestitam, & ita convenit cum ejusdem Patre: qui, dum est celebrandus contractus, suscitavit alteram, induendo eam veste alba: petitur, an validum sit Matrimonium?*

Resp. Negative, quia qualitas illa, in qua errat, stante circumstantia, qua Petrus videns duas, eligit unam, per eam qualitatem designatam, est veluti individualis determinatio personæ, & ideo error in illa refunditur in identitatem personæ, circa quam deceptus non consentit.

Quare, quoties quis consentit in personam

sonam

sonam presentem, quamvis in qualitate erratur, & hæc non reputetur determinatio personæ, semper matrimonium est validum: & nullum, dum error qualitatis redundat in substantiam personæ, adeo ut illa non sit, cum qua intendebatur contractus celebrari.

§. V.

Impedimentum conditionis.

29. **I**mpedimentum conditionis, est ignorantia disparitatis conditionis, quatenus liber, putans ducere liberam, revera contrahit cum serva legali, vel mancipio: Hæc ignorantia dirimit matrimonium, patet ex capit. *ad nostram de conjug. serv.* Verum, si quis noverit esse servam, & adhuc velit ducere, matrimonium valebit; cum in hoc casu inæqualitas conditionis sit cognita, & volita, & nulla fiat ei injuria, ratione cujus Ecclesia hoc impedimentum apposuit, & contractus sit justus, habens æqualitatem corporum, se mutuo obligantium; immo, ut docet Contenson. *Theol. ment. lib. 11. p. 4. disert. 4. cap. 2. speculat. 1.* error conditionis non irritat matrimonium, si errans sit æqualis, vel inferioris conditionis cum serva.

28. Sed quid, si servus contrahat cum serva, quam putat esse liberam?

Resp. Matrimonium valet, nam in c. *Si quis liber, &c. Si ingenuus 29. qu. 2.* semper est sermo de matrimonio inter liberum, & ancillam: & sic communiter intelligitur; nam jura intendunt tollere injuriam alterius, sic contrahentium, sed in casu ambo sunt ejusdem conditio-

nis, & sic nulli fit injuria, Joan. Deda Cruz *de matrimonio.*

§. VI.

Impedimentum voti.

31. **V**otum castitatis duplex, solenne, & simplex. Simplex matrimonium impedit: Cum matrimonium hujus voti observantia repugnet: At matrimonium contractum non dirimit. Ratio est, quia votum simplex, est simplex promissio proprii corporis, obligans, utique ad continentiam, sed non transfert dominium corporis in eum, cui promittitur: Idco, si sententiam vovens mutet, & alteri concedat, peccat quidem, sed contractus tenet.

32. Votum vero solenne matrimonium dirimit; ratio est, quia, qui votum solenne emittit, non solum corpus suum, sive corporis dominium DEO promittit, sed etiam, accedente Ecclesia, actu ipsius tradit, & in eum transfert. Quare, qui votum solenne emisit, non possunt postea matrimonium contrahere, quia non habent dominium sui corporis, vi cujus possint alteri conjugii in ipsum potestatem tradere.

33. Votum, per solemnem Religionis professionem factum, matrimonium ratum quidem, se nondum consummatum, dirimit, ex *Trid. cit. can. 6. ubi: Si quis dixerit matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem Religionis professionem alterius contractum non dirimi. Anathema sit.* Jura, & Canones unicuique conjugii post contractum matrimonium, concedunt duos menses

ad deliberandum de Religionis ingressu: quo tempore potest unus alteri sine peccato debitum denegare: *Cap. ex publico de conuer. conjug.*

34. Verum, matrimonium consummatum, etiam intra bimestre, non dissolvitur per subsequentem professionem Religionis: Unde post consummationem neuter conjugum potest validè Religionem profiteri: Nisi uterque Religionem ingrediatur. Sed in casu particulati crederem esse recurrendum ad S. Pœnitentiarum pro facultate transitus.

35. Item, votum solenne castitatis, emissum in valida professione Religionis, à S. Sede approbata, subsequens matrimonium dirimit, etiam consummatum. *Trid. sit. can. 9.*

36. Idem, dicitur de voto simplici castitatis, quod peracto biennio emittunt PP. Societatis, ut decrevit Greg. XIII.

§. VII.

Impedimentum cognationis.

37. Cognatio triplex est, naturalis, legalis, & spiritualis.

Naturalis, quæ dicitur, etiam consanguinitas, definitur. *Est attinentia personarum, ex eo procedens, quod una descendat ab altera, vel amba ab eadem: seu, vinculum personarum ab eodem stipite descendentium, carnali propagatione contractum; seu, conjunctio aliquorum, ex eo, quod descendant ab aliquo uno parente per carnalem propagationem.*

38. Legalis, est propinquitus personarum ex adoptione consurgens. *Ado. Matheucci Cautela Confess.*

ptio autem legitima, est assumptio extranea personæ in filium, nepotem, filiam, &c.

39. Spiritualis, est propinquitus personarum jure canonico inducta, consurgens ex eo, quod cooperentur ad confirmationem, vel baptismi collationem, aut susceptionem. Et per *Trid. sess. cit. cap. 2.* reperitur. I. inter baptizatum, & baptizantem. II. inter baptizantem, Patrem, & Matrem baptizati. III. inter baptizatum, & susceptorem, Patrinum, & Matrinam. IV. inter Patrem, & Matrem baptizati, & Patrinos. Inter susceptores ad se invicem non habetur: per dicta *lib. 2. cap. 7.*

4. Legalis itaque dirimit matrimonium. I. inter uxorem adoptantis, & adoptatum, ac descendentes ab adoptato usque ad 4. gradum.

II. Inter uxorem adoptati, & adoptantem III. inter filios adoptantis, & adoptati; patet *cap. unic. extra de cognat. legali.* Ubi notant DD. quod, soluta adoptione per emancipationem adoptati à potestate adoptantis, potest adoptatus cum filia adoptantis validè matrimonium contrahere. *Contenton citat.*

40. Naturalis dirimit matrimonium usque ad 4. gradum, *cap. debet de consang.* ubi habetur: quod prohibitio copulæ conjugalis quartum consanguinitatis gradum non excedit.

Ad hujus noticiam considera istos terminos: *Stipes, Gradus, & Linea.*

41. Stipes est persona illa, à qua descendunt, qui consanguinitate sunt conjuncti: seu, in ordine ad quam mensuratur consanguinitas. Dicitur stipes, quia
(B bb b b) est

est radix, & fons, unde consanguinei habent originem.

42. Gradus consanguinitatis est habitudo distantium personarum à communi stipite, per quam cognoscitur, quanta cognationis distantia, vel attinentia sit inter duas personas, vel, in quo gradu una alteri attingat.

43. Linea verò est ordo personarum, de quibus quaeritur, ab uno, & eodem stipite descendunt. Et est duplex, *Recta*, & *Lateralis*. Recta illa est, secundum quam multae personae descendunt à stipite immediate, vel mediate, ita ut sit una ab alia genita: ut filius à Patre, ab hujus filio, nepos, &c. Recta linea, quaedam est descenduntium: & est à Patre in Filios, Nepotes, Pronepotes, & Abnepotes: & alia ascenduntium: quae est à filiis in Patrem, Avum, Proavum, & Abavum.

44. Linea lateralis est illa, quae intercedit inter personas, quae ab eodem unico stipite, sive mediate, sive immediate descendunt, sed nulla ab altera procedit: ut est illa, quae intercedit inter descendentes à diversis Fratribus, seu Sororibus.

45. Estque duplex. 1. aequalis personarum, quae aequaliter distant à stipite: ut Fratres, & Sorores. 2. Inaequalis personarum, quae inaequaliter à stipite distant, ut Frater Sororis, & Sororis Filius.

46. *Regula prima pro linea recta.*

In hac linea tot sunt gradus, quot sunt personae, de quibus quaeritur, ipsi comparatis, & stipite: seu, quot sunt generationes, dempto tamen ipso stipite: ut Exemplum.

Pater, Clemens, Stipes.

Filius, qui vocetur, Horatius

Nepos, Annibal:

Filius Horatii.

Pronepos, Carolus:

Filius Annibalis.

Abnepos, Franciscus:

Filius Caroli.

47. In hac linea Horatius est in primo gradu conjunctus cum Clemente, quia dempto ipso stipite, qui est Clemens, una remanet persona, ipse nimirum Horatius. Annibal autem est in 2. gradu cum

dicto Clemente, quia, Clemente dempto, duae remanent personae, seu duae factae sunt generationes: nam Clemens generavit Horatium, & Horatius Annibalem, & sic de ceteris.

48. *Secunda regula pro linea laterali in distantia aequali.*

IN hac linea tot gradibus duae personae distant à se invicem, quot gradibus distant à communi stipite, dempto tamen in computatione ipso stipite. Hinc Ho-

ratus Frater, & Olimpia Soror, uno gradu inter se distant, quia uno gradu distant à Patre, nam una solum habetur generatio, qua Pater ipsos genuit: & ita Horatius est in primo gradu cum Olimpia, &c. Quae supponitur Mater Victoria: haec Constantia, & ista Veronica.

Pater, Clemens, Stipes.

Fratres Germani.
Horatius est in primo gradu cum Olimpia.

Fratres Consobrini.
Annibal in secundo gradu cum Victoria.

Consobrini Secundò.
Carolus in tertio gradu cum Constantia.

Consobrini Tertio.
Franciscus in quarto gradu cum Veronica.

49. *Tertia regula pro linea laterali in distantia inequali.*

IN hac, tot gradibus una persona distat ab alia, quot gradibus persona illa, quae est à stipite remotior, distat ab eodem stipite, dempto tamen pari modo in computatione ipso stipite. Hinc praeactus Horatius, distat à Victoria filia suae Sororis Olimpia duobus gradibus, quia Victoria duobus gradibus distat à Clemente stipite. Cum duae generationes sint ab ipso

Clemente ad Victoriam; nam Clemens genuit Olimpiam, & Olimpia Victoriam: & ideo Horatius dicitur, est in secundo gradu cum Victoria. Immo, quia ipse Horatius distat uno gradu à Clemente stipite, & Victoria duobus gradibus ab ipso stipite, ideo sic solet loqui: *Horatius & Victoria sunt in primo cum secundo.* Filius autem Horatii est in secundo cum tertio, cum filia Victoriae, quia Filia Victoriae tribus gradibus distat à stipite. Exemplum.

(Bbb bb) 2

Pater,

Filius Pater, Clemens, Stipes.

Horatius	}	— in 1. gradu cum Olimpia, Sorore.	Fil. Clementis
		— in 1. cum 2. cum Victoria, Nepote.	Fil. Olimpie
		— in 1. cum 3. cum Constantia, Pronepote.	Fil. Victoriae
		— in 1. cum 4. cum Veronica, Abnepote.	Fil. Constantiae

Filius

Annibal	}	— in 2. cum primo cum Olimpia.
		— in 2. cum 2. cum Victoria.
		— in 2. cum 3. cum Constantia.
		— in 2. cum 4. cum Veronica.

Filius

Carolus	}	— in 3. cum 1. cum Olimpia.
		— in 3. cum 2. cum Victoria.
		— in 3. cum 3. cum Constantia.
		— in 3. cum 4. cum Veronica.

Filius

Franciscus	}	— in 4. cum 1. cum Olimpia.
		— in 4. cum 2. cum Victoria.
		— in 4. cum 3. cum Constantia.
		— in 4. cum 4. cum Veronica.

§0. Quibus visis. Notabis omnem gradum consanguinitatis, usque ad quartum inclusive, hodie esse impedimentum dirimens matrimonium, idque non solum in linea recta, sed etiam in laterali, sic communiter DD. ex Concilio Lateranensi IV. sub Innocentio III. per hæc. *Cum ergo usque ad quartum gradum prohibitio conjugalis copula sit restricta.* Ubi: Concilium loquitur inestinctè, & absolute de iplis quatuor gradibus: quæ absoluta locutio comprehendit utramque lineam.

Idque factum est, tum ob reverentiam, quæ debetur sanguine conjunctis: tum, ne consanguinei ob spem matrimonii minus castè funul cohabitent.

§. VIII.

Impedimentum criminis.

§1. **C**rimen, de quo hic est, quando alteruter conjugum conspirat cum tertio in mortem conjugis, ut contrahat cum illo tertio matrimonium; vel, quando committit adulterium cum aliquo, & ut postea contrahat matrimonium cum ipso, interficit conjugem; vel, dum committens scienter adulterium cum aliquo, contrahit matrimonium cum eo, primo viro vivente: vel promittit contrahere, mortuo marito; & illa conditio acceptatur ab adultero. Videlicet *lib. 2. cap. 9. num. 6.*

§. IX.

Impedimentum disparitatis cultus.

§2. **D**isparitas cultus dirimit matrimonium inter baptizatum, non

baptizatum: non verò inter fidelem, & hæreticum, qui est baptizatus, ut communiter DD. & patet ex praxi Ecclesie: videtur enim à Catholicis celebrari matrimonia, inter Magnos Principes, etiam Hæreticos: quod fit ex dispensatione Papæ.

§3. *Queritur, Turca convertitur ad fidem: uxor errores Mahometis non vult deferere, ille petit à Confessario, an possit aliam Catholicam ducere, quid Confessario dicendum?*

Resp. Solutio habetur, *cap. quanto de divortis*, ubi hæc sunt: *Si enim alter infidelium conjugum ad fidem Catholicam convertitur, altero, vel nullo modo, vel non sine blasphemia Divini nominis: vel, ut eum pertrahat ad mortale peccatum, ei cohabitare volente, qui relinquatur ad secunda, si voluerit, vota transibit: & hoc casu intelligimus, quod ait Apostolus. Si infidelis discedat, discedat.*

§4. *Sed queritur, Turca plures habens uxores, potestne omnes retinere?*

Resp. Negative textus expressus *cap. Gaudemus cit. tit.* ubi: *Scriptura Divina testatur, quod propter hoc, relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una: non dixit tres, vel plures, sed duo: nec dixit adhaerebit uxoribus, sed uxori; nec ulli unquam licuit insimul plures uxores habere, nisi, cui fuit divina revelatione concessum.* Ex quibus patet Polygamiam esse prohibitam. Ideo primam debet retinere, modo vellet pacificè cum eo cohabitare.

§5. *Sed petitur, Turca uxorem, quam apud suos accepit, erat sibi conjuncta.*
(Bbb bb) 3.

juncta in 2. vel 3. gradu consanguinitatis, quaeritur, an post baptismum possit eam retinere; nam nec cum ipso cohabitare, nec recipere fidem Catholicam recusat?

Resp. Solutionem habes ex cap. *gaudemus*. Ubi Pontifex interrogatus, an Pagani, juncti in gradu prohibito, lege Canonica tantum, conversi ad fidem, separari debeant. Respondet, negativè: quia in praemissis gradibus à Paganis, quoad eos matrimonium licitè sit contractum, qui constitutionibus Canonicis non arctantur & infra: Fideles hujusmodi matrimonialiter copulati liberè possunt, & licitè remanere conjuncti, cum per Sacramentum baptismi non solvantur conjugia, sed crimina dimittantur.

Nota, textum loqui de Paganis, nam de haereticis diverso modo est discurrendum: quia, cum per baptismum sint Ecclesiae incorporati, & ejus subditi effecti (quamvis propria malitia rebelles) tenentur legibus Ecclesiasticis, statutibus, etiam impedimenta dirimentia matrimonium. Subditus enim, quamvis rebellis, tenetur ad leges sui Superioris, ut docuit Engel. *colleg. jur. can. lib. 5. tit. 3. à num. 20.*

Dicitur in dubio, in 2. vel 3. gradu, quia, si contraxisset cum Matre, nullum esset matrimonium, & eam non posset conversus ad fidem retinere; nam nullum est matrimonium, contractum cum consanguinea in primo gradu lineae rectae, ut omnes docent. Et probant ex illo Scriptura: propter, hoc, relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhaerebit uxori suae. Unde apparet, uxorem

ex jure divino debere esse personam à Matre distinctam.

§ 5. Item, nullum foret etiam, si contraxisset cum sorore. Cum item commune sit, nullum esse matrimonium contractum cum conjuncto in primo gradu lineae transversae, propter quamdam indecentiam, aut aversionem matrimonii in eo gradu, etiam ipsis Ethnicis communem: qui, est Augustino 19. de Civit. cap. 16. & ipsi connubia fraterna, abhorruerunt.

§ 6. Sed quid, vir post baptismum labitur in haesim, an uxor possit alium ducere?

Resp. Negativè, vivente viro, ut expressè ibi textus in *cit. cap. Quanto*; quia inter eos fuit matrimonium verum, & ratum, quod nullo modo dissolvi potest.

Dices, uxor relicta non debet sine sua culpa suo jure privari.

Resp. Idem textus allegat casum, in quo quis sine culpa jure suo privatur: ut si alter conjugum incidatur. Lege Gloss. *ibid. vers. simularem haesim*. Hic itaque est causa, quare privatur quis jure suo sine culpa; quia nimirum matrimonium est indissolubile: & quia Conjuges sibi invicem displicentes, haesim fingerent, ut unus alium dimitteret. Quod esse non potest sine injuria conjugii.

§ 7. Sed quid, etiam de Judo converso qui, dum inter Judoos vixit, suam uxorem repudiavit?

Resp. In alleg. cap. *Quanto*, hoc sunt: qui autem secundum ritum legitimè repudiavit uxorem, cum tale repudium veritas Evangelica reprobaverit.

nunquam, ea vivente, licite poterat aliam, etiam ad fidem Christi conversus, habere: nisi post conversionem ipse, illa renuat cohabitare cum ipse, aut etiam, si consentiat, non tamen absque contumelia Creatoris, &c.

§. X.

Impedimentum metus.

58. **V**is extorquens consensum ad Matrimonium incutiendo metum, matrimonium dirimit, cum tollat voluntarietatem, & libertatem consensus, qui est ita necessarius ad matrimonium, ut invalidè contrahant, carentes usu rationis.

59. Nota, quòd aliis dicitur metus cadens in constantem virum, & alius in virum inconstantem cadens. Primus dicitur, quo fit, ut ad grave malum evitandum, aliquid eligatur; ut si aliquis malitè consentire in matrimonium, quàm mori, graviter mutilari, &c. Cùm verò aliquis consentit, metuens, ne aliquos nummos, aut pallium v. g. amittat, aut, ne gratia Domini sui excedat, tunc metus dicitur cadere in virum inconstantem, & imbecillum.

60. Ideò, ut metus sit cadens in virum constantem, septem debent concurrere. I. Ut malum, quod timeatur, sit grave. II. Ut non leviter timeatur. III. Ut, qui minatur, possit, & soleat minas exequi. IV. Quòd timens non possit minanti resistere, aut aliquo modo vitare mala, quæ timeat. V. Ut metus injustè insitatur. VI. Ut incutiatur ad finem matrimonii. VII. Ut incutiatur ab alio homine.

61. *Queritur, Petrus concubinarium metu inferni, vel mortis in infirmitate, vel naufragio ducit concubinam, petitur, an validè?*

Resp. Affirmativè; quia metus invalidans Matrimonium per DD. debet esse incussus à causa extrinseca libera, ab alio nimirum homine, ad finem Matrimonii. Cujusmodi non est prædictus; quia, vel est incussus à causa naturali, vel à Deo immittitur ad salutem animæ, ut loquitur Fagnan. in 3. ad cap. sicut nobis de Regul. num. 26. Vide lib. 3. cap. 4. num. 5. quæ de voto diximus.

62. *Queritur, Petrus est justè damnandus ad mortem, cui Judex parcit, si velit ducere Meretricem, quàm aliàs non duceret: petitur, an validè, si eam ducat?*

Resp. Affirmativè; nam ille metus non est incussus ad finem extorquendi consensum in Matrimonium; nam mors ei non minatur ad hunc finem, ut eam ducat, sed justè statuitur propter alia delicta: cui proponitur Matrimonium, si vult mortem evadere, qui poterat non contrahere; & sponte Matrimonium eligit in remedium mali, sibi aliunde imminenti.

63. *Queritur, Paulus, Pater Berta, reperit Petrum abutentem filia, cui, stretto gladio, mortem minatur, si eam non ducat: Petrus promittit, & postea ducit, petitur, an validè.*

Resp. Affirmativè; ratio est, quia iste metus est justè incussus, cum ipse Petrus de legerit justam causam ipsius metus incutiendi, abutendo filia, & sibi tribuere debet coactionem. DD. communiter.

Me-

Metus, etiam reverentialis, incussus à Parentibus, vel Tutoribus, dum est conjunctus cum probabili timore verberum, & quod rigide quis sit tractandus, nisi Matrimonium contrahat, Matrimonium annullat.

§. XI.

Impedimentum Ordinis.

64. **O**rdines majores dirimunt Matrimonium ex jure Ecclesiastico Trident. sess. cit. canon. 9. ubi: *Si quis dixerit, Clericos in Sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares, castitatem solemniter professos, posse Matrimonium contrahere, contractumque validum esse, &c. Anathema sit.*

65. Quæritur, Titius, invita, & reclamante Uxore (vel putans ipsam esse defunctam) Ordines majores suscipit, petitur, an teneatur Uxori petenti debitum reddere?

Resp. Affirmative, quia non potest præjudicare juri, quod ex justitia Uxor habet in corpus ipsius; sed ipse petere non potest. Nec Ordo invalidat Matrimonium, etiam consummatum, prius rite, & legitime contractum, quamvis impediat, ac dirimat contrahendum, ut expresse text. in cap. Antiqua de voto, & voti redemp. inter Extravag. Joan. 21. Et fit irregularis, si, Uxore non consentiente, Ordines suscipit: *ibid.*

§. XII.

Impedimentum ligaminis.

66. **I**mpedimentum ligaminis, est vinculum prioris Matrimonii legitimi,

quo durante, posterius Matrimonium est invalidum: nam qui corporis sui potestatem non habet, non potest ejusdem potestatem alteri tradere.

67. Quæritur, Petrus, maritus Berta pluribus annis vivit absens à Patria, Uxor iurans, an vivat, an non, petit à Confessario instrui, an possit transire ad secunda vota, quid Confessarius dixerit?

Resp. Quod non potest: ex cap. In presentia de Sponsalib. ubi, exigitur certitudo de morte proprii viri. Ratio est, quia non debet se exponere periculo adulterii, cui exponitur ducendo alterum. Nam concubitus ipsius cum altero, si interea vivat conjux absens, est adulterium. Unde dixit Piassec. *prax. part. 2. cap. 4. art. 4. num. 29.* quod non sufficiunt semiplena probationes de morte absentis: nec sufficit expectatio quinquennium, vel spatium longioris temporis, sed debet apparere certitudo moralis moris, saltem per vehementes præsumptiones: ut, quod navis, in qua navigabat, passa sit naufragium, & omnes cum ea perierint, & similes.

68. Sed quæritur, Berta accepit à testimonio fide digno priorem maritum esse mortuum, & prout ducit Paulum, sed postea ejus prior vir rediit, petitur, an teneatur ad primum redire?

Resp. Affirmative; nam cum secundo Matrimonium est nullum, ideo ad primum redire tenetur, cap. Dominus de Secundo nuptiis.

69. Quæritur, Berta sine moralis certitudine, & sufficienti probatione de morte prioris conjugis transit ad se-

condas nuptias, petitur, an valide, & an licite?

Resp. Illicite transit: sed valide contrahit, si revera tempore, quo contraxit, prior conjux erat mortuus. *cap. Dominus de secund. nupt.*

70. Sed quaeritur, an possit debitum petere, & petenti reddere?

Resp. Reddere tenetur, sed exigere nequit: ut expresse textus: ubi haec sunt: *si verò aliquis, vel aliqua id haëtenu non servavit (non curans certificari) & de morte prioris conjugis adhuc sibi estimat dubitandum ei, quae sibi nupsit, non denegat debitum postulanti, quod à se tamen noverit nullatenus exigendum.*

§. XIII.

Impedimentum publica honestatis.

71. **P**UBLICA honestas est propinquitatis quaedam, orta ex validis sponsalibus de futuro, vel ex Matrimonio rato, non consummato. Quae solet dici justitia publicae honestatis: quia ob publicam honestatem, & decentiam, justum est impedire Matrimonia inter personas, quae sibi invicem propinqua factae sunt per sponsalia, vel per Matrimonium ratum.

Istud Impedimentum dirimit Matrimonium oritur ex sponsalibus de futuro à principio validis, licet fuerint postea dissoluta, ob superveniens aliquod impedimentum. Quare dum Petrus per verba de futuro celebravit sponsalia valida cum Berta, dum postea, vel morte, vel mutuo consensu dissolvuntur, non potest ducere

Matthaeucci Cautela Confess.

ullam, quae sit conjuncta in primo gradu cum ipsa Berta. Nam juxta Trident. *sess. cit. cap. 3.* publica honestas ex sponsalibus validis proveniens, limitatur ad primum gradum.

Quod, iisdem dissolutis sponsalibus, impedimentum publicae honestatis remaneat, habetur resolutum à Sacra Congregatione Concilii apud Fagnanum in 4. ad *cap. ad audientiam de sponsalibus numer. 29.* ut infra: *Et novissime jubente S. D. N. propositum fuit in Sacra Congregatione Concilii: An sponsalibus, valide ab initio contractis, deinde mutuo consensu dissolutis, sit sublatum impedimentum justitiae publicae honestatis? Et pluries proposito dubio, ac maturè examinato. tandem sub die 6. Junii 1658. Eminentissimi Patres in antiqua ejusdem Congregationis sententia consistentes, censuerunt non esse sublatum. Cujus sententiae una cum rationibus, hinc inde deductis, & recentioribus ejusdem Congregationis in hac materia responsis, facta relatione ad Sanctissimum: Sanctitas Sua die 10. ejusdem Mensis, praedictam Congregationis resolutionem probavit, eandemque justè in dubium deinceps non revocari.*

Et haec patet, hoc impedimentum ita esse perpetuum, ut nec morte, qua dissolvuntur sponsalia, dissolvatur, *cap. Si quis desponsaverit 23. quest. 2.* Impedimenta enim semel contracta non dependent à contrahentium voluntate, sed ab instituto Ecclesiae, quae voluit esse perpetua, ut ex dictis patet. Vide infra §. 16. num. 94.

(Ccc cc)

§. XIV.

§. XIV.

Impedimentum affinitatis.

73. **A**ffinitas est propinquitas orta ex carnali copula licita, aut illicita. Si antecedit Matrimonium, postea contrahendum dirimit: si superveniat, privat jure petendi debitum. De qua re diximus lib. 2. capit. 7. numer. 3. Vide Trident. sess. 24. cap. 4.

§. XV.

Impedimentum impotentia.

74. **P**er impotentiam, intelligitur prava inhabilitas consummandi Matrimonium: sive se teneat ex parte viri, impotentis feminare: sive ex parte feminae, incapacis recipere. Vide omnino dicta cap. cit. num. 20.

75. Sed petitur, an impotentia proveniens ex maleficio debeat censeri perpetua?

Resp. Affirmative; si per solum maleficio tolli possit: quia juxta axioma Juris prudentiae: illud non possumus, quod jure non possumus: illud autem jure non possumus, quod non possumus absque peccato. Poncius, & Con-
tenson.

76. Quæritur, an impotens censendus sit infirmus mori proximus, qui, ut a peccato concubinitatis absolvetur, vult concubinam ducere?

Resp. Negative, quia corpus per se est potens, & habile: & solum per accidens

ratione morbi, potentia coeundi non est expedita, ut ea tunc uti possit.

77. Nota, quod steriles, & senes valide Matrimonium contrahunt: modo apti, & habiles sint ad copulam. Ex tunc Matrimonium esset in remedium concupiscentiae, qui est finis secundarius, & minus principalis ipsius, juxta Paulum: *Melius est nubere, quam uri.* Vide ibid. num. 20.

§. XVI.

Impedimentum clandestinitatis.

78. **M**atrimonium clandestinum illud dicitur, quod aliter, quam coram Ecclesiae Ministro, & quibusdam testibus contrahitur; quod post Trident. validum amplius non est.

79. Quæritur, an Parochus, coram quo debet contrahi Matrimonium, ne sit clandestinum, debeat esse ille viri, vel mulieris.

Resp. Vide supra §. I. num. 13.

80. Sed petitur, an debeat esse Parochus Nativitatis, seu loci, in quo quis natus, vel debeat esse ille domicilii, loci virum, in quo quis habitat?

Resp. Si locus nativitatis sit etiam domicilii, & habitationis, ille nativitatis esse debet: si vero alibi, non causa re-creationis, sed ob causam temporalem, sed statim reversurus ad propriam Parochiam, quis habitet, Parochus habitationis debet matrimonio assistere. Unde Abbas apud Fagnan. in 3. ad cap. significasti de Paroc. numer. 36. testatur, quod proprius Parochus dicitur, in cu-

jus Parochia contrahentes habitant tempore, quo matrimonium contrahitur. Et Engel. *Colleg. jur. Canon. lib. 5. tit. 3. numer. 12.* dixit, proprium Parochum, coram quo ex Trident. *cit.* est matrimonium contrahendum, cum esse, in ejus Parochia, vel ambo contrahentes, vel unus tantum domicilium habitationis fixit. Neque hic ad verum domicilium requiritur, ut habitatio sit perpetua, vel, dum animos perpetuo habitandi in loco: sed quasi domicilium sufficit, si nimirum contrahentes per majorem anni partem actu in Parochia habitant: vel, animo habitandi advenierunt, licet ibidem non propriam habeant domum, sed sint, ut conductores, & Famuli, aut alio quovis modo.

Hinc Fagnan. *cit.* refert, quod Sacra Congreg. Concil. censuit fuisse validum matrimonium ejusdem juvenis, & meretricis Seneris, qui timentes, ne matrimonium à Parentibus juvenis impediretur, si in Civitate Senerum celebratum fuisset, Romam accesserunt: ea ratione, quia is est proprius Parochus, in cujus Parochia habitant contrahentes tempore contractus. Idem tradit fuisse ab eadem resolutum de matrimonio contracto à Scholari, qui Patavii quinque, vel sex mensibus moratus, mulierem ibidem duxit. Eode matrimonio contracto à viro, & muliere Trajectensibus, qui timentes à Parentibus impediri, ad vicinam Urbem Aquisgranensem se contulerunt, & ibi aliquandiu morati, matrimonium contraxerunt: super quo ipsa de validitate consulta, censuit esse tempus exprimen-

dum, quo contrahentes Aquisgranem manserunt: quod si fuerit unius mensis, dasdam esse decisionem pro validitate: alias de novo referendum in Congregatione.

83. Quæritur, *an validum sit matrimonium sine Parocho, & testibus contractum ab ignorantibus invincibiliter horum necessariam presentiam?*

Resp. Negativè, quia nulla necessitas, vel ignorantia excusat ab observatione legis, quæ formam actui præscribit, sic, ut, ea forma non reservata, actus valere non possit. Presentia autem Parochi, & testium sunt de forma actus; seu, ut alii loquuntur, sunt de intrinseca, & substantiali solemnitate actus; nam Trid. contractum sine ipsis celebratum irritat, & annullat: quoties autem actus aliquis irritus est, ex forma aliqua non servata, hæc dicitur esse de forma, & substantia actus.

84. Quæritur, *quàm pœnam incurrit Sacerdos, sive Secularis, sive Regularis, assistens matrimonio sine licentia Parochi contrahentium, vel Ordinarii?*

Resp. Sæcularis manet suspensus, usque dum ab Ordinario Parochi, qui deberet assistere, absolvatur. Trident. *cit. cap. 1.* Si sit Regularis, excommunicatur ex dictis *lib. 1. cap. 33. num. 69.*

85. Quæritur, *an sit validum matrimonium contractum coram Parocho, non dum Sacerdote?*

Resp. Videtur affirmandum, quia verificatur, quod contractum sit coram Parocho. Convenientius autem est, quod ipse Parochus deleget alicui Sacerdoti, qui loco ipsius assistet ma-

(Ccc cc) 2

trimo-

trimonio contrahendo. Piaſec. *cit.* num. 15. Et ex Navarro refert hoc idem fuiſſe reſolutum à Sacra Congregatione Concilii.

Hic advertas, quòd Sacerdos obtinens licentiam à Parocho interſeſſendi matrimonio dicitur habere authoritatem à Concilio, non à Parocho. Nam Concilium d. cap. 1. ſeſſ. 24. de reſor. matrim. ad id munus eum deputat, ibi: *preſente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipſius Parocho, vel Ordinarii licentia*, ut notavit Fagnan. in 4. ad cap. *Quòd nobis* nu. 42. de *Clandest. deſponſat.*

Et cùm Tridentinum dixerit, vel alio Sacerdote, ſequitur, quòd Parochus non poſſit dare licentiam Clerico non Sacerdoti, ut matrimonio aſſiſtat.

86. Item notandum, quòd tres ſunt clandestinitatis ſpecies, ut per Canoniſtas apud Monacell. *form. p. 2. form. 2. nu. 27. tit. 26.* & Gonzalez in 4. *tit. 3. cap. 3. num. 6.* Prima eſt, dum matrimonium contrahitur coram teſtibus, Parocho abſente. Secunda, quando, illo præſente, deſunt teſtes. Et tertia, quando Teſtibus, & Parocho præſentibus, matrimonium contrahitur, ſed culpabiliter denunciationes præmittendæ, ad text. *Trid. loc. cit.* fuerunt omiſſæ.

Differentia inter hæc clandestinitatis ſpecies eſt, ut prima, & ſecunda cauſent nullitatem matrimonii: nullam enim poſteſt habere pro ſe validitatis præſumptionem, quia contractum contra formam Concilii, à quo inhabiles redduntur perſonæ ad contrahendum ſine præſentia Teſtium, & Parochi, & contractus ſine illis celebrati annullantur, & irritantur. Regula verò illa, quæ ſolet

allegari, quòd in dubio ſtandum ſit pro matrimonio, non valet, quando ſunt clandestinè, contractum contra dictam formam Concilii: Ideò, ut matrimonium hæc ſpecie clandestinitatis non ſit clandestinum, debet contrahi coram Parocho (vel de ejus, aut Ordinarii licentia coram alio Sacerdote) & coram duobus Teſtibus, ut per Piaſec. *præ. part. 2. Cap. 4. art. 4. num. 8.* & contractum ſine illis, eſt ipſo jure nullum, quod ab Epifcopo poteſt ſolum nullum declarari, ut reſpondit Sacra Congregatio Concilii, iſtis verbis: *An, ſi contractum ſit matrimonium præſente Sacerdote alieno, abſque Parocho, vel Ordinarii licentia, debeat Ordinarius illud irritare? Sacra Congregatio cenſuit irritum declarare, non irritare; quòd, cùm Concilium irritum fecerit, non eſt ulterius irritandum, ſed opus eſt ſua declaratione, quòd irritum ſit.*

87. Præſentia autem Parochi debet eſſe Phyſicæ, & moralis, hoc eſt, debet eſſe præſens corpore, & intelligere per Interpretem, vel verba, aut ſigna, quæ contrahentes agunt: alia, ſi non intelligat, nec advertat, non poteſt Eccleſiam certam reddere de contractu matrimonii: Nam, præſentia quo, non dicitur fieri id, quod ab eo non ipſe intelligit juxta *text. in l. coram Titio, ff. de verb. ſignif.* Quod etiam procedit de præſentia Teſtium.

88. Sed quaeritur, an matrimonium contractum abſque præſentia Parochi, & Teſtium, ratificetur per copulam ſubſequentem?

Reſp. Negative: ſubſequens enim copula, quoad validandum matrimonium,

nium, & sanandos defectus presentia Parochi, & Testium nihil operatur post Concilium Tridentinum, ut observavit Piaſec. *cit. num. 109.*

Tertia autem clandestinitas nullitatem non operatur, quia denunciations non sunt necessitate Sacramenti, sed solum necessitate praecepti, ut per Natal. Alex. *Theol. de mat. tom. 2. cap. 2. art. 2. regul. 20.* Sed ubi Parochus assistens matrimonio illas omiserit, incurrit penam suspensionis triennalis ab officio, ut in *cap. Cum inhibito d. cit.* quae suspensio non est latae sententiae, sed ferenda. Quoniam textus utitur verb. *Suspendatur*, & dixit Rotarius *appar. pro exam. Cleric. cap. 9. sect. 13. num. 6.*

89. Petitur, *An possit Parochus in denunciationibus dispensare?*

Resp. Negative, facultas enim à Concilio, ibi tribuitur Ordinario; si expedire iudicaverit, ut ibi *tex.* Ideo ad remittendas denunciations eadem iudicio Episcopi iusta requiritur: ut, si matrimonium malitiose impediri posset, *ibid.* Trident. vel, si adsit vicinitas temporis, quo nuptiae prohibentur: vel, si contractura sit persona, quae habeat Parentes iniquos, & quibus verisimiliter dubitaretur, ne eam tradant ignobili, & vili: vel, si constitutus in articulo mortis velit contrahere cum concubina, ut legitime proles jam aetate suscepta; vel, si adsit inaequalitas inter contrahentes, ut, quo dives ducat pauperem, nobilis ignobilem, senex juvenem? Istis, & quibuslibet casibus concedi potest denunciationis dispensatio, ut dixit Piaſec. *cit. num. 5.*

Ceterum, etiam in istis casibus tutius est, ut prius examinentur saltem Testes, qui possint scire inter contrahentes nullum reperiri impedimentum ad matrimonium contrahendum; nam hac forma obtinetur finis intentus à Concilio per denunciations praesentandas: Verum cum matrimonium celebraretur per remissionem dispensationum, deberent denunciations fieri, antequam consummaretur, ut, si aliqua adessent impedimenta, facilius detegerentur, ut ibi expressè Concilium.

90. At petitur, *Cajus infirmus existens in periculo mortis vult contrahere cum concubina, ut anima sua consulat, & proles iam suscepta legitimeur, Parochus non potest adire Episcopum, aut ejus Vicarium Generalem ad obtinendam dispensationem super denunciationibus: quaritur, an possit assistere matrimonio sine penarum incurſu?*

Resp. Affirmative, Casus enim hujusmodi extraordinarius censetur à lege non comprehendì. Ceterum debet monere contrahentes (in casu, quo infirmus sanitatem recipiat) non posse matrimonium consummare, nisi post denunciations factas, juxta *tex.* Trid. & notavit Rotarius *cit. num. 7.*

Advertant Parochi circa assistentiam matrimonii vaporum, quod Trid. *sess. cit. cap. 7.* prohibet, ne talium matrimonii interſint, nisi praevia inquisitione de eorum statu, & re ad Episcopum delata, ab eo licentiam recipiant.

91. Quaritur, *Parochus post factas denunciations reperit Titium commississe delictum polygamia, ob quod fuit adstrictus damnatus, & jam penam tri-*

(Ccc cc) 3 remi-

remium explevisse; petitur, an possit matrimonium ipsius cum Berta interesse?

Resp. Negativè, quamvis prima uxor legitima decesserit, sed est necessaria dispensatio Apostolica. Obstat enim ei impedimentum criminis, ut censuit S. Congr. Conc. in una S. Severi 19. Julii 1704. apud Monacell. cit. num. 30.

92. Queritur, Cajus aperit Confessario se contraxisse matrimonium cum Berta, quod postea ante consummationem fuit declaratum nullum ob metum cadentem in virum constantem; modo petit, an possit in matrimonium ducere sororem ejusdem Bertæ?

Resp. Affirmativè, quia in hoc casu nullum ex hoc titulo obstat impedimentum, ut declaravit S. Congr. Conc. 22. Martii 1664. A principio enim nullus fuit præstitus consensus, & ideo non inducitur impedimentum publicæ honestatis, ut ait Piafec. cit. num. 20. Secus dicendum, si matrimonium esset nullum ob non servatam formam Concilii, aut ex alia causa, quia tunc oriretur impedimentum justitiæ publicæ honestatis, ut censuit eadem S. C. 8. Novembr. 1584. & iterum in Cefenaten. 10. Jun. 1611. In isto enim casu consensus non deest, sed nullitas oritur ex alio capite, vel, quia fuit contractum sine præsentia Parochi, & Testium, aut cum impedimento, quod jure Ecclesiastico positivo matrimonium dirimit, de qua re Fagnan. in 4. cap. Ad audientiam de spons. num. 6. & sequen. ubi num. 12. refert, quod proposito dubio. An ex decret. Conc. Trid. sess. 24. cap. 3. de ref. matrim. sit sublatum impedimentum publicæ honestatis proveniens ex matrimonio contracto per verba de præsent,

non tamen consummato. S. Congr. Conc. censuit non esse sublatum.

93. Hinc I. advertat Parochus, quod ex sponsalibus juxta tex. Trid. *ibid.* Si sint valida, oritur impedimentum publicæ honestatis restrictum ad primum gradum; si verò sint nulla, etiam ex alia causa, quam ex defectu consensus, prorsus sublatum est.

94. II. Quòd, tam ex matrimonio valido, sed non consummato (quæ ex consummato oritur impedimentum affinitatis) quam de contracto nulliter per verba de præsent inducitur impedimentum publicæ honestatis usque ad quartum gradum, modò nullitas non oritur ex defectu consensus, ut Fagnan. cit. num. 20. Et habetur ex const. B. Pii V. ad Romanum la 62. Bullar. tom. 2. juxta quam sponsalia de futuro à matrimonio per verba de præsent, etiam nulliter contracto distinguuntur. Sponsalia enim improprie dicuntur, quando matrimonium est contractum per verba de præsent, cum proprie ante contractum matrimonium celebrentur.

95. Queritur, Parocho factis publicationibus, innotescit Cajum celebrasse sponsalia cum Berta (qua postea fuerunt nulla non ex defectu consensus, sed ex alia causa, vel propter impedimentum affinitatis, frigiditatis, & ligentis, & similia) & velle matrimonium contrahere cum sorore ejusdem Bertæ petitur, an Parochus possit matrimonio assistere?

Resp. Affirmativè, etenim impedimentum justitiæ publicæ honestatis ex sponsalibus quacumque ratione nullus est sublatum à Trid. d. sess. cap. 3. Atque ita non

non solum cum nullitas oritur ex defectu consensus, ut in infante, & furioso, aut propter metum incussum, sed etiam, cum oritur ex quavis alia causa, ut scripsit Fagnan. in 4. ad cap. Ad audientiam de sponsal. num. 8. Et ideo, cum juxta Tridentinum ex sponsalibus nullis, nec in primo gradu oriatur justitia publicæ honestatis, poterit Parochus dicto matrimonio assistere.

96. Queritur, Parochus, factis denunciationibus, incidit in excommunicationem, deinde assistit matrimonio: petitur, an matrimonium sit validum?

Resp. Affirmative; etiam si sit denunciatus, & non toleratus, ut dixi supra §. 1. num. 10.

Dices. Parochus denunciatus excommunicatus, nec in articulo mortis potest à peccatis absolvere, ut respondit S. Congr. Concilii Episcopo Valentinensi petenti declarari. Utrum penitentes in articulo mortis constitutos possit à casibus reservatis absolvere quilibet Sacerdos, etiam excommunicatus, & denunciatus. S. Congr. respondit, non posse, ut refert Fagnan. in 1. ad cap. Quoniam num. 28. de const. & in 4. ad cap. Non est vobis num. 1. de sponsalib. ergo à pari, Parochus excommunicatus denunciatus non poterit matrimonio assistere, & ubi assisteret, matrimonium esset nullum.

Resp. Negando consequentiam; differimen est, quia, ut Sacerdos valide absolvat, debet habere jurisdictionem ordinariam, vel delegatam, quam non habet Confessarius excommunicatus denunciatus, quia propter excommunicationem est separatus à communione Fi-

delium; consequenter non habet subditos, in quos possit jurisdictionem exercere, atque ita est jurisdictione privatus: cum excommunicatio sit privatio jurisdictionis, ut ex D. Thoma in 4. dist. 18. q. 2. art. 2. q. 3. in corp. apud Fagnan. ubi se pr. in 4. Et hinc illud Trident. sess. 14. cap. 7. de cas. reservat. intelligitur de omnibus Sacerdotibus in unitate Ecclesiæ viventibus, & non præcis, & separatis ab unione Fidelium; quibus, & non excommunicatis denunciatis, Ecclesia pro eo statu jurisdictionem confert; de qua re vides. Fagnan. ibid. ex professo articulum eximianem, & ponderantem num. 12. nullum Canonem allegari, quo excommunicatis jurisdictionis in eo, etiam necessitatis casu, tribuatur. Parochus autem assistendo matrimonio nullam exercet jurisdictionem, sed tamquam testis solemnis, & magnæ authoritatis exhibet nudam præsentiam, & ministerium facti. Et est res extra controversiam, quia Sac. Congr. Concilii respondit valere matrimonium contractum coram Parocho excommunicato denunciato. Fagnan. cit. ad cap. Littera, quas de matrim. contr. in interd. Eccles. num. 26.

97. Petitur, an sit validum matrimonium, cum assistit Parochus, cui Episcopus prohibuit, ne illi assisteret?

Resp. Affirmative, ut censuit S. Congr. Conc. quæ interrogata; an validum esset matrimonium adhibito Parocho, cui ab Episcopo fuerat interdictum, ne illo matrimonio interesset. Respondit, esse validum, ibid. Fagnan. in fin.

98. Queritur, an in matrimoniis militum degentibus in stationibus servanda sit forma Tridentini.

Resp.

Resp. Totum patet ex responsionibus Sac. Congr. Conc. ad sequentia dubia, ad quam fuerunt remissa à S. C. S. Officii. Quæ datur itaque.

Primo. An Capellani cujusvis Exercitus, sive Regulares, sive Sæculares Chatolici, possint administrare militibus in Præsidiiis degentibus Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ per modum viatici, & extremæ unctiõnis sine speciali facultate Sedis Apostolicæ, vel licentia, & approbatione Ordinarii, in cujus Diocesi extare contigerit?

Secundo. An assistere Matrimonii militum cujuscunque stationis degentium in Præsidiiis cum Militaribus sœminis, sine dicta facultate Apostolica, & præcedenti probatione status liberi, ejusque recognitione coram Ordinario loci, & licentia Parochi, sub cujus Parochia manent?

Tertio. An idem cum Militibus degentibus in Castris, & Stationibus hybernis, vel æstivis?

Quarto. An idem cum Militibus in actuali expeditione positis?

Quinto. An idem cum Militibus nubere volentibus cum sœminis non militaribus, sed Italis originariis loci, sive Diocesis, in qua reperiuntur.

Sexto. An Milites Achatolici cum Achatolicis contrahentes teneantur servare formam præscriptam à S. C. T.?

Septimo. An eo magis Achatolici contrahentes cum Chatolicis Mulieribus militaribus, & non militaribus in Præsidiiis, Castris, & expeditione manentes?

Octavo. An Cappellani Achatolici assistere possint matrimonii Achatolicorum cum Achatolicis, & respectivè

Chatolicis, etiam intra fines Italiæ: Et quatenus negativè in omnibus præter sextum, & septimum.

Nono. An, & quid pro sanatione gestorum in præteritis, & faciendorum in futurum super prædictis omnibus pro certa regula Sanctissimo Consulendum, & statuendum sit?

Sac. Congr. die 6. Martii 1694. respondit.

Ad primum. *Negativè.*

Ad secundum. *Negativè* confirmat in *Gaslen.* 28. Junii 1704.

Ad tertium. *Negativè.*

Ad quartum. *Negativè.*

Ad quintum. *Negativè.*

Ad sextum. *Affirmativè*, ubi publicatum fuit Concilium juxta Decretum Sac. Congr. 16. Septembr. 1697.

Ad septimum. *Affirmativè.* Et ulterius indigere dispensatione, ut matrimonia licitè fiant.

Ad octavum. *Ut actè.*

Ad nonum. Quoad præteritum circa Sacramentum pœnitentiæ non esse inquietandas conscientias: & circa matrimonia pro sanatione cum Sanctissimo renovato consensu etiam coram Confessario, qui teneatur tradere testimonium renovationis consensuum Parocho illius loci, ubi sequuta est talis renovatio consensus.

99. Queritur, Factis à Parocho denunciationibus, instruitur Cajus habuisse rem cum sorore Francisca, quam ducere intendit: Petitur, an Parochus possit assistere matrimonio ipsius Caji cum Francisca?

Resp. *Negativè*, quia inter Cæsum, & Franciscam est impedimentum dirimens

mens matrimonium contrahendum ex
Trid. sess. 24. cap. 4. de ref. matrim. & dixi
lib. 2. cap. 7. num. 3. Præcedens enim affi-
nitas dirimit matrimonium postea fa-
ctum, itaut si affinitas si ex copula illicita,
dirimat usque ad secundum gradum
ut ibid. Tridentinum; si verò oriatur ex
copula licita, usque ad quartum gradum
extenditur, ut constat ex cap. non debes
de consang. & affinit.

190. Sed quid, Petrus habet ex uxore
A. defuncta filium, & Berta ex marito B.
mortuo filiam: Deinde Petrus ducit Ber-
tam, an Filius Petri possit ducere filiam
Berte?

Resp. Affirmativè, & quidem licitè,
& validè, per text. in cap. Quod super
his tibi: Licet omnes consanguinei viri
sint affines uxoris, & omnes consanguinei
uxoris sint viri affines: inter consanguineos
tamen uxoris, & viri, ex eorum-
dem scilicet viri, & uxoris conjugio nul-
la profus affinitas est contracta, propter
quam inter eos matrimonium debeat im-
pediri. Ita etiam Cajus mortua uxore
Camilla potest copulari in matrimonio
cum Terentia vidua, relicta à Fratre
Camilla defuncto. Quia Cajus per copu-
lam conjugalem cum Camilla factus
est affinis cum fratre Camilla, & aliis eius
consanguineis, non verò cum affinibus
Camilla. Terentia autem uxor fratris
Camilla non est consanguinea, sed so-
lùm affinis Camilla. Bellii Sum. de
matrim. cap. 8. sect. 5. num. 8.

191. Queritur, Petrus aperit Con-
fessario, suprad Helvetios Bernensès con-
traxisse matrimonium non servata for-
ma Tridentini, adeoque absque presentia
Parochi, & Testium; petit, an matrimo-
nium Matthanconi Cantela Confess.

nium sit validum, & possit cum conjugè co-
habitare, quid Confessarius Respon-
dit

Resp. Inquirat, an in loco, in quo ma-
trimonium contraxit, sit publicatum
Concilium; & quatenus affirmet, dicat
matrimonium esse nullum, & non posse
cum muliere cohabitare; ubi enim Con-
cilium est publicatum, ejus forma ser-
vanda est, etiam in locis hæreticorum
juxta pluries resoluta à S. Congr. Conci-
lii, & expressè in una Hollandia S. Congr.
censuræ, hæreticos quoque, ubi decretum
Concilii publicatum fuerit, teneri for-
mam observare, & propterea ipsorum et-
iam matrimonia absque forma Concilii,
quamvis coram Ministro hæretico, vel
Magistratu loci contracta nulla, atque ir-
rita esse. Et aliàs 17. Junii 1617. re-
spondit decretum cap. 1. sess. 24. de ref.
matrim. ligare etiam hæreticos, si in eo-
rum Parochia publicatum fuerit, & lapsè
sint 30. dies à dicto publicationis die. Et
in una Germania censuit, non posse decla-
rari nulla matrimonia, nisi decretum fuis-
set publicatum. Et in una Bosnensi 14.
Aprilis 1611. quantum pertinet ad eos,
qui absque forma Concilii matrimonia
contraxerunt, respondit, si in ea Regione
decretum Concilii, cap. 1. sess. 24. de ref.
matrim. observari consueverit, nulla es-
se matrimonia, in quibus contrahendis
Parochus non fuerit adhibitus. Quæ re-
feruntur à Pasuccio to. 2. in Indic ad Pi-
gnatell. v. de matrimo §. Statuendum est
tamquam.

Ubi verò dixerit, decretum Concilii,
nec etiam pro tempore, quo locus fuit
sub Catholicis, fuisse publicatum, subin-
quirat,
(Ddd dd)

quirat,

quirit. An in fraudem, & data opera ad effectum contrahendi matrimonium se à loco, in quo Concilii forma observabatur, vel observari debebat, contulerit ad locum, in quo decretum Concilii non fuit publicatum, an verò ad eum habitationem transtulerit. Si hoc neget, & primum afficmet, matrimonium est nullum, ut censuit eadem S. Congr. Concilii in Antuerpiensi 16. Decembr. 1628. in qua David & Maria, qui prius habitaverant ubi Concilium est publicatum, cum profecti essent ad Oppidum distans itinere unius diei, ubi non erat publicatum Concilium, ibi more hæretico contraxerant matrimonium postridie domum reversi, cum diu inter se cohabitaverint, ob dissidium natum instabant, declarari matrimonium invalidum. Sacra, &c. censuit, matrimonium, ut supra contractum, fuisse nullum, quia non reliquerunt locum proprii domicilii; & alias cum dubitatum fuerit: an sit validum matrimonium eorum, qui ad Civitatem hæreticorum migraverunt, & ibi matrimonium contraxerunt non servata forma Concilii Tridentini cap. 1. sess. 24. de ref. matrim. ibidem non publicatum? S. C. censuit, esse validum, si intra limites illius Parochia contrahentes sedem fixerunt.

Et in Colonienfi 5. Septembris 1626. Dubitatum fuit, an si Incolatam masculi, quam femina solo animo sine Parocho, & Testibus contrahentes se transferant ad locum, ubi Concilium non est publicatum habitationem non mutant, vel eo solo animo habitationem transferentes valide in dicto loco matrimonium sine Parocho, & Testibus contrahant? S. Congr. respondit: non esse legitimum matrimo-

nium inter sic se transferentes cum fraude, & nisi domicilium verè transferatur, matrimonium non esse validum. Palsucius ubi supr.

102. Sed quid, si contraxerit matrimonium coram Parocho publico hæretico?

Resp. Matrimonium est invalidum, si in Parochia publicatum fuerat decretum, cap. 1. sess. 24. de ref. matrim. ut censuit S. Congr. Conc. teste Fagnan. in 5. ad cap. Ad abolenda de hæret. nu. 38. Parochus enim publicus hæreticus desinit esse Parochus, cum sit ipso jure privatus beneficio Parochiali, ut ex const. Novit Nicolai III. la. 2. Bullar. to. 1. propterea non servatur forma Concilii, ibid. Fagnan. num. 40.

103. Quæritur, Medicus minatur se nolle Lælium agrorum curare, nisi Lælius contrahat matrimonium cum filia ipsius medici. Lælius hoc pulsatus timore filiam ipsius duxit coram Parocho, & Testibus, petitur, an valide?

Resp. Pro validitate sunt plures apud Sperel. decij. 6. num. 16. ponderantes, quod non medicus, sed morbus infert metum, cum medicus matrimonium exigat solam tamquam stipendium sui laboris, & sic jure, cum lege justitiae non teneatur mæderi. Quapropter nulla est, si medicus non sit adstrictus ex justitia, aut conventionem ad intelligendum: ut, si à Principe, vel Communitate sit conductus ad infirmos curandos: tunc epim medicus verum metum infert denegando aegroto media vitæ necessaria, & ita metum incutit ad fine, & torquendi matrimonium. Sed esse nul-

lum, etiam si medicus non teneatur ex iustitia ægrotum curare, tenet cum Poncio de matrim. lib. 4. cap. 1. num. 15. idem Sperellus ibidem allegans Coninchium; nam à medico ad finem extorquendi matrimonium metus inquitur ægroti, qui nullam metui causam præbuit, quod satis est ad matrimonium irritandum, ut ex dictis supr. §. 10.

§. XVII.

Impedimentum raptus.

104. **D**Eraptu diximus lib. 2. cap. 28. num. 4. Trid. autem sess. cit. c. 6. decrevit; inter raptum, & raptam, quoad diu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si rapta à raptore separata, & in locis, & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor suam uxorem habeat; & infra. Teneatur præterea raptor mulierem raptam, siue eam uxorem duxerit, siue non duxerit, decenter arbitrio Iudicis dotare.

105. Sed quaeritur, an raptus verificetur solum, dum puella vi de domo parentum abducitur. An etiam, cum abducta fuerit vel promissis, aut muneribus, vel pretio, aut prece, & dolo?

Resp. Semper, quovis modo ex præactis contingat: cum scilicet per præsumatur consensus mulieris extortus: modo nullus tractatus præcesserit de matrimonio. Eddis: ut rapta, quamvis ipsa consenserit: modo raperetur invitis parentibus vel Tutoribus. Piafec. prax. p. 2 cap. 4. art. 4. num. 41.

106. Quaeritur, Petrus cum impedimento dirimente contraxit matrimonium cum Berta, deinde ad Confessarium recurrit pro remedio, quid Confessario agendum?

Resp. Inquirat, an scienter contraxerit cum illo, & quatenus affirmet, est excommunicatus. Qui, si fuerit denunciatus, absolvi non potest, nisi ab Episcopo ex Clement. Quoniam de consanguinit. & affinit. Si ignoranter, dixerit: subinquirat: an impedimentum sit publicum, vel occultum, Si primum, debet uxorem dimittere, & scandalum tollere. Si secundum: petat, an possit sine gravi damno, famæ, vitæ, &c. ab uxore separari: si neget, moneat de necessitate recurrendi ad S. Pœnitentiariam pro dispensatione; sed interea, debet abstinere tum à petitione, tum à debiti redditione, quia quælibet copula esset fornicaria, ex dictis lib. 2. cap. 7. num. 3. & sequen. Recepta autem dispensatione, debet novus consensus, tam ab ipso, quam uxore præstari coram Parocho, & testibus, saltem secreto adhibendis: si prius contractum fuit sine eorum præsentia. Sed attendendus est tenor Literarum dispensationis. Quod totum refert Piafec. cit. num. 111. fuisse declaratum à S. Cong. Conc. ut infra.

107. Quaeritur fuit, quid servandum in iis, qui per vim, & metum, & adhibitis omnibus solemnitatibus à Sac. Conc. Trid. sess. 24. cap. 1. de ref. contraxerunt. S. Congr. respondit: si huiusmodi impedimentum sit occultum, & partes postea in matrimonio, sic contracto, permanere libere consentiunt, consuevisse Papam ex stylo Pœnitentiariae,

(Ddd dd) 2

tiaria,

tiaria, quamvis matrimonium sit nul-
lum, ratione etiam occulti impedimenti,
dispensare, ita ut de novo possint inter se
contrahere, non adhibitis, seu repetitis
solemnitatibus, à Cone. requisitis. Si
verò impedimentum sit manifestum: ste-
rum contrahendum est, repetitis omnibus
solemnitatibus in primo contractu adhi-
bitis.

REGULA UNICA

*Instructio Parochorum, & Confessorio-
rum pro casibus, quorum absolutio, seu
dispensatio à Sacra Pœnitentiaria A-
postolica impetratur.*

108. **C**um sæpè sit experientia com-
pertum, plurimos utriusque
sexus Christianos, & præcipuè in lon-
ginquis degentes, censurarum vinculis,
votorum obligationibus, Matrimonio-
rum impedimentis, necnon irregularita-
tum, & casuum quoquo modo reservato-
rum ligaminibus adstrictos, ad Sanctam
Sedem, eisque Sacram Pœnitentiariam
spectantibus irretitos, in illis lachry-
mosè persistere, & continuis conscientia
agitationibus laboriosè perdurare, cujus
mali causas ex similibus provenire inno-
tant.

Primo eo, quòd Parochi, vel alii, ad
quos hujusmodi Pœnitentes recurrere
contingit, in Pagis, aut locis Rurali-
bus degunt, & viam, modumque recur-
rendi ad præfatam Sacram Pœnitentia-
riam ignorant, nec aliquem hic Romæ
agnoscunt, ad quem supplicationes diri-
gant, undè Pœnitentes perplexos dimit-
tunt, qui cum ad Ordinarium accedendi

(præsertim si sint fœminæ) verecundia,
aut timore intercludantur, consilium ul-
terius requirere nescientes, remedium
desperant, & in prædictis vinculis, obliga-
tionibus, impedimentis, inhabilitatibus,
& casibus reservatis, cum periculo dam-
nationis in se descendunt.

Secundo evenit, quòd Pœnitentes e-
gent recognitionem pro sollicitatione, &
labore Agentium Romæ commoran-
tium, ex quibus non valentes mercedem,
afflicti, ac conscientia motibus concus-
si, in periculoso statu manere coguntur,
& forte (quod pejus est) sibi persuadent,
Sacra Pœnitentiaria Tribunal aliquid
lucris pro litteris prædictis recipere, cum
revera Sacra Pœnitentiaria Ministri, nec
aliquid quamvis minimum, nec etiam
spontè oblatum unquam recipiant, &
gratis omnia exhibentes, singulos ad se
recurrentes, sereno fronte complectan-
tur.

Tertiò Accidit etiam nonnunquam
per inadvertentiam exponendum, ut
gratia juxta exposita obtente, irrita e-
vadant, eo quia casus, & circumstantias
necessarias retineant, unde fit, quòd
litterarum executores, casu postea Pœ-
nitentium examinato, rem aliter se ha-
bere, quàm expressum fuerat, compe-
riant, & gratias subreptitias, aut obrep-
titas esse inverfiant, quare pœnitentes
confusi remanent, & spe novæ dispensa-
tionis se carere putantes, in prædictis vin-
culis, obligationibus, &c. miserabiliter
remanent.

Quare gratum Deo, & utile fidelibus
futurum esse speratur, si iste modus re-
currendi ad ipsam Sacram Pœnitentia-
riam proponatur.

Confessores itaque, cum Pœnitentes vinculis præfatis irretitos ad se accedere contigerit, casuum qualitates, & præfatorum casuum circumstantias considerent, causasque dispensationum, aut commutationum exprimant, & caveant, ne quod occultum est, publicum faciant, præsertim impedimenta occulta matrimoniorum, nam publica, vel ad publicum redacta, non pertinet ad Sacram Pœnitentiariam.

Et sic præfati Confessores poterunt casus Pœnitentium præfatos cum dictis circumstantiis, & causis exponere, sive latino, sive quocumque alio idiome propria Regionis; nam Sacra Pœnitentiaria suos ex quacumque Regione Pœnitentiarios subordinatos habet; & exprimant insuper in fine expositionis casus, nomen, cognomen, cui sit à Sacra Pœnitentiaria rescribendum, etiam si ipsum nomen, & cognomen sit fictitium. Itemque modum, per quem responsio secuta dirigi possit, significando scilicet vulgari nomine, Oppidum, seu Civitatem, & Regionem, cum data mensis, & anni in hunc modum.

Intus incipiant Epistolam, seu supplicationem sic:

Eminentissime, & Reverendissime Domine.

N. Mulier emisit votum simplex castitatis, manet in periculo incontinentiæ, nisi nubat, supplicat sibi votum commutari ad effectum contrahendi Matrimonium.

Terminent Epistolam, seu supplicationem sic:

Dignetur Eminentia vestra rescribere

ad N. & N. & exprimant nomen, & cognomen illius, cui est rescribendum; Ad Civitatem N. exprimendo nomen Civitatis. Per Oppidum N. exprimendo vulgari nomine, nomen Oppidi. Et dirigere Breve, seu gratiam simplici Confessario, seu Confessario Magistro in Theologia, sive decretorum Doctore, sive Parocho, cui Pœnitens aperuit suam conscientiam, ne ipse Pœnitens, & præsertim femina cogantur circumire pro executione gratiæ Sacræ Pœnitentiariæ.

Dirigant Epistolam, seu supplicationem scribendo extra, seu à foris in hunc modum.

Eminentissimo, & Reverendissimo Domino, Cardinali Majori Pœnitentiario.

Romam.

Et si tardaverit responsio, confessarii rescribant, & si opus fuerit, semel, & iterum, ne forte prior Epistola sit perditata.

Rogantur insuper Parochi, sive Confessarii, ad quos præfates Literæ pervenerint, illarum notitiam, quibus poterunt, pro animarum salute communicare.

Ne nimis laborent Confessarii in danda executione Litteris S. Pœnitentiariæ superadduntur nonnullæ formulæ pro bono ipsarum usu; desumptæ ex libro, cui titulus est.

Manuductio ad executionem Litterarum Apostolicarum S. Pœnitentiariæ, Auctore P. Tiburtio Navar. Ord. S. Francisci.

(Dddd) 3:

109. For-

109. *Formula concedendæ dilationes ad implendum Vota.*

Insuper Auctoritate Apostolica, specialiter mihi delegata tibi dilationes ad implendum Votum Religionis, quod emisisti, concedo. In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

110. *Formula absolvendi à transgressione Voti Religionis, aut Castitatis, si matrimonium contractum sit.*

Item Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata te, non obstante Voto Religionis (vel) Castitatis, quod emisisti, & transgressus fuisti, in matrimonium remanere, & debitum conjugale reddere posse, & debere declaro, & ut idem debitum etiam exigere licite possis, & valeas tecum eadem Auctoritate Apostolica dispenso. In Nomine, &c.

111. *Formula commutationis voti Religionis in alia opera.*

Item Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, tibi votum Religionis, quod emisisti, in opera pietatis, quæ tibi præscripti dispensando, ad effectum licite contrahendi matrimonium (seu) ad effectum remanendi in sæculo in vita celeste commuto. In Nomine Patris, &c.

Pro commutatione votorum Castitatis, aut Peregrinationis eadem formula inseruit, mutatis mutandis.

112. *Formula dispensationis super impedimento occulto affinitatis, proveniente ex copula illicita ad contrahendum matrimonium.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum

super impedimento primi, seu secundi, seu primi, & secundi gradus affinitatis, ex copula illicita à te habita cum Matre, aut Sorore, aut Consobrina, aut, &c. mulieris, cum qua contrahere intendis, proveniente, ita ut præfato impedimento non obstante, matrimonium cum dicta muliere, publica servata forma Concilii Tridentini, contrahere, consummare, ac in eo remanere licite possis, & valeas. In Nomine Patris, &c.

Insuper eadem Auctoritate Apostolica, prolem, quam ex matrimonio susceperis, legitimam fore decerno, & declaro. In Nomine Patris, &c.

113. *Formula dispensationis super impedimento occulto affinitatis ex copula illicita proveniente ad remanendum in matrimonio contracto.*

Insuper Auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento primi, vel secundi affinitatis gradus, ex copula illicita, quam cum Sorore, vel Matre, vel, &c. tuae putatæ conjugis antea habuisti; ita aut illo non obstante, renovato consensu, cum præfata conjugæ matrimonium cum illa contrahere, consummare, & in eo remanere licite possis, & valeas. In Nomine Patris, &c.

Item eadem Auctoritate Apostolica prolem, si quam suscepisti, & susceperis, legitimam fore decerno, & declaro. In Nomine Patris, &c.

114. *Formula dispensationis super incestu, non expresso in Litteris obientis à Dataria ad contrahendum.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata dispenso tecum super

super impedimento ex incestuosa copula, quam cum tua consanguinea, sed affine habuisti, proveniente, ut, prefato impedimento non obstante, matrimonium cum illa ad formam litterarum dispensationis, quam à Sede Apostolica obtinuisti, contrahere licite possis, & valeas. In nomine Patris, &c.

115. *Formula dispensationis super impedimento ut supra, ad remanendum in contracto.*

Insuper Auctoritate Apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento ex incestuosa cognitione in literis dispensationis, cujus vigore contraxisti, non expressa, proveniente, denuò matrimonium cum illa contrahere, renovato consensu, & consummare, ac in eo remanere licite possis, & valeas. In Nomine Patris, &c.

116. *Formula dispensationis pro Consanguineis, vel Affinibus, qui ignorantes gradum prohibitum, matrimonium contraxerunt, publicationibus in Ecclesia factis.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento tertii, vel quarti gradus consanguinitatis, vel affinitatis, ut in illo non obstante cum tua putata conjugē, prævia renovatione prioris consensus, matrimonium ferretò inter te, & ipsam contrahere, & consummare, ac debitum conjugale exigere, & reddere licite valeas. In Nomine Patris, &c.

Item Auctoritate Apostolica prolem, si quam suscepisti, vel susceperis, legi-

timam esse, & fore decerno, & declaro. In Nomine Patris, &c.

117. *Formula pro iis, qui matrimonium contrahere desiderant cum impedimento criminis occulto.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento criminis ex adulterio, & fide data proveniente (vel si aliud crimen sit, illud exprimatur) ut illo non obstante, cum muliere matrimonium, publica servata forma Tridentini Concilii, contrahere, & consummare, debitum conjugale exigere, & reddere licite possis, & valeas. In Nomine Patris, &c.

Pariter eadem Auctoritate Apostolica prolem susceptam, non tamen in adulterio, & suscipiendam legitimam esse, & fore declaro. In Nomine Patris, &c.

118. *Formula pro iis, qui matrimonium contraxerunt cum impedimento criminis occulto.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi specialiter delegata, dispenso tecum super impedimento criminis ex adulterio, & fide data proveniente (vel alio, si aliud sit) ut illo non obstante matrimonium cum tua putata conjugē contrahere, consummare, ac debitum conjugale exigere, & reddere valeas. In Nomine Patris, &c.

Pariter eadem Auctoritate (ut supra pro legitimitate prolis) &c.

119. *Formula concedendi jus exigendi debitum conjugale, postquam hoc amissum fuit ob peccatum incestus cum Consanguinea Conjugis.*

Insuper Auctoritate Apostolica, mihi

mihî commissa, dispenſo tecum, ut non obſtante aſſinitate, quam contraxiſti cum tua Uxore ex illicita copula à te habita cum ejus Sorore (vel, &c.) cum eadem remanere in matrimonio poſſis, debitumque conjugale ab eadem exigere, & redere valeas. In Nomine Patris, &c.

Hac omnia, & ſingula in hiſce quatuor libris contenta infallibili Sanctæ Sedis judicio, & correctioni ſubmitto; & utens phraſi Petri Damiani addo: Nos, ſi quid erravimus, ad Petri magiſterium corrigendi libenter accedimus, & retractationis opprobrium non veremur.

F I N I S.

INDEX